

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 08.09.1995

KOM(95)362 endelig udg.

**RAPPORT OM KOORDINERINGEN AF
AKTIVITETERNE TIL FORDEL FOR DE SMÅ
OG MELLEMSTORE VIRKSOMHEDER (SMV) OG HÅNDVÆRKSFAGENE**

RESUMÉ

Nærværende rapport om koordineringen af aktiviteterne for SMV og håndværksfagene, som er udarbejdet i overensstemmelse med artikel 5 i Rådets afgørelse 93/379/EØF af 14. juni 1993¹, sigter på at imødekomme Rådets ønsker inden for de rammer, som Kommissionen har foreslået i sit integrerede program til fordel for SMV og håndværksfagene². Siden vedtagelsen af det integrerede program har Kommissionen i sin hvidbog om Europas socialpolitik³ og inden for rammerne af arbejdet med de nye beskæftigelsesområder og de lokale udviklingsinitiativer atter bekræftet SMV's bidrag til udviklingen i beskæftigelsen⁴. Kommissionen har desuden understreget SMV's rolle i udviklingen af informationssamfundet⁵ og den europæiske industris konkurrencepolitik⁶.

Koordineringen af de forskellige programmer inden for Det Europæiske Fællesskab har til formål på den ene side at sikre, at SMV-dimensionen bliver integreret i definitionen og gennemførelsen af Fællesskabets politikker, for at der bedre kan tages højde for SMV's særlige egenskaber og på den anden side at øge SMV's deltagelse i Fællesskabets programmer.

Rapporten giver således en samlet beskrivelse af de foranstaltninger, som er foretaget på såvel virksomhedsområdet som på andre områder inden for EU for at forbedre virksomhedsmiljøet (kapitel I) og for at støtte udviklingen af SMV (kapitel II). Mens de to første kapitler hovedsagelig behandler koordineringen mellem Kommissionens tjenestegrene, beskæftiger kapitel III sig med koordineringen med Kommissionens samarbejdspartnere, som er medlemsstaterne, de faglige organisationer og de øvrige europæiske institutioner.

DET INTEGREREDE PROGRAM TIL FORDEL FOR SMV OG HÅNDVÆRKSFAGENE

Hensigten med det integrerede program til fordel for SMV og håndværksfagene er, med hvidbogens mål for vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse for øje, at styrke koordineringen af Fællesskabets nationale og regionale indgreb til fordel for SMV. Programmet åbner mulighed for to typer af aktiviteter: samordnede aktioner og Unionens bidrag til udviklingen af SMV gennem dens politikker.

¹ Rådets afgørelse af 14. juni 1993, EFT L 161 af 02.07.1993, s.71.

² KOM(94) 207 af 03.06.1994 og Rådets resolution af 10.10.1994, EFT C 294 af 22.10.1994, s. 6-8.

³ Europæisk Social- og Arbejdsmarkedspolitik - En vej frem for Unionen, KOM(94) 333 af 27.7.1994.

⁴ Oversigt over fællesskabsaktioner til fordel for den lokale udvikling og beskæftigelse. SEK(94) 2199 af 19.12.1994 og Fællesskabsundersøgelse om de lokale udviklings- og beskæftigelsesinitiativer. SEK(94) 564 af 4.4.1995.

⁵ Europa på vej mod informationssamfundet, en handlingsplan KOM(94) 347 af 19.7.1994.

⁶ En politik til forbedring af industriens konkurrenceevne i Den Europæiske Union, KOM(94) 319 af 14.9.1994.

Samordnede aktioner

De samordnede aktioner har til formål at skabe en gensidig informationsudveksling og koordinering mellem medlemsstaterne i det omfang, der er behov for det. Det vil først og fremmest dreje sig om forbedring og forenkling af virksomhedsmiljøerne med henblik på en lempelse af reglerne og på at gøre det lettere for dem at skabe nye arbejdspladser. Til det formål blev der i december 1994 nedsat et udvalg til forbedring og forenkling af virksomhedsmiljøerne. Udvalget skal finde frem til, hvordan man bedst kan forenkle de formelle krav til virksomhederne og forbedre de juridiske rammer, inden for hvilke de har deres virke. I den forbindelse blev der i juni 1995 arrangeret et forum i Paris, som skulle undersøge lovgivningen og de hindringer, som virksomhederne bliver konfronteret med i forbindelse med deres stiftelse og i de første år af deres levetid. De samordnede aktioner vil også omfatte støtteforanstaltninger til fordel for eksisterende nationale og regionale virksomheder. Kommissionen har for det første foreslået, at der skabes fora for fælles planlægning, hvor medlemsstaterne kan fremlægge deres bedste løsninger til støtte af SMV og for det andet, at der iværksættes en samordnet aktion med SMV's repræsentanter for at fremme SMV's efterspørgsel efter information, uddannelse og rådgivning. Et andet forum med temaet "støtteforanstaltninger i forbindelse med stiftelsen af en virksomhed og de første år af virksomhedens levetid" (se Indledning) er planlagt til oktober 1995 i Madrid.

Unionens bidrag

Unionens egne bidrag til udviklingen af SMV vedrører de foranstaltninger, som gennemføres inden for rammerne af virksomhedspolitikken og andre EU-politikker. Koordineringen af alle disse aktiviteter sker gennem arbejde på tværs af tjenestegrenene.

Der er ingen nye udgifter forbundet med det integrerede program til fordel for SMV og håndværksfagene; det bruger de aktiviteter fra de andre politikker, som kan bidrage til udviklingen af SMV, såsom strukturfondene, forskningen, den teknologiske udvikling og erhvervsuddannelsen. Finansieringen af de nye aktiviteter baseres således først og fremmest på allerede eksisterende midler. Det er gennem disse midler, at Unionen bidrager til udviklingen af SMV.

FORBEDRINGEN AF VIRKSOMHEDSMILJØERNE

Kommissionen har fremlagt flere forslag til forbedring af virksomhedsmiljøerne, som skulle få en positiv effekt på SMV.

Med hensyn til definitionen af SMV er der udarbejdet et dokumentudkast, som skal gøre EU-politikkerne mere sammenhængende gennem vedtagelsen af en definition af SMV. Dokumentet indeholder for det første en anbefaling til medlemsstaterne vedrørende det udvidede partnerskab, som der slås til lyd for i det integrerede program, og for det andet et beslutningsforslag fra Kommissionen vedrørende de programmer, som den er ansvarlig for, og som er dens bidrag til Fællesskabet.

Tre anbefalinger, som vedrører henholdsvis skattereglerne for SMV, overdragelse af virksomheder og betalingsfrister i handelsaftaler, indgår som en del af det udvidede partnerskab med medlemsstaterne. Dette gør det muligt for Kommissionen at udvælge de bedste metoder i Unionen og opfordre de medlemsstater, som endnu ikke har indført lignende bestemmelser, til at lade sig inspirere og foretage de nødvendige foranstaltninger (se punkterne I.1.1.4 og 5 og I.1.2.2).

Evalueringen af betydningen af lovforslagene for SMV har gjort det muligt at tage højde for SMV's behov i lovgivningsprocessen såvel som i forbindelse med direktiver vedrørende miljørevisionen og miljømærket. Herudover har forslaget til forordning om EF-mønstre gjort det muligt at opnå en balance mellem de divergerende interesser mellem fabrikanter af reservedele på den ene side og bilfabrikanter på den anden side. Et andet relevant eksempel er direktivforslaget vedrørende betalinger over grænserne (se punkt I.2.1.2.1.).

På konkurrenceområdet har Kommissionens traditionelt velvillige indstilling til statsstøtte til SMV udmøntet sig i særlige rammebestemmelser, som gør det muligt for medlemsstaterne at yde støtte med henblik på at anspore SMV til at investere og dygtiggøre sig via rådgivning og uddannelse. Herudover har disse rammebestemmelser med henblik på at forenkle de administrative procedurer indført en "de minimis"-regel, som fritager medlemsstaterne for at anmelde støttebeløb af ringe størrelse til Kommissionen. Endelig har man af hensyn til SMV's særlige situation tilladt en højere støttegrænse (som hovedregel 10 procentpoint over det normale loft). Denne bestemmelse gentages i de nye fællesskabsrammebestemmelser for statsstøtte til miljøbeskyttelse (se punkt I.2.2.2.).

PROGRAMMER OG STØTTEFORANSTALTNINGER TIL FORDEL FOR SMV

Som eksempler på støtteforanstaltninger til fordel for SMV har Unionen udviklet nye produkter og programmer direkte henvendt til SMV.

Inden for virksomhedspolitikken støtter Kommissionen udviklingen i SMV blandt andet via virksomhedernes informationsnet (EF-rådgivningskontorerne), tværnationale samarbejdsnet og -programmer (BC-NET og BRE, programmerne EUROPARTENARIAT og INTERPRISE og aktiviteterne for underleverandørerne) og pilotaktioner (EUROMANAGEMENT, Iværksætterydelse og Commerce 2000), som har til formål at forbedre SMV's ledelse, finansiering og knowhow. Størstedelen af disse aktiviteter gennemføres i tæt samarbejde med andre af Kommissionens tjenestegrene (se punkt II.1).

Når det gælder de øvrige politikker, gennemføres støtten til SMV hovedsagelig ved hjælp af strukturfondene og programmer for forskning og teknologisk udvikling, erhvervsuddannelse og internationalt samarbejde, men også i andre fællesskabsprogrammer, som f.eks. det femte handlingsprogram på miljøområdet, tages der særligt hensyn til SMV.

For det første er Fællesskabets SMV-initiativ, som er et af resultaterne af hvidbogen om vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse, naturligt forbundet med aktiviteterne inden for rammerne af det integrerede program, bortset fra at det følger strukturfondenes metoder og fremgangsmåder. Med den milliard ECU, som programmet har fået stillet til rådighed, hovedsagelig til fordel for regionerne under mål 1, 2 og 5b, skulle SMV-initiativet kunne bidrage betydeligt til at gøre SMV mere konkurrencedygtige ved at forbedre deres knowhow og ved at fremme internationaliseringsprocessen. Ved at genbruge tre tidligere fællesskabsinitiativer bidrager Fællesskabets SMV-initiativ til forenklingen af fællesskabsprogrammerne til fordel for SMV. Inden for rammerne af Fællesskabets ADAPT-initiativ, som har til formål at tilpasse virksomhederne til de industrielle forandringer og at forbedre virksomhedernes konkurrenceevne (1,4 mia. ECU), er der planlagt en række foranstaltninger til fordel for SMV. ADAPT-initiativet vil blive koordineret med SMV-initiativet for at undgå, at der bliver brugt penge på de samme ting to gange, og for at styrke deres komplementaritet (se punkterne II.2.1.2.2. og 2.1.3.2.).

Strukturfondene yder en overordnet støtte til SMV inden for rammerne af de operationelle programmer, som er vedtaget for 1994-1999. Kommissionen lægger særlig vægt på, at der bliver fulgt op på programmerne, således at SMV kan få det fulde udbytte af de beløb, som de modtager (se punkt II.2.1).

De nye finansielle instrumenter, som blev indført i forbindelse med Det Europæiske Råds møder i Edinburgh og København - jobskabende rentegodtgjorte lån fra EIB til SMV og Den Europæiske Investeringsfonds garantistillelse for SMV - er fremover en realitet (se punkt II.2.1.1.).

Iværksættelsen af det fjerde rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling skulle med et budget på 700 mio. ECU til SMV gøre det muligt at øge SMV's deltagelse betydeligt blandt andet ved i 10 programmer at introducere teknologifremmende foranstaltninger til fordel for SMV. Ud over disse foranstaltninger kan SMV samtidig deltage i andre aktioner, som i programmerne ikke er specielt beregnet på dem (se punkt II.2.2.3.). Der er blevet indført nye forenklede fremgangsmåder for fremlæggelse og vurdering af forslag fra SMV.

På erhvervsuddannelsesområdet indeholder det nye program LEONARDO, som har fået 620 mio. ECU til sin rådighed for 1995-1999, aktioner specielt beregnet på at give SMV de nødvendige kvalifikationer og den nødvendige kompetence til at kunne tilpasse sig de industrielle forandringer, udviklingen i produktionssystemerne og udbredelsen af ny teknologi. Det skal ligeledes uddanne lederne i SMV, foretage sprogbrugskontrol og introducere nye uddannelsesmetoder i SMV (se punkt II.2.3.4.). Ved i et enkelt program at genbruge flere tidligere uddannelsesprogrammer bidrager LEONARDO til at forenkle de aktiviteter, som kan gavne SMV.

Med hensyn til det internationale samarbejde har koordineringen mellem virksomhedspolitikken og programmerne for samarbejde med tredjelande som PHARE, TACIS eller MED-INVEST gjort det muligt for disse lande at få gavn af den ekspertise, som er opnået gennem virksomhedspolitikken, samt af de eksisterende net af formidlere, og for de europæiske SMV at få et bedre kendskab til de muligheder, som byder sig for dem i tredjelandene via fællesskabsprogrammerne (se punkt II.2.4.4.).

KOORDINERINGEN MED SAMARBEJDSPARTNERNE

Inden for rammerne af den sociale dialog bliver der nu rettet henvendelse til et stort antal SMV-repræsentative organisationer, som også deltager i Det Stående Udvalg for Beskæftigelse. Repræsentationen af SMV's interesser bliver således gradvist en realitet, også takket være de samarbejdsaftaler, som nogle af dem har indgået med hinanden.

Unionens øvrige institutioner har bidraget betydeligt til udviklingen af SMV: Europa-Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget samt EIB og EIF. Kommissionen agter at fortsætte dette gode samarbejde.

Koordineringen med de forskellige samarbejdspartnere har således ikke blot berørt de programmer, som har en økonomisk indflydelse (som for eksempel strukturfondene, forskningen og erhvervsuddannelsen), men også de politikker, som kan have en betydning for virksomhedsmiljøet i SMV (som for eksempel det indre marked, skattesystemet eller konkurrencen).

Men på grund af nærhedsprincippet og i betragtning af at SMV-politikken først og fremmest skal varetages af de nationale og regionale myndigheder, begrænser Kommissionens rolle med hensyn til koordinering af politikkerne sig til at fremme og måske endog forestå en gensidig rådgivning og et samarbejde mellem virksomhederne og med Kommissionen for at sikre større effektivitet og synlighed i aktionerne.

I fremtiden vil Kommissionen fortsætte sin koordineringsindsats internt og med alle sine samarbejdspartnere, det vil sige medlemsstaterne, de europæiske institutioner og de faglige organisationer, for at Unionens indsats for SMV skal resultere i øget vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse.

FINANSIELLE INSTRUMENTER, FÆLLESSKABSPROGRAMMER OG SMV

Fællesskabsforanstaltninger	Beløb bevilget til SMV i ECU	Antal SMV	SMV's deltagelse i procent af samtlige projekter	SMV's deltagelse i procent af det samlede budget
<u>Finansielle instrumenter</u>				
EIB - Globallån 90-94	9,4 mia.	36 000	---	45% af alle bevillinger til finansiering inden for industrien og tjenesteydelsessektoren
SMV-faciliteten - Rentegodtgjorte globallån 1994	1 mia.	2 100 (ultimo april 1995)	100%	100%
EIF (garantier)	165 mio.	---	---	---
<u>Strukturfonde (94-99)</u>				
EFRU (94-99) *	---	---	---	I gennemsnit 10%
ESF (94-99) *	6 mia.	---	---	14%
EUGFL 5a (91-93)	705 mio.	---	65%	58%
<u>Fællesskabsinitiativer (94-99)</u>				
SMV	1 mia.	---	100%	100%
<u>Tredje rammeprogram for FTU (91-94)</u>				
Alle programmer under et:	1,035 mia.	6 368	---	22%
heraf Brite Euram II	219 mio.	3 427	56%	30%
og ESPRIT	459 mio.	1 250	27%	31%
SPRINT (89-94)	---	162 500	---	---
THERMIE (90-94)	---	---	60%	---
<u>Fjerde rammeprogram for FTU (94-98)</u>				
Særlige foranstaltninger under 12 programmer	700 mio.	---	---	9%
<u>Erhvervsuddannelse</u>				
EUROTECNET (90-94)	---	46 projekter	18%	---
COMETT (90-94)	---	10 000 (direkte) 40 000 (indirekte)	75%	---
FORCE (91-94)	---	2 250	73%	---
<u>Internationalt samarbejde</u>				
PHARE -SMV (90-93)	320 mio.	---	---	---
TACIS -SMV (92-94)	51 mio.	---	---	---
MED-INVEST (93-95)	12,2 mio.	---	100%	100%
AL-INVEST (93-95)	18,5 mio.	---	100%	100%
ECIP (1994)	---	---	84%	---
<u>Miljø</u>				
Det finansielle instrument LIFE	17 mio.	43	---	38%

NB: Denne tabel er en oversigt over forskellige former for fællesskabsforanstaltninger (tilskud, lån, garantier), der dækker forskellige perioder; beløbene kan derfor ikke lægges sammen.

* Der er her tale om et skøn over SMV's forventede deltagelse.

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING

KAPITEL I. FORBEDRING AF SMV-MILJØET

1. Forbedring af SMV-miljøet under virksomhedspolitikken

- 1.1. Det administrative, juridiske og skattemæssige miljø
 - 1.1.1. Samarbejde på tværs af tjenestegrenene vedrørende lovforslag
 - 1.1.2. Vurdering af lovforslagenes betydning for SMV
 - 1.1.3. Retningslinjer for lovgivningspolitikken
 - 1.1.4. Henstilling om beskatning af SMV
 - 1.1.5. Henstilling vedrørende overdragelse af SMV
- 1.2. Det økonomiske klima
 - 1.2.1. Partnerskaber mellem banker og SMV
 - 1.2.2. Henstilling om betalingsfrister i handelsforhold
 - 1.2.3. Gensidig sikkerhedsstillelse
 - 1.2.4. Det europæiske kapitalmarked
 - 1.2.5. Andre initiativer af betydning for det økonomiske klima i SMV
 - 1.2.6. Nye finansielle instrumenter for SMV

2. Forbedring af miljøet for SMV under Unionens andre politikker

- 2.1. Programmet for det indre marked
 - 2.1.1. Betydning for det juridiske miljø i SMV
 - 2.1.1.1. Analyseresultater
 - 2.1.1.2. Regnskabsregler
 - 2.1.1.3. Beskyttelse af den intellektuelle og industrielle ophavsret
 - 2.1.2. Betydning for det økonomiske klima i SMV
 - 2.1.2.1. Grænseoverskridende kreditoverførsler
 - 2.1.2.2. Forsikringsbranchen
 - 2.1.2.3. Fondsbørser
- 2.2. Konkurrencepolitik
 - 2.2.1. Betydning for det juridiske miljø: konkurrenceregler for virksomhederne
 - 2.2.2. Betydning for det økonomiske klima: statsstøtte
- 2.3. Energipolitik
- 2.4. Miljøpolitik

KAPITEL II. PROGRAMMER OG FORANSTALTNINGER TIL STØTTE FOR SMV

1. Programmer og foranstaltninger til støtte for SMV under virksomhedspolitikken

- 1.1. Netværket af EF-rådgivningskontorer (EIC)
 - 1.1.1. EIC som formidlere af nyttig og målrettet information til virksomhederne
 - 1.1.2. EIC som formidlere af tilbagemeldinger fra virksomhederne
 - 1.1.3. EIC som lokale samarbejdspartnere
- 1.2. Samarbejdsnet og -programmer
- 1.3. Pilotaktioner
 - 1.3.1. Håndværksfagene og de små virksomheder
 - 1.3.2. EUROMANAGEMENT
 - 1.3.3. Pilotaktion vedrørende igangsætterydelse
 - 1.3.4. Handel og distribution: COMMERCE 2000
 - 1.3.5. Andelsselskaber, gensidige selskaber og foreninger
 - 1.3.6. Statistikker

2. Støtteprogrammer og -foranstaltninger for SMV under Unionens andre politikker

- 2.1. Unionens finansielle instrumenter (EIB og strukturfonde) og SMV
 - 2.1.1. EIB, EIF og SMV
 - 2.1.1.1. Globallån fra EIB
 - 2.1.1.2. SMV-faciliteten
 - 2.1.1.3. Den Europæiske Investeringsfond
 - 2.1.2. Særlige regionalpolitiske foranstaltninger til fordel for SMV
 - 2.1.2.1. Fællesskabets støtterammer
 - 2.1.2.2. Fællesskabsinitiativerne
 - 2.1.2.3. Innovative aktivitetsformer
 - 2.1.3. Den Europæiske Socialfond og SMV
 - 2.1.3.1. Fællesskabets støtterammer
 - 2.1.3.2. Fællesskabsinitiativet ADAPT
 - 2.1.3.3. Den lokale udvikling og beskæftigelsen
 - 2.1.4. EUGFL-Udviklingssektionen og SMV
 - 2.1.5. Den fælles fiskeripolitik og SMV
 - 2.1.6. Koordineringen mellem virksomhedspolitikken og Unionens finansielle instrumenter
- 2.2. Forsknings- og teknologiudviklingspolitikken og SMV
 - 2.2.1. Definition på SMV
 - 2.2.2. Overblik over SMV's deltagelse i det tredje rammeprogram
 - 2.2.2.1. Statistik
 - 2.2.2.2. BRITE/EURAM

- 2.2.2.3. Forskningsaktiviteter inden for informations- og telekommunikationsteknologien (ESPRIT)
- 2.2.2.4. Programmer til vurdering af forskningsresultaterne (VALUE)
- 2.2.3. Særlige SMV-aktiviteter under det fjerde rammeprogram
- 2.2.4. SMV's deltagelse i aktiviteter for innovation og teknologioverførsel under SPRINT
 - 2.2.4.1. Europæisk infrastruktur for serviceydelser i innovationens tjeneste
 - 2.2.4.2. Udbredelse af teknologiressourcer inden for Fællesskabet
 - 2.2.4.3. Øget kendskab til innovation og mere fælles planlægning mellem medlemsstaterne og Kommissionen
- 2.2.5. EUROTÉCH CAPITAL-aktiviteten
- 2.2.6. THERMIE-programmet
 - 2.2.6.1. THERMIE 1990-1994
 - 2.2.6.2. THERMIE 1995-1998
- 2.2.7. Forskningsaktiviteter på transportområdet
- 2.3. Erhvervsuddannelsesprogrammer og SMV
 - 2.3.1. EUROTÉCNET-programmet
 - 2.3.2. COMETT-programmet
 - 2.3.3. FORCE-programmet
 - 2.3.4. Det nye LEONARDO da Vinci-program (1995-1999)
- 2.4. Andre fællesskabsprogrammer
 - 2.4.1. Miljøpolitikken
 - 2.4.1.1. Det finansielle instrument LIFE
 - 2.4.1.2. Miljøkontrol
 - 2.4.2. Sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen
 - 2.4.3. Informationsmarkedet
 - 2.4.3.1. IMPACT-programmet
 - 2.4.3.2. TEDIS-programmet
 - 2.4.4. Det internationale samarbejde
 - 2.4.4.1. Samarbejdet inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS)
 - 2.4.4.2. Samarbejdet med landene i Central- og Østeuropa
 - 2.4.4.3. Samarbejdet med SNG og Mongoliet
 - 2.4.4.4. Samarbejdet med udviklingslandene i Asien, Latinamerika og i Middelhavsområdet
 - 2.4.4.5. Samarbejdet med Kina
 - 2.4.4.6. Fremme af Fællesskabets eksport til Japan
 - 2.4.4.7. Konklusion
 - 2.4.5. Udviklingspolitik med AVS-landene

KAPITEL III. KOORDINERING MED SAMARBEJDPARTNERNE

1. Dialogen med de forskellige faglige miljøer
2. Den sociale dialog
3. Partnerskaber med medlemsstaterne
4. Samarbejde med de øvrige institutioner

KONKLUSION

INDLEDNING

Af artikel 5 i Rådets afgørelse 93/379/EØF⁷ af 14. juni 1993 vedrørende det flerårige program 1993-1996 til fordel for de små og mellemstore virksomheder (SMV) fremgår det, at Kommissionen i løbet af første halvdel af 1995 vil fremlægge en rapport for Europa-Parlamentet, Rådet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg, som omhandler *"samordningen mellem de forskellige EF-programmer af oplagt interesse for små og mellemstore virksomheder og håndværksvirksomheder, der er udarbejdet inden for denne afgørelse, og om de initiativer, der er taget i henhold til denne afgørelse"*.

Siden da har Kommissionen den 25. maj 1994 vedtaget det integrerede program for SMV og håndværksfagene⁸, som Rådet støttede i sin resolution af 10. oktober 1994⁹. Programmet har til formål at samle de forskellige initiativer - eksisterende og nye - i en overordnet ramme for at sikre deres sammenhæng og synlighed. Det taler for et styrket samarbejde mellem alle parter, som er involveret i udviklingen af SMV¹⁰ - på fællesskabsplan samt på nationalt og regionalt plan - for at opnå en større grad af samordning i aktionerne.

Det integrerede program indeholder to aktionstyper: samordnede aktioner og Unionens bidrag til udviklingen i SMV.

De samordnede aktioner, som omtales i artikel 130, stk. 2, i unionstraktaten, har til formål at fremme den gensidige rådgivning og koordinering mellem medlemsstaterne i det omfang, det måtte være nødvendigt.

En af de første samordnede aktioner med medlemsstaterne har til formål at forbedre og forenkle virksomhedsmiljøerne. Der er i december 1994 nedsat et udvalg til forbedring og forenkling af virksomhedsmiljøerne, som skal forsøge at definere de bedste måder, hvorpå man kan forenkle de formaliteter, som er pålagt virksomhederne og forbedre de lovgivningsmæssige rammer, inden for hvilke de opererer. Udvalget har undersøgt medlemslandenes og Unionens lovgivningsmæssige og administrative bestemmelser, som stiller hindringer i vejen ved stiftelse, under vækst og ved overdragelse af virksomheder. I den forbindelse blev der i juni 1995 arrangeret et forum i Paris, hvor lovgivningen og de formelle krav, som pålægges virksomhederne i forbindelse med deres stiftelse og i løbet af deres første leveår, blev undersøgt.

Rådets afgørelse om et flerårigt fællesskabshandlingsprogram til styrkelse af de prioriterede områder og med henblik på at sikre kontinuiteten og konsolideringen af erhvervspolitikken for navnlig små og mellemstore virksomheder i Fællesskabet, EFT L 161 af 02.07.1993, s. 71.

⁸ KOM(94) 207 af 03.06.1994.

⁹ Rådets resolution af 10.10.1994, EFT C 294 af 22.10.1994, s. 6-8.

¹⁰ Idet det forudsættes, at virksomhedspolitikken bruges af alle virksomheder uanset sektor eller selskabsform; det gælder således også andelsselskaber, gensidige selskaber, foreninger og stiftelser.

De øvrige samordnede aktioner har til formål at forbedre og effektivisere de støtteforanstaltninger, som foretages til fordel for SMV og håndværksfagene. Til det formål har Kommissionen foreslået, at der bliver arrangeret et antal fora med forskellige temaer, som kan give medlemsstaterne og Kommissionen mulighed for at fremlægge og sammenligne de bedste måder, hvorpå man kan følge SMV på vej. Erfaringsudvekslingen mellem medlemsstaterne skal dreje sig om støtteforanstaltninger for SMV, som findes på alle niveauer. Størstedelen af støtteforanstaltningerne er ganske vist staternes og regionernes eget ansvar, men enkelte pilotaktioner er også blevet lanceret på fællesskabsplan, og en god udveksling af de bedste fremgangsmåder skulle kunne få en positiv virkning på igangsættelse af foranstaltninger på fællesskabsplan samt på nationalt og regionalt plan. I den forbindelse vil der blive arrangeret et andet forum om støtteforanstaltninger i forbindelse med stiftelsen af virksomheder og i løbet af de første år af deres levetid. For at fremme efterspørgslen efter information, uddannelse og rådgivning fra virksomhederne har Kommissionen ligeledes foreslået en samordnet aktion med SMV's formidlere med det mål for øje at gøre støtteordningerne for SMV mere synlige og at opfordre dem til i højere grad at gøre brug af disse ordninger. På grund af manglende ressourcer har Kommissionen måttet udsætte starten på det forberedende arbejde.

Nærværende rapport tager på en gang hensyn til Rådets krav og de rammer, som Kommissionen opstiller i sit integrerede program for fællesskabsaktiviteterne til fordel for SMV. Den omhandler Unionens bidrag til udviklingen af SMV såvel gennem virksomhedspolitikken som gennem dens øvrige politikker.

Rapporten har to hovedpunkter; på den ene side forbedring af virksomhedsmiljøerne (kapitel I) og på den anden side støtteprogrammerne og -foranstaltningerne til fordel for SMV (kapitel II). Kapitel III omhandler koordineringen med Kommissionens samarbejdspartnere, som er medlemsstaterne, de faglige organisationer og de øvrige europæiske institutioner, og de to første kapitler handler hovedsagelig om koordineringen mellem Kommissionens egne tjenestegrene.

Rapporten om koordineringen mellem de forskellige fællesskabsaktiviteter har til formål at fremlægge og analysere den måde, hvorpå SMV-dimensionen er integreret i definitionen og iværksættelsen af fællesskabsaktiviteterne for bedre at kunne tage højde for SMV's særlige karakter og gøre det lettere for dem at deltage i programmerne.

KAPITEL I. FORBEDRING AF SMV-MILJØET

1.FORBEDRING AF SMV-MILJØET UNDER VIRKSOMHEDSPOLITIKKEN

1.1.DET ADMINISTRATIVE, JURIDISKE OG SKATTEMÆSSIGE MILJØ

1.1.1.SAMARBEJDE PÅ TVÆRS AF TJENESTEGRENENE VEDRØRENDE LOVFORSLAG

De af Kommissionens tjenestegrene, som har fået til opgave at tage sig af virksomhedspolitikken (GD XXIII), skal i deres samarbejde om fremsatte lovforslag sørge for, at Kommissionen tager tilstrækkeligt hensyn til betydningen for erhvervslivet og i særdeleshed SMV, der ofte vil blive forholdsvis overbebyrdet af lovgivningen hvis der ikke tages behørigt hensyn til deres størrelse og knappe ressourcer. Ikke blot omkostningerne ved overholdelse af loven og andre udgifter i forbindelse med selve lovforslaget skal tages i betragtning, men også de administrative procedurer og krav, som er en direkte konsekvens af lovforslaget. GD XXIII skal vurdere selve lovforslaget og sikre, at SMV's organisationer er blevet hørt. Herudover skal GD XXIII, hvis der stilles krav om udarbejdelse af en rapport om lovforslagets betydning for erhvervslivet, godkende denne rapport.

Selv om antallet af lovforslag fra andre generaldirektorater faldt i 1994, hvilket delvist kan begrundes med, at det indre markeds lovgivningsprogram næsten er færdigt, var der et antal sager, hvor GD XXIII var særligt involveret, både i samarbejdet mellem tjenestegrenene og i sager, hvor de skulle se til, at rapporterne om lovgivningens betydning for erhvervslivet blev udfærdiget korrekt.

På miljølovgivningsområdet, som for eksempel i forbindelse med lovgivningen om miljøstyring og miljørevision (EMAS)¹¹ og en EF-ordning for tildeling af et miljømærke¹², har GD XXIII i tæt samarbejde med GD XI haft mulighed for at sikre, at SMV's særlige interesser blev taget i betragtning. Begge disse projekter er frivillige, men presset til at deltage kan i praksis være uhyre stærkt, fordi virksomhederne stræber efter at fastholde og forbedre deres konkurrenceposition, eller fordi underleverandører mener, at de er nødt til at have en sådan miljømæssig troværdighed for at vinde kontrakter. I det store og hele mangler SMV de menneskelige og økonomiske ressourcer til at tage aktivt del i disse projekter, og det gør ikke situationen bedre, at der hidtil ikke er blevet indført nogen europæiske standardbestemmelser, som har gjort det lettere for SMV at følge trop. Sådan noget som miljømæssige kriterier, der skal opfyldes for at kunne gøre sig fortjent til et miljømærke, skal opstilles således, at SMV har en rimelig chance for at være med, og det gælder specielt med hensyn til prøvnings- og certificeringskrav. GD XXIII er opmærksom på, at der er behov for positive særforanstaltninger for at lette SMV's adgang til miljøstyring og miljørevision, og har derfor planer om i 1995 at lancere et nyt EUROMANAGEMENT-projekt specielt formuleret til at hjælpe SMV på dette område.

¹¹ Rådets forordning nr. 1836/93 af 29.06.1993, EFT L 168 af 10.07.1993.

¹² Rådets forordning nr. 880/92 af 23.03.1992, EFT L 99 af 11.04.1992, s. 1-7.

1.1.2.VURDERING AF LOVFORSLAGENES BETYDNING FOR SMV

For hvert lovforslag - omkring 15 i 1994 - som skønnes at kunne få en indflydelse på virksomhederne med hensyn til ekstra omkostninger eller administration, skal der udfærdiges en rapport om lovforslagets betydning for erhvervslivet. Kvaliteten af disse rapporter, som udarbejdes af generaldirektoraterne, er efterhånden blevet bedre, selv om der stadig er plads til yderligere forbedring. I 1994 blev der fremsat en lang række lovforslag på forskellige områder, hvor det var sandsynligt, at de kunne få betydning for erhvervslivet og især SMV, og for hvilke der blev stillet krav om udarbejdelse af rapporter om lovforslagenes betydning for erhvervslivet. For flere af disse lovforslag, som skulle have været vedtaget af Kommissionen i 1994, blev der udarbejdet rapporter, men de blev herefter forsinket til 1995.

Den rapport om lovforslagets betydning for erhvervslivet, som blev udarbejdet til Kommissionens forslag om grænseoverskridende kreditoverførsler¹³ (se punkt I.2.1.2.1.), er et godt eksempel på en omfattende rapport og viser, hvor vidtgående Kommissionens rådførelsesprocedurer er. Rapportens konklusion er, at balancen mellem om forslaget skal gennemføres eller ej er "overmåde positiv på udbyttesiden". SMV-organisationerne blev specielt bedt om at give deres vurdering, og de gik stærkt ind for principperne i forslaget, men ville have foretrukket muligheden for selvregulering, forudsat at virkningerne kunne måles på kort sigt. SMV ville også have foretrukket, at værdiløftet for de betalinger, der er omfattet af forslaget, blev fjernet, selv om Kommissionen mente, at det fastsatte niveau, grænsen på 10 000 ECU, gav SMV en rimelig dækning, uden at have nogen nævneværdig sikkerhedsmæssig indflydelse i banksektoren.

Kommissionens forslag til en Rådets forordning om EF-mønstre¹⁴ er et godt eksempel på, at rapporten om lovforslagets betydning for erhvervslivet kaster lys over de ofte modstridende interesser i de forskellige erhvervssektorer. På den ene side behøver virksomhederne kun at skaffe én fællesskabsregistreringsattest for hvert mønster, men på den anden side blev det nævnt af en række organisationer, som repræsenterede producenterne af reservedele til biler, at kriteriet for individualitet og nyhedsværdi kunne medføre en lavere beskyttelsestærskel, end det havde været hensigten. Kommissionen følte, at den i sit endelige lovforslag havde fundet en rimelig balance mellem behovet for at beskytte bilfabrikanterne og at give de uafhængige fabrikanter af autoreservedele konkurrencedygtig adgang til markedet. Resultatet af alle forhandlingerne var, at Kommissionen besluttede at indføre en "reparationsklausul", som ville give tredjemand ret til, tre år efter en bil er markedsført, at fremstille de reservedele, som skulle bruges for at bevare den beskadigede bils oprindelige form. Denne rapport om lovforslagets betydning for erhvervslivet fremlægger de emner, som Kommissionen og følgelig Rådet og Parlamentet ville have mulighed for at diskutere i lyset af den betydning, som lovforslaget vurderedes at ville få.

¹³ KOM(94) 436, endelig udgave af 18.11.1994.

¹⁴ KOM(93) 342, endelig udgave af 03.12.1993.

Kommissionens forslag til Rådets direktiv om emballage og emballageaffald gav, da det første gang blev fremlagt af Kommissionen i juli 1992¹⁵, anledning til en rapport om lovforslagets betydning for erhvervslivet, som ikke bare afslørede de vanskeligheder, som nogle industrisektorer har med at nå de fastsatte genbrugsmål, men også de særlige problemer for SMV i detailsektoren. Rådet er netop nået til enighed om et forslag, som modificerer målniveauerne i betydelig grad, hvilket er et udtryk for den store bekymring i mange industrisektorer. Medlemsstaterne opfordres til at overveje, hvilke problemer SMV ville have med at overholde direktivet, herunder behovet for detaljeret information.

Andre eksempler på lovforslag, hvor der er blevet udarbejdet rapporter om lovforslagenes betydning for erhvervslivet, omfatter:

- ændringsforslag til direktiv 89/655/EØF om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdstagernes brug af arbejdsudstyr under arbejdet¹⁶, som omhandler de risici, der er uadskilleligt forbundet med brugen af visse typer arbejdsudstyr. Rapporten behandlede emner som principperne for intern inspektion af arbejdsudstyr og kravet til medlemsstaterne om at gøre gennemførelsen lettere for virksomhederne, især SMV.
- forslag til Rådets direktiv om energieffektivitetskrav til elektriske køleskabe og dybfrysere¹⁷. Rapporten beskæftigede sig blandt andet med mange hvidevarerforhandlers ønske om at kunne indgå frivillige aftaler, hvilket i sidste ende ikke blev accepteret. Man mente, at SMV's bekymringer med hensyn til nødvendigheden af nye udgifter til investering ville blive mindsket af en tilpasningsperiode på tre år.
- forslag til Rådets direktiv om statistisk registrering af gods- og passagertransport ad søvejen¹⁸. Rapporten om lovforslagets betydning for erhvervslivet viste, at man fra et tidligt tidspunkt havde rådført sig med erhvervslivet, herunder skibsejere og havnefogeder. SMV's interesser i sagen blev imødekommet ved at lade medlemsstaterne fritage visse operationer udført af små fartøjer eller kun at stille krav om summariske statistikker fra de mindste havne.
- forslag til Rådets direktiv om tovbaneanlæg til offentlig persontransport¹⁹. De fleste virksomheder, som berøres af dette forslag, er små firmaer, og rapporten om lovforslagets betydning for erhvervslivet refererer til et antal samtaler med faglige organisationer, som i det store og hele var tilfredse med forslaget.

¹⁵ KOM(92) 278, endelig udgave af 15.07.1992.

¹⁶ KOM(94) 56, endelig udgave af 14.03.1994.

¹⁷ KOM(94) 521, endelig udgave af 07.12.1994.

¹⁸ KOM(94) 275, endelig udgave af 04.07.1994.

¹⁹ KOM(93) 646 af 31.01.1994.

1.1.3. RETNINGSLINJER FOR LOVGIVNINGSPOLITIKKEN

Tjenestegrenene samarbejder i øjeblikket med henblik på at udarbejde nogle retningslinjer for Fællesskabets lovgivningsproces og undersøger mulighederne for at forbedre systemet for udarbejdelse af rapporter om lovforslagenes betydning for erhvervslivet, blandt andet ved at indføre mere fyldestgørende vurderingsteknikker, som for eksempel costbenefitanalyser. Dette samarbejde mellem generaldirektoraterne har for nogle af emnernes vedkommende fundet sted lige fra projekterne var i idéfasen.

1.1.4. HENSTILLING OM BESKATNING AF SMV

To dokumenter, som blev til gennem et tæt samarbejde mellem tjenestegrenene for skattepolitik og for virksomhedspolitik, har til formål at forbedre det skattemæssige miljø, i SMV i særdeleshed. I sin meddelelse om forbedringen af skatteforholdene for små og mellemstore virksomheder²⁰ fremhæver Kommissionen tre problemer for SMV: Deres manglende evne til at tiltrække tilstrækkelige økonomiske ressourcer, deres manglende evne til at klare den komplekse administrationsbyrde og endelig ejerskifteproblemet. Henstillingen om beskatning af SMV²¹ har til formål på den ene side at sikre en mere retfærdig behandling af hensat og geninvesteret overskud mellem enkeltmandsvirksomheder eller personselskaber og kapitalvirksomheder og på den anden side at fjerne de skattemæssige hindringer, som er uløseligt forbundet med at omdanne et personselskab eller en enkeltmandsvirksomhed til et kapitalselskab.

1.1.5. HENSTILLING VEDRØRENDE OVERDRAGELSE AF SMV

For at sikre virksomhedernes overlevelse og deres arbejdspladser vedtog Kommissionen den 7. december 1994 en henstilling vedrørende overdragelse af små og mellemstore virksomheder²². Denne henstilling, som er udarbejdet i samarbejde med tjenestegrenene for skattemæssige anliggender og selskabsret, er resultatet af en lang række samtaler med virksomhederne og medlemsstaterne om Kommissionens hensigter, som kan læses i dennes meddelelse om overdragelse af virksomheder: Aktioner til gavn for SMV²³. Kommissionen anbefaler medlemsstaterne at tilskynde til bevidstgørelse og information af virksomhedslederne, at tilbyde dem et for virksomhedsoverdragelsen gunstigt økonomisk klima samt de nødvendige juridiske midler til effektivt at kunne forberede denne operation, at lette overdragelsen til tredjemand og endelig at mindske arve- og gaveafgifterne.

²⁰ KOM(94) 206, endelig udgave af 25.05.1994.

²¹ C(94) 1305, endelig udgave af 25.05.1994, udsendt i EFT L 177 af 09.07.1994.

²² C(94) 3312 af 07.12.1994, hvoraf de dispositive bestemmelser er udsendt i EFT L 385 af 31.12.1994, s. 14, og begrundelsen i EFT C 400 af 31.12.1994, s. 1.

²³ C(94) 1491 af 29.06.1994, udsendt i EFT C 204 af 23.07.1994.

1.2. DET ØKONOMISKE KLIMA

1.2.1. PARTNERSKABER MELLEM BANKER OG SMV

På initiativ af kommissæren for virksomhedspolitik blev der i 1993 arrangeret en rundbordskonference af topfolk fra banksektoren. Deltagerne var højtstående repræsentanter fra de finansielle institutioner og SMV-organisationer, og de fik til opgave at fremsætte nogle anbefalinger, som kunne gøre samarbejdet mellem finansverdenen og SMV mere effektivt. Disse anbefalinger er at læse i den endelige rapport, som rundbordskonferencen afleverede til Kommissionen den 19. maj 1994, og er blevet sendt til de finansielle institutioner, SMV, medlemsstaterne og Den Europæiske Union. Rundbordskonferencen anbefalede Unionen at sørge for, at de finansielle instrumenter, såsom Den Europæiske Investeringsbanks og Den Europæiske Investeringsfonds aktiviteter blev bedre udnyttet - til fordel for SMV. Den anbefaler også, at man undersøger mulighederne for at anvende certificeringsværktøjer vedrørende virksomhedernes ledelseskvalitet. Kommissionen vedtog den 28. oktober 1994 en meddelelse²⁴, hvori den fremkommer med sine kommentarer til den endelige rundbordsrapport.

1.2.2. HENSTILLING OM BETALINGSFRISTER I HANDELSFORHOLD

Efter at Kommissionen havde rådført sig grundigt med de involverede parter, de på området kompetente tjenestegrene og udvalg bestående af medlemsstater, som regelmæssigt blev konsulteret af disse tjenestegrene, vedtog Kommissionen den 12. maj 1995 en henstilling om betalingsfrister i handelsforhold²⁵. Denne henstilling skal bekæmpe overskridelser af betalingsfrister ved at skabe nogle juridiske rammer, som virker tilstrækkelig afskrækkende på de dårlige betalere og sikrer fastholdelsen af nogle rimelige betalingsfrister i handler, hvor balancen i kontraktforhold mellem samarbejdspartnere er forskudt (specielt i offentlige kontrakter).

Kommissionen har i den forbindelse arbejdet med tanken om at fremme udviklingen af edb-programmer til integreret styring af cashflow i en virksomhed. Målet for dette projekt er at gøre virksomhedslederne interesserede i at føre bedre kontrol med virksomhedens cashflow og at få softwareproducenterne til at tilbyde brugbare produkter, som integrerer regnskab, finansanalyse og ledelsesstyring.

²⁴ KOM(94) 435, endelig udgave af 28.10.94.

²⁵ KOM(94) 3283 af 30.11.1994, hvoraf de dispositive bestemmelser er udsendt i EFT L 127 af 10.06.1995, s. 19, og begrundelsen i EFT C 144 af 10.06.1995, s. 3.

1.2.3. GENSIDIG SIKKERHEDSSTILLELSE

I overensstemmelse med hensigtserklæringen i meddelelsen om de gensidige garantifondes rolle i finansieringen af SMV²⁶ vil Kommissionen gerne fremme udviklingen og udbredelsen af gensidige garantifonde i Den Europæiske Union. Rent konkret samarbejder den med Association Européenne du Cautionnement Mutuel - den europæiske forening for gensidig sikkerhedsstillelse (AECM), som hovedsagelig opererer på områder som opfølgning på samarbejdsprojektet med Portugal, som fik sin første gensidige garantifond i 1994 (dette projekt vil senere modtage støtte fra strukturfondene), forbedring af risikovægtningen og vurdering af den af de gensidige garantifonde tilbudte sikkerhedsstillelse over for den europæiske bankret samt afholdelse af seminarer til udbredelse af kendskabet til gensidig sikkerhedsstillelse. Endelig har AECM været aktiv i opstarten af EIF, som sandsynligvis vil modtage flere projekter i forbindelse med kravet om yderligere sikkerhed for de nationale systemer for gensidig sikkerhedsstillelse. Der bør her erindres om, at Det Økonomiske og Sociale Udvalg i sin udtalelse af 29. april 1992²⁷ støtter Kommissionens indsats for at give nyt liv til den gensidige sikkerhedsstillelse. Det anbefaler Kommissionen at fremlægge sine overvejelser og forslag til finansieringsprojekter for SMV.

1.2.4. DET EUROPÆISKE KAPITALMARKED

Kommissionen støttede i forbindelse med sin virksomhedspolitik og beskæftigelsesfremmende aktiviteter en forundersøgelse om oprettelse af et europæisk kapitalmarked, som var bedre gearet til vækstvirksomhedernes behov. Dette førte til dannelsen af EASD (European Association of Securities Dealers), den europæiske forening af fondsbørsmæglere, som sammen med andre medlemmer af den finansielle verden forbereder en snarlig start af fondsbørsen EASDAQ (European Association of Securities Dealers Automated Quotation), den europæiske forening for fondsbørsmægleres automatiske notering.

1.2.5. ANDRE INITIATIVER AF BETYDNING FOR DET ØKONOMISKE KLIMA I SMV

Af andre initiativer til forbedring af det økonomiske klima i SMV kan nævnes direktivforslaget vedrørende grænseoverskridende kreditoverførsler (se punkt I.2.1.2.1.) og anvendelse af det tredje direktiv vedrørende koordinering af forsikringer (se punkt I.2.1.2.2.)

1.2.6. NYE FINANSIELLE INSTRUMENTER FOR SMV

Som et resultat af Det Europæiske Råds møder i Edinburgh og København er der blevet indført nogle nye finansielle instrumenter; på den ene side rentegodtgjorte lån til jobskabende SMV og på den anden Den Europæiske Investeringsfond (se punkt II.2.1.1.).

²⁶ SEK(91) 1550 af 05.09.1991.

²⁷ Udtalelse af 29.04.1992 om gensidige garantifondes rolle i finansieringen af SMV, talsmand: Muller, udsendt i EFT C 169 af 06.07.1992, s. 7.

2. FORBEDRING AF MILJØET FOR SMV UNDER UNIONENS ANDRE POLITIKKER

2.1. PROGRAMMET FOR DET INDRE MARKED

Som helhed betragtet må man anse det indre marked for at være et "bemyndigelsesprogram", som åbner nye handelsmæssige muligheder for virksomheder, hvis marked tidligere har været begrænset til ét enkelt medlemsland. Det indre marked giver dem således nye muligheder for vækst. Generelt regner man med, at det indre marked giver forholdsmæssigt større fordele til SMV end til de større virksomheder, specielt i de sektorer, hvor der i høj grad var ikke-toldmæssige barrierer på deres afsætningsmarkeder, og i de områder, hvor markederne er blevet kunstigt delt af handelsbarrierer. SMV vil også drage fordel af det indre marked i deres egenskab af aftagere af input gennem adgang til et større antal konkurrerende leverandører. Men det ville være forkert at opfatte det indre marked som et initiativ, som alene vil kunne løse alle EU-virksomhedernes problemer. I praksis vil det største udbytte af det indre marked kunne måles i ca. 40 fremstillingsindustrier (som leverer 50% af det industrielle output) og et lille antal vigtige servicesektorer. Herudover skal foranstaltningerne til fuldførelse af det indre marked suppleres med relevante foranstaltninger og politikker på nationalt og fællesskabsplan, specielt hvad angår gennemførelse og håndhævelse, og i brugen af konkurrence- og industripolitik.

2.1.1. BETYDNING FOR DET JURIDISKE MILJØ I SMV

2.1.1.1. Analyseresultater

På baggrund af svarene til et spørgeskema, som blev udsendt i 1993 af det europæiske observatorium for SMV²⁸ til et udvalg af SMV-eksperter i alle EU-medlemsstater, kan det konkluderes, at det indre marked synes at have en positiv effekt på SMV's virksomhedsmiljøer. Man anser det for gunstigt for den generelle efterspørgsel, ressource- og erhvervsudviklingen og for reduktionen af de gennemsnitlige produktionsomkostninger som et resultat af markedsudvidelsen - specielt i medlemsstater med en mindre mængde SMV. På den anden side anses det indre marked også for at føre til hårdere konkurrence og for sætte større fokus på omkostninger og pris som konkurrenceparametre. Alt i alt kan fuldførelsen af det indre marked give anledning til en del omstruktureringer på kort sigt, mens de positive virkninger først vil vise sig på mellemlang eller lang sigt.

Selv om det indre marked ovenfor beskrives i temmelig abstrakte vendinger, kan fordelene for den enkelte virksomhed antage en meget konkret form. En undersøgelse, som blev foretaget sidst i 1993 / begyndelsen af 1994, viser, hvordan de generelle fordele ved integrationen i det indre marked kan føre til direkte omkostningsreduktioner for små og mellemstore virksomheder.

²⁸

Det europæiske observatorium for SMV, anden årsrapport af 31. marts 1994, punkt 4-6.

For at få et indtryk af det indre markeds betydning helt nede fra græsrodsniveau lancerede Kommissionen på EU-plan en undersøgelse af erhvervslivets erfaringer med det indre marked, som dækker 1993 og 1994²⁹. Til dato har 240 virksomheder meldt tilbage. Undersøgelsen giver et nyttigt billede af, hvordan virkeligheden ser ud for erhvervslivet, selv om det gives af virksomheder, som måske i forvejen er meget "europæiserede". Den fokuserer på, at SMV måske er mere sårbare over for handelshindringer, al den stund de ikke har de nødvendige ressourcer til at klare dem. Men resultaterne, som følger nedenfor, viser, at både SMV og større virksomheder har meget at vinde fra de muligheder, som det indre marked tilbyder.

Resultater af undersøgelsen af de enkelte virksomheders erfaringer:

1. Leverancer mellem lande: At transportere ting fra et sted til et andet er blevet betydeligt lettere med det indre marked; næsten alle var enige om, at handler inden for EU nu er blevet både hurtigere og billigere. Med fjernelsen af al grænsekontrol blev forsinkelserne ved grænserne væsentligt reduceret, og virksomhederne er ikke længere begrænset af toldmyndighedernes åbningstider. Returnering af defekte produkter er også blevet meget lettere. Det var imidlertid interessant, at nogle virksomheder i både Grækenland og Det Forenede Kongerige ikke havde mærket disse forbedringer, da de først og fremmest eksporterede ad luftvejen. Konkurrencen i transportsektoren synes at have givet bonus specielt ved at have presset priserne ned (nogle firmaer opgiver prisnedsættelser på op til 50%), men i de medlemsstater, hvor transportomkostningerne allerede var en del lavere end EU-gennemsnittet, er EU-fragtmænd stadig dyrere end de lokale. Det nye tolddeklarationssystem har sparet tid og penge for mange, selv om nogle firmaer fra lande, hvor informationen ikke blev samlet ved hjælp af en fast procedure, har fået nogle mindre, nye udgifter.
2. Adgang til billigere og bedre input: På det økonomiske område har mange virksomheder hilst den større fleksibilitet på forsikringsmarkedet velkommen; for eksempel kan det bedre betale sig for britiske virksomheder at købe franske forsikringer. Men mange beklager, at det indre marked for forsikringer endnu ikke er gennemført. Mange virksomheder var glade for den forbedrede adgang til kapitalmarkederne, og mange benyttede sig af adgangen til fremmed kapital. Nogle virksomheder havde centraliserede cashflowaktiviteter i produktionslandene for at undgå udgifter i forbindelse med kurssvingninger. Det lader til, at liberaliseringen i banksektoren i mange tilfælde endnu ikke er mærkbar. Nogle virksomheder melder om reducerede transaktionsomkostninger, hvor andre ikke har noteret nogen ændringer, selv om de, som nævner dem, anser deres kredittransaktionsomkostninger for faldende. Men den mest almindelige indsigelse imod den økonomiske del af det indre marked drejede sig ikke om det eksisterende systems utilstrækkelighed, men om den manglende opfyldelse af ét væsentligt behov: Den Økonomiske og Monetære Union.

²⁹

IP(94) 228 af 17.03.1994, "Virksomhederne begynder at mærke forskellen - en kortfattet rapport om betydningen af det indre marked for erhvervslivet". Resultaterne af denne undersøgelse vil blive offentliggjort i 1995.

3. Teknisk harmonisering: For mange havde fremskridtet i den tekniske harmonisering gjort det betydeligt lettere af eksportere, og mange havde sparet penge på prøvnings- og certificeringsområdet - en belgisk virksomhed opgjorde sin besparelse til mere end 50%. Flere virksomheder havde indført brugen af EN 29000-standarden med betydelige økonomiske og andre fordele - den var særlig nyttig til at skabe et fælles sammenligningsgrundlag for virksomheder, som ønskede at udvikle nye kontakter. Enkelte virksomheder oplyste, at det, at de var nødt til at gå over til europæiske standarder, forsinkede den forventede nedgang i produktionsomkostningerne, men det er selvfølgelig kun et midlertidigt fænomen. I nogle områder var der stadig problemer med ikke-harmoniserede nationale krav, og man så her overgangen til de europæiske standarder som en mulig løsning. Og lidt foruroligende var der noget blandede følelser med hensyn til den gensidige anerkendelse; der var lige så mange virksomheder, der synes, at det ikke havde virket, som der var virksomheder, der havde haft fordel af det. Resultaterne af pilotprojektet EUROMANAGEMENT (se punkt II.1.3.2.) på dette område viste, at SMV havde en endnu mere negativ holdning til standarder og proceduren for standardisering. Dette var kombineret med manglende information om de grundlæggende mekanismer i det indre marked og den fordel, man kunne drage af harmoniserede standarder.
4. Offentlige kontrakter: Der meldes også om stor succes med hensyn til at komme ind på udenlandske markeder for offentlige kontrakter og et godt udbytte af EU's information om tilbudsmuligheder. Der var stadig problemer, for eksempel hvad angår: information om kontraktmuligheder, kontrakttildeling og stramme svarfrister. Men flere virksomheder minimerer disse problemer ved at udvikle lokale partnerskabsordninger og andre forbindelser. Og som en virksomhed påpegede, bare det at have deltaget i et udbud i en anden medlemsstat giver én større Europa-perspektiv og erfaring.
5. Handelsstrategi og reaktioner: Denne EU-dimension på eksportmarkedet har haft vidtrækkende betydning for handelsaktiviteterne. Stort set alle virksomheder erkender, at konkurrencen er blevet hårdere, og mange er følgelig blevet ansporet til at udvikle nye produkter og forbedre effektiviteten. En britisk virksomhed blev for eksempel tvunget til at udvikle mere avancerede og effektive versioner af sit produkt, hvilket resulterede i, at den genvandt en tabt handelsaftale. Konkurrencedygtig udvidelse af markeder til også at omfatte andre medlemsstater er almindelig og ses i mange udformninger; partnerskaber med virksomheder i andre EU-lande, licens- og forhandleraftaler med firmaer i andre lande og underleverandøraftaler er bare nogle af de måder, det kan gøres på. Der er et eksempel med et fransk og et italiensk firma, som oprettede et fælles datterselskab for at komme ind på et nyt marked; et andet eksempel fortæller om et belgisk firma, som brugte et partnerskab med en anden EU-virksomhed til at forøge sin eksportandel af omsætningen fra 0% til 60%. En anden virksomhed har forøget sin EU-handel fra stort set nul før 1992 til omkring halvdelen af sin samlede, nuværende eksport. Som en gennemgående tendens anførte mange firmaer, at den nye "eksportmentalitet" og knowhow, som opnås via det indre marked, giver dem en vision og styrke og vilje til at konkurrere på internationalt plan - nye muligheder fremmer forandringer i virksomhedskulturen, og det kan kun være til fordel for den europæiske økonomi. Måske er den vigtigste lære, man kan drage af denne undersøgelse, at det indre marked ikke er et universalmiddel, som kan løse alle de europæiske virksomheders problemer, men

at det snarere drejer sig om at udnytte nogle muligheder. Som en fransk forretningsmand udtrykte det: "Det indre marked kan ikke i sig selv få virksomhederne til at investere og udvide, hvis beslutsomheden ikke er der. Det giver dem et miljø, hvor dynamiske, progressive og konkurrencedygtige foretagender kan yde deres bedste og høste fuldt udbytte af deres indsats".

2.1.1.2. Regnskabsregler

Direktiverne 78/660/EØF (årsregnskaber)³⁰, 83/349/EØF (konsoliderede regnskaber³¹ og 84/253/EØF (revisorer)³² giver medlemsstaterne mulighed for at fritage de små og mellemstore virksomheder, som ikke overskrider nogle nærmere bestemte grænser, for nogen af deres forpligtelser. Artikel 53, stk. 2, i direktiv 78/660/EØF foreskriver, at disse grænser skal revideres hvert femte år i forhold til den økonomiske og monetære udvikling i Unionen.

Den seneste af disse revisioner fandt sted i marts 1994. Rådets direktiv 94/8/EF af 21. marts 1994³³ hævede de tidligere grænser med 25% og gav således medlemsstaterne mulighed for at tillade et større antal virksomheder at få fordel af ovennævnte fritagelser.

2.1.1.3. Beskyttelse af den intellektuelle og industrielle ophavsret

Kommissionen har planer om i 1995 at udarbejde en grønbog, som skal behandle nødvendigheden af en harmonisering af lovgivningen vedrørende brugsmønstre - Intellectual Property Rights (IPR), som repræsenterer den ejendomsret, en original ide afføder (på engelsk "are the ownership vesting in the generation of an original idea"). Brugsmønstrene er en særlig form for beskyttelse af nyskabelser, som på grund af deres specielle egenskaber er af udpræget interesse for SMV. Det er en beskyttelsesmodel, som er fleksibel, billig og specielt tilpasset til de SMV, som er aktive inden for de sektorer, hvor man beskæftiger sig meget med nyskabelser. Kommissionen har ligeledes foreslået en forordning om EF-mønstre³⁴, som er af stor potentiel interesse for SMV (se I.1.1.2).

³⁰ EFT L 222 af 14.08.1978, s. 11.

³¹ EFT L 193 af 18.07.1983, s. 1.

³² EFT L 126 af 12.05.1984, s. 20.

³³ EFT L 82 af 25.03.1994, s. 33.

³⁴ KOM(93) 342 af 03.12.1993.

2.1.2. BETYDNINGEN FOR DET ØKONOMISKE KLIMA I SMV

2.1.2.1. Grænseoverskridende kreditoverførsler

En tilbundsgående undersøgelse af et forslag til et fællesskabsdirektiv inden for rammerne af Kommissionens strategiske program for det indre marked giver et godt overblik over, hvordan SMV kan drage fordel af Fællesskabets lovgivning, og i hvor høj grad SMV's interesser bliver taget i betragtning, når der lovgives på området. Forsøgene på at få nedsat provisionen på betalinger over grænserne og omfanget af dobbelttopkrævninger gennem frivillige regler for god praksis, gav ingen succes. Kommissionen fremlagde derfor et forslag til et kommissionsdirektiv, som skulle løse dette problem³⁵. Rapporten om forslagens betydning for erhvervslivet, som blev udarbejdet for dette forslag, er en del af det dokument, som blev vedtaget af Kommissionen³⁶. Den angiver indgrebets forventede fordele og ulemper, specielt for SMV og beskriver de rådførselsprocedurer og den analyse, som har fået Kommissionen til at fremsætte sit forslag.

2.1.2.2. Forsikringsbranchen

Den 1. juli 1994 trådte det tredje direktiv for koordinering af forsikringer i kraft, og det indre marked er således fuldført i denne finansielle branche³⁷. Betingelserne for at kunne få adgang til og virke på forsikringsmarkederne er blevet forenklet ved indførelsen af det "europæiske pas". Dette gør det meget lettere og billigere at komme ind på de nationale forsikringsmarkeder. Man skal også regne med en stigende konkurrence mellem forsikringsselskaberne og en større grad af innovation i forsikringsprodukterne.

Dette skulle gøre det muligt for SMV at få adgang til forsikringsprodukter, som findes inden for Unionen og således skaffe sig den forsikringsdækning, som de mener er den mest relevante for netop deres behov og samtidig finde den bedste pris. Det gunstige klima, som ophævelse af landegrænserne i forsikringsbranchen har ført med sig, fremmer udvikling af specielt tilpassede forsikringsprodukter, som ofte kan være interessante for SMV (bioteknologibranchen, computerbranchen, elektronikbranchen og så videre). Forsikringsselskaberne er faktisk opmærksomme på SMV's betydning for medlemsstaternes økonomiske og industrielle struktur, og de udvikler til stadighed flere og flere forsikringsprodukter, som er tilpasset SMV's helt specielle behov, både hvad angår forsikring af selve virksomheden, og hvad angår forsorg og supplerende socialforsikringer.

³⁵ KOM(94) 436, endelig udgave af 18.11.1994.

³⁶ KOM(94) 436, endelig udgave af 18.11.1994.

³⁷ Livsforsikring EFT L 360 af 09.12.1992 og skadesforsikring EFT L 228 af 11.08.1992.

2.1.2.3. Fondsbørser

Et aktionsområde for Kommissionens tjenestegrene vedrørende fondsbørser har særlig relation til SMV. Punkt 5 i artikel 1, stk. 1, i direktiv 94/18/EF ("EUROLIST-direktivet"), som blev vedtaget den 30. maj 1994³⁸, tillader under særlige omstændigheder virksomheder i regulerede juniormarkeder at blive officielt noteret uden at offentliggøre nye noteringsspecifikationer. Dermed har man forenklet de tidligere regler, hvilket vil gøre det muligt for de berørte SMV-virksomheder at spare penge.

2.2. KONKURRENCEPOLITIK

2.2.1. BETYDNING FOR DET JURIDISKE MILJØ: KONKURRENCEREGLER FOR VIRKSOMHEDERNE

Ved anvendelse af artikel 85 i traktaten på aftaler mellem virksomheder har SMV først og fremmest fordel af Kommissionens meddelelse vedrørende aftaler af ringe betydning³⁹. Samtidig med at den har styrket den juridiske sikkerhed, har denne meddelelse bidraget til at frigøre SMV for unødige administrative forpligtelser og derved lettet samarbejdet mellem SMV. Det er blevet tilladt at lave samarbejdsaftaler, som normalt er ulovlige i henhold til traktatens artikel 85, stk. 1 - og de skal ikke anmeldes, hvis de involverede virksomheder har en markedsandel på mindre end 5%, og hvis deres samlede omsætning for et regnskabsår ikke overstiger 200 mio. ECU. Denne grænse blev i 1994 hævet til 300 mio. ECU⁴⁰.

Derudover hedder det i Kommissionens meddelelse vedrørende aftaler, vedtagelser og samordnet praksis, som indgår i samarbejdet mellem virksomheder⁴¹, at aftaler, som alene vedrører udveksling af meninger og erfaringer og fælles udarbejdelse af undersøgelser, statistikker og beregningsskemaer ikke lægger hindringer i vejen for konkurrencen. I øvrigt gør Kommissionen i sin meddelelse om bedømmelse af underleveranceaftaler⁴² opmærksom på, at enkelte restriktioner vedrørende opfyldelsen af kontrakter med underleverandører ikke er omfattet af artikel 85.

Det er klart, at ovennævnte bestemmelser går i retning af en åbning af udviklingsmulighederne for de små og mellemstore virksomheder.

I øvrigt har Rådet i sin resolution af 10. oktober 1994⁴³ opfordret Kommissionen til at undersøge SMV's samarbejds muligheder (for eksempel samarbejde i købernet og fælles salg) set i lyset af EU's konkurrencelovgivning.

³⁸ EFT L 135 af 31.05.1994, s. 1.

³⁹ EFT C 231 af 12.09.1986, s. 2.

⁴⁰ EFT C 368 af 23.12.1994, s. 20.

⁴¹ EFT C 75 af 29.07.1968, s. 3.

⁴² EFT C 1 af 03.01.1979, s. 2.

⁴³ EFT C 294 af 22.10.1994, s. 7.

Med hensyn til konkurrencereglerne for særlige brancher, som f.eks. salg og service af motorkøretøjer, er der ved ændring af Kommissionens forordning nr. 123/85⁴⁴ blevet indført en række bestemmelser, hvorved forhandlerne, der for størstedelens vedkommende er SMV, bliver mindre afhængige i deres kommercielle forhold til fabrikanterne. Ændringen har også gjort det muligt at skabe en ny ligevægt mellem fabrikanter og distributører af reservedele på den ene side og bilfabrikanter på den anden side.

Fritagelsesreglerne på områderne forskning og udvikling⁴⁵, specialisering⁴⁶, licenser og patenter⁴⁷ og knowhow⁴⁸ blev i 1992 ændret af Kommissionen⁴⁹, således at de blandt andet blev lettere at bruge, specielt i forbindelse med teknologioverførsel og FTU-projekter, og der blev indført nogle tærskler, som skulle tage hensyn til, at de aftaler, som indgås mellem virksomheder med små markedsandele, har mindre konkurrencebegrænsende virkninger, hvilket skulle være en fordel for SMV. Herudover fremsatte Kommissionen den 30. juni 1994 et forslag til forordning, som skulle lette indgåelse af visse kategorier af teknologioverførselsaftaler, idet den opfordrede de interesserede kredse til at fremsætte deres bemærkninger⁵⁰.

Rådets forordning nr. 4064/89⁵¹, som indeholder nogle grænser for, i hvor stor udstrækning der må dannes fusioner inden for EU, dækker ikke SMV. Endelig beskytter artikel 86 SMV mod større konkurrenters misbrug af magtpositioner.

2.2.2. BETYDNING FOR DET ØKONOMISKE KLIMA: STATSSTØTTE

Kommissionens traditionelt velvillige indstilling til statsstøtte til SMV udmøntede sig i 1992 i vedtagelsen af særlige rammebestemmelser⁵², som skal tages op til fornyet vurdering i 1995. Disse rammebestemmelser skal give medlemsstaterne mulighed for, op til en vis grænse, at yde hjælp til SMV's investeringer (det vil sige virksomheder med færre end 250 ansatte og med en omsætning, der er mindre end 20 mio. ECU, og som ikke ejes af en større virksomhed med 25% eller derover) og til at anspore dem til at dygtiggøre sig gennem rådgivning og uddannelse. For i SMV's interesse at forenkle de administrative procedurer indfører rammebestemmelserne for første gang en "de minimis"-regel, som fritager medlemsstaterne for at anmelde meget små støttebeløb, som de mener er uden væsentlig betydning for samhandelen mellem medlemsstaterne og for konkurrencen. Samtidig offentliggjorde Kommissionen en meddelelse⁵³, som udvider anvendelsesområdet for hastegodkendelsesproceduren for støtteordninger af begrænset omfang til at omfatte alle SMV (med undtagelse af særlige brancher), sådan som de er defineret i bestemmelserne.

⁴⁴ EFT L 15 af 18.01.1985, s. 16, ændret ved C(95) 1447 vedtaget af Kommissionen den 21.06. 1995.

⁴⁵ EFT L 53 af 22.02.1985, s. 5.

⁴⁶ EFT L 53 af 22.02.1985, s. 1.

⁴⁷ EFT L 219 af 16.08.1984, s. 15, ændret ved EFT L 280 af 22.10.1985, s. 32.

⁴⁸ EFT L 61 af 04.03.1989, s. 1.

⁴⁹ EFT L 21 af 29.01.1993, s. 8.

⁵⁰ EFT C 178 af 30.06.1994, s. 3.

⁵¹ EFT L 395 af 30.12.1989, ændret ved EFT L 257 af 21.09.1990.

⁵² EFT C 213 af 19.08.1992, s. 2.

⁵³ EFT C 213 af 19.08.1992, s. 10.

Endelig tager Kommissionen generelt i sin kontrol af statsstøtten hensyn til SMV's særlige situation. Denne hensyntagen giver sig udtryk i tilladelse af højere støttegrænser (generelt **10 procentpoint over det normalt tilladte loft**) eller lempeligere krav, når modtagerne er SMV. Denne indstilling blev for nylig bekræftet i de nye fællesskabsrammebestemmelser for statsstøtte til miljøbeskyttelse, som blev vedtaget i 1993⁵⁴, og i Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder, som blev vedtaget i 1994⁵⁵.

2.3. ENERGIPOLITIK

Målsætningerne for Unionens energipolitik har direkte indflydelse på SMV's udvikling og drift, da de sigter mod at opfylde de individuelle og de industrielle brugeres behov billigst muligt på betingelser, der garanterer forsyningssikkerhed og beskyttelse af miljøet.

Blandt disse tre målsætninger er det målsætningen om at forbedre økonomiens globale konkurrenceevne, der er mest direkte knyttet til SMV's udvikling. At der er energi til rådighed til de bedste priser og på de bedste betingelser er af afgørende betydning for styrkelse af økonomiens globale konkurrenceevne og SMV's i særdeleshed. Den anden målsætning, det vil sige forsyningssikkerheden, skulle ligeledes få stor indflydelse på SMV, for muligheden for fremover at sikre en fortsat opfyldelse af de væsentlige energibehov garanterer tendensen til faldende priser på de forskellige former for energi og servicekvaliteten over for brugerne. Den tredje målsætning omfatter udvikling af en varig, ikke inflationspræget vækst, som respekterer miljøet. At arbejde hen imod en holdbar udvikling kræver, at man søger afbalancerede løsninger, som tager costbenefitanalysen i betragtning for at undgå eventuelle forvridninger i udviklingen af EU-industriens konkurrenceevne over for udlandet, men også over for SMV.

Gennemførelse af målsætningerne for energipolitikken skal ske inden for det indre marked, og dermed er gennemførelsen af det indre energimarked en ufravigelig betingelse.

Markedernes stigende udveksling og internationalisering udsætter SMV for øget konkurrence. Inden for rammerne af denne øgede konkurrence spiller styring af produktionsomkostningerne naturligvis en væsentlig rolle for overlevelse på verdensmarkedet.

Energiomkostningerne, som for visse virksomheder udgør en stor del af deres samlede omkostninger, skal ligeledes styres. Derfor er industrien opmærksom på processen for gennemførelse af det indre energimarked. For at beskytte hele industriens konkurrenceevne og dermed også SMV's er det vigtigt i en nær fremtid at garantere adgang til energi til konkurrencedygtige priser. Forbrugerne skal kunne vælge imellem de forskellige forsyningskilder og et større antal leverandører.

⁵⁴ EFT C 72 af 10.03.1994, s. 3.

⁵⁵ EFT C 368 af 23.12.1994, s. 12.

I dag er udveksling over grænserne af energiprodukter og konkurrencen mellem producenterne ret begrænsede af tekniske, juridiske (nationale monopoler) og afgiftsmæssige årsager.

På alle disse områder er der allerede gjort fremskridt de seneste år, i særdeleshed via standardiseringsarbejde og første fase af liberaliseringen af elektricitets- og gassektorerne⁵⁶. Der er blevet fremsat andre forslag⁵⁷ for at give forbrugerne adgang til et større udvalg af forsyningskilder og leverandører.

I anden fase af liberaliseringen af elektricitets- og gassektorerne, som Kommissionen har foreslået, forventes en øget konkurrence i produktionssektoren og iværksættelse af adgang for tredjemand til nettet, hvilket vil give industribrugere og distributører mulighed for at vælge mellem flere leverandører i Unionen.

Det er via distributørerne (som også skulle lade kunderne nyde godt af fordelene), at SMV i denne anden fase vil blive i stand til at udnytte de muligheder, den øgede konkurrence giver, og som vil sikre forsyningssikkerheden og tilbyde mere konkurrencedygtige priser på markedet. I tredje fase kunne der gives adgang for andre industribrugere (nedsættelse af forbrugsgrænsen), og nogle SMV ville dermed frit kunne forhandle deres forsyningskontrakt med en leverandør i Unionen.

2.4. MILJØPOLITIK

I gennemgangen af det femte handlingsprogram på miljøområdet omtales den britiske, den danske, den tyske og den nederlandske regerings ordninger for støtte til SMV i form af konsulentbistand og økonomiske incitamenter til styrkelse af miljøindsatsen og indførelse af ren teknologi. I Det Forenede Kongerige er der nedsat et udvalg, som skal bidrage til at gøre ren teknologi udviklet til store virksomheder egnet for brug i SMV.

I november 1994 fremlagde Kommissionen endvidere en meddelelse om "økonomisk vækst og miljøet". I denne meddelelse understreger Kommissionen kraftigt behovet for miljøpolitiske instrumenter, der bygger på markedsmekanismerne, især økonomiske og skattemæssige instrumenter, såsom miljømærkning, miljørevision, frivillige aftaler, skattelettelser for grønne investeringer osv. Kommissionen foreslår, at man går bort fra en politik med forskrifter og styring til fordel for markedsbaserede instrumenter, der gør det muligt for virksomhederne på en mere smidig måde at tage højde for miljøhensyn. Denne form for "deregulering" er særlig vigtig for SMV.

⁵⁶ Rådets direktiv 90/377 af 29.6.1990 om gennemsigtigheden af prisen på gas og elektricitet, EFT L 185 af 17.7.1990. Rådets direktiv 90/547 af 29.10.1990 om transit af elektricitet gennem de overordnede net, EFT L 313 af 13.11.1990. Rådets direktiv 91/296 af 31.5.1991 om transit af naturgas gennem de overordnede net, EFT L 147 af 12.6.1991.

⁵⁷ Udkast til direktiver om fælles regler for det indre marked for elektricitet og naturgas, KOM(93) 643 af 7.12.1993.

KAPITEL II. PROGRAMMER OG FORANSTALTNINGER TIL STØTTE FOR SMV

1. PROGRAMMER OG FORANSTALTNINGER TIL STØTTE FOR SMV UNDER VIRKSOMHEDSPOLITIKKEN

1.1. NETTET AF EF-RÅDGIVNINGSKONTORER (EIC)

EIC bidrager i kraft af deres privilegerede position på lokalt plan til at gøre virksomhederne i deres regioner interesserede i de forskellige eksisterende EU-programmer og -politikker. De leverer information til virksomhedslederne og sørger for, at Kommissionens forskellige tjenestegrene får tilbagemeldinger, så de kan tage de særlige SMV-problemer i betragtning.

Den mere vidtgående definition af EIC's informationsopgave kom hovedsagelig til udtryk via de **fordelagtige samarbejdsforhold, som udvikledes mellem Kommissionens tjenestegrene og EIC inden for rammene af nogle specialiserede arbejdsgrupper**. Der er således siden 1992 blevet oprettet arbejdsgrupper inden for følgende hovedområder (som igen er blevet delt op i undergrupper): Det indre marked (Information om markederne i de andre medlemsstater, de offentlige markeder, moms og kvalitet), FTU, udenrigsforhold og fællesskabsprogrammer (miljø, uddannelse og strukturfonde). Det drejer sig især om brancher, som indtil da var svære for SMV at få adgang til. Denne øgede specialisering af EIC gør det muligt at mangedoble informationsaktiviteterne og lette udvekslingen af god praksis.

1.1.1. EIC SOM FORMIDLERE AF NYTTIG OG MÅLRETTET INFORMATION TIL VIRKSOMHEDERNE

Da det er vigtigt for EIC at imødekomme virksomhedernes reelle behov, går de mere og mere over til at tilbyde "info-service", det vil sige en individuel og komplet service, som omfatter diagnostik, rådgivning og opfølgning samt søgning efter de optimale løsninger for virksomhederne.

I løbet af 1994 spillede EIC en vigtig rolle i afviklingen af ugerne for det indre marked, som blev afholdt i alle Unionens medlemsstater, og som høstede stor anerkendelse hos de deltagende SMV.

Hvad angår markederne for offentlige kontrakter, har EIC været specielt aktive med deres information om udbud, navnlig ved hjælp af databasen TED. Der er på baggrund af SMV's særlige behov udviklet nogle softwareprogrammer (TENNIS og TEDAUTOMATA), som gør det lettere for dem at forstå og udnytte disse meget komplekse markeder.

EIC har med støtte fra Kommissionens berørte tjenestegrene spillet en aktiv rolle i bevidstgørelsen af SMV om EU's FTU-programmer og i særdeleshed CRAFT. De har for eksempel gjort dem bevidst om de nye muligheder, som ligger i det fjerde rammeprogram, gennem seminarer eller brochurer, herunder en vejledning i projektledelse.

På transportområdet har Kommissionens tjenestegrene arbejdet sammen om en oplysningskampagne om transportsektoren, som udelukkende henvendte sig til SMV, og som i 1994 mandede ud i udgivelsen af en folder. Ud over en fyldestgørende beskrivelse af de serviceydelser og programmer, som Kommissionen tilbyder SMV (EIC, BC-NET, BRE og EUROPARTENARIAT), og som tager særligt sigte på det tværnationale samarbejde, giver folderen virksomhederne et konkret eksempel, som involverer en eller flere transportvirksomheder, samt en nyttig adresseliste for hvert land.

På miljøområdet er EIC af Kommissionens tjenestegrene blevet udvalgt til at føre en oplysningskampagne om miljømæssige spørgsmål for at få SMV til at indføre de frivillige miljøregler for miljøstyring og miljørevision (EMAS - "Eco-Management and Audit Scheme"). Rent praktisk har EIC's bidrag bestået i at udarbejde en vejledning for virksomhedsledere (med papir- og edb-support) til selv-evaluering af virksomhedernes ydelser på miljøområdet. Vejledningen henvender sig specielt til SMV, som for størstedelens vedkommende endnu ikke har vedtaget nogen særlig strategi på det område, da de mener, det giver dem flere ulemper end mulige fordele.

1.1.2. EIC SOM FORMIDLERE AF TILBAGEMELDINGER FRA VIRKSOMHEDERNE

Det bliver mere og mere klart for Kommissionens tjenestegrene, at EIC qua deres informations- og rådgivningsrolle har indtaget en central position, hvor de har gode muligheder for at opfange og viderebringe de særlige problemer, som SMV møder i forbindelse med ny lovgivning eller visse EU-programmer. Disse tilbagemeldinger fra virksomhederne er specielt værdifulde, fordi de gør det lettere at forstå virkeligheden "i marken" og om nødvendigt at tilpasse den pågældende lovgivning eller de pågældende programmer til denne virkelighed.

Hidtil har Kommissionens tjenestegrene skaffet sig denne information via direkte kontakt til EIC eller ved at give dem til opgave at udarbejde særlige analyser på baggrund af nogle spørgeskemaer, som blev uddelt til SMV i deres regioner.

I det første tilfælde er det mest betydningsfulde eksempel EIC's deltagelse i høringsudvalget om momsafgiften. EIC deltog aktivt i møderne og fik desuden til opgave i løbet af 1995 at gennemføre en undersøgelse af betydningen af moms-overgangsordningen.

En lignende fremgangsmåde er blevet anvendt for det indre marked. Det har herigennem været muligt ud fra et spørgeskema og strukturerede samtaler med de erhvervsdrivende at samle både kvantitative og kvalitative elementer af betydningen af det indre marked og et stort antal "solstrålehistorier" fra SMV (se punkt I.2.1.1.).

Analysen af disse oplysninger var hjørnестenen i udarbejdelsen af årsrapporten om det indre marked⁵⁸ og blev taget med i overvejelserne om gennemførelsen af det strategiske program⁵⁹.

Det er ligeledes under overvejelse, hvorvidt et tættere samarbejde med andre af Kommissionens tjenestegrene ville være en god idé på klageoverførselsområdet for at forbedre procedurene for virksomhederne.

1.1.3. EIC SOM LOKALE SAMARBEJDSPARTNERE

EIC har således via deres dobbeltrolle som formidlere af information og tilbagemeldinger fra virksomhederne for Kommissionens forskellige tjenestegrene skabt sig et godt navn som et værdifuldt bindeled for direkte kontakter til erhvervslivet og andre deltagere i den lokale udvikling, og de er et konkret eksempel på, hvordan nærhedsprincippet bliver brugt.

De samarbejdsforbindelser, som EIC har udviklet med de interesserede på lokalt plan, hvad enten de er offentlige eller private (handelskamre, regionale råd og teknologifremmende organer), gør det muligt at tilbyde de erhvervsdrivende en helstøbt service. Det er således muligt for EIC at overlade tekniske spørgsmål til mere specialiserede organismer. Det er i øvrigt lykkedes enkelte EIC at koordinere og endog deltage i iværksættelsen af nogle af EU's initiativer, som finansieres af strukturfondene.

I andre sektorer har Kommissionens tjenestegrene på grund af EIC's effektivitet og troværdighed i området foretrukket at benytte sig af den service vedrørende information, rådgivning og virksomhedssamarbejde, som de kan få igennem EIC, i stedet for at oprette deres eget net. På FTU-området er der således blevet udvalgt nogle EIC til at fremme overførslen af den innovation, som er opnået via EU-programmerne, i rollen som VALUE-centre.

Kommissionens tjenestegrene har også brugt EIC, fordi de er en del af et net, som er godt rodfæstet i Unionen og inden længe også i Det Europæiske Økonomiske Samarbejde, og som har forbindelser i Central- og Østeuropa og Middelhavslandene. Kommissionens tjenestegrene overvejer ligeledes muligheden for at benytte organismer i tredjelande (i Asien eller Sydamerika for eksempel), som allerede har knyttet samarbejdsbånd med EIC, til gavn for europæiske virksomheder, som søger nye markeds- og afsætningsmuligheder.

⁵⁸ KOM(94) 55, endelig udgave af 14.03.1994.

⁵⁹ KOM(93) 632, endelig udgave af 22.12.1993.

1.2. SAMARBEJDSNET OG -PROGRAMMER

Et af virksomhedspolitikken vigtigste områder er samarbejdet mellem virksomheder. Kommissionen har startet nogle netværk, hvor man kan efterlyse en samarbejdspartner, Business Cooperation Network (BC-NET) og Kontoret for Virksomhedssamarbejde (BRE) samt EUROPARTENARIAT og INTERPRISE.

I 1994 udviklede de 461 deltagere i BRE 7 629 samarbejdsprofiler. For de regioner, som er støtteberettigede under mål 1, 2 og 5b, fordeler netværkets aktiviteter sig som følger:

Mål 1	: 92 deltagere udviklede 919 samarbejdsprofiler
Mål 2	: 167 deltagere udviklede 2 156 samarbejdsprofiler
Mål 5b	: 15 deltagere udviklede 184 samarbejdsprofiler

De 533 konsulenter i BC-Nettet har skabt 10 349 samarbejdsprofiler. For de regioner, som er støtteberettigede under mål 1, 2 og 5b, fordeler aktiviteterne sig som følger:

Mål 1	: 96 deltagere udviklede 1 085 samarbejdsprofiler
Mål 2	: 142 deltagere udviklede 3 624 samarbejdsprofiler
Mål 5b	: 28 deltagere udviklede 560 samarbejdsprofiler

Der blev organiseret 49 INTERPRISE-arrangementer i 1994, hvoraf 31 (63%) vedrørte de regioner, som er støtteberettigede under mål 1, 2 og 5b.

EUROPARTENARIAT - som fandt sted i Bilbao i 1994 - gav 479 udvalgte virksomheder i syv spanske regioner mulighed for at møde mere end 2 000 virksomheder i løbet af mere end 9 000 møder.

Herudover samarbejder Kommissionens tjenestegrene internt for at fremme det internationale samarbejde gennem åbningen af samarbejdsnet og -programmer for tredjelande. Virksomhedspolitikken stiller således sine værktøjer og sin knowhow til rådighed for andre af Unionens politikker, hvilket gør det muligt for især lande i Central- og Østeuropa og tredjelande i Middelhavsområdet at få udbytte af den (se punkt II.2.4.4.).

Som eksempel kan nævnes, at arrangementet til fremme af et partnerskab mellem den Europæiske Union og Mellemøsten, som blev afholdt i Cairo i december 1994 tiltrak 600 virksomheder fra regionen (Ægypten, Israel og de af Israel besatte områder og Jordan) og over 400 virksomheder fra Europa. Man anslår, at antallet af forud aftalte møder ved den lejlighed var op imod 10 000, og at antallet af spontane møder var omkring 5 000.

I 1994 blev der afholdt tre MED-INTERPRISE-arrangementer i Middelhavslandene: Et i Marokko, et i Libanon og et på Cypern. Tjenestegrenene for virksomhedspolitik tager sig af den tekniske assistance i den del af MED-INVEST-programmet, som vedrører samarbejdet mellem virksomheder, og arrangementet finansieres af tjenestegrenene for udenrigsanliggender.

På området for underleverandøraftaler samarbejder tjenestegrenene for virksomhedspolitik og industripolitik blandt andet om afholdelse af europæiske fora i lighed med dem, der blev arrangeret i 1994 for beklædnings- og byggeindustrien og om samarbejdsprojekter med fokus på virksomhedernes konkurrenceevne.

I den forbindelse har Kommissionen på anmodning af Rådet (resolution af 22. november 1993⁶⁰) og i overensstemmelse med forslagene i det integrerede program afprøvet en kontaktform, som kaldes "omvendte udstillinger", og som arrangeres på opfordring af ordregiverne for at komme i kontakt med underleverandører i nye inter-industrielle partnerskabsrelationer. Det var på den baggrund, at man i november 1994 arrangerede VETIS i Torino, som tilbød automobilbranchens indkøbs- og tekniske afdelinger en mulighed for at mødes med leverandører af reservedele og serviceydelser. Formålet med dette projekt var at skabe varige relationer mellem fabrikanten, udstyrsforhandlere og underleverandører på områder som kvalitet ("nul fejl"), kundeservice, pris (overkommelig og konkurrencedygtig) og tid ("Just In Time, Time to Market").

Herudover skal det integrerede program styrke støtteforanstaltningerne til fordel for virksomhederne, ikke mindst på samarbejdsområdet. Medlemmerne af nettene (BC-NET og BRE) skal i deres egenskab af lokale samarbejdspartnere, som har den direkte kontakt med virksomhederne, spille en vigtig rolle i igangsættelsen af de foreslåede foranstaltninger, som dækker tre områder: Fremme af samarbejdet mellem SMV gennem en støtte, som går ud over den første søgen efter samarbejdspartnere, adgang til de offentlige kontraktmarkeder og til ny teknologi og information.

1.3. PILOTAKTIONER

Via virksomhedspolitikken gennemfører Kommissionen en række aktioner, som er af særlig interesse for virksomhederne, nemlig adgangen til forskning og den teknologiske udvikling (FTU), adgang til de offentlige kontraktmarkeder, standardisering og certificering, handel og distribution og endelig håndværksfagene og de små virksomheder. Disse aktioner gennemføres i de fleste tilfælde i samarbejde mellem flere forskellige tjenestegrene.

For eksempel har man på FTU-området nedsat en arbejdsgruppe, som skal arbejde på tværs af tjenestegrenene for bedre at kunne koordinere aktiviteterne til fordel for SMV. Denne koordinering fandt sted i projektet EUROMANAGEMENT FTU II og især i det fjerde FTU-rammeprogram, som gjorde det muligt at udvide procedurerne inden for CRAFT og Forundersøgelsestilskuddene til alle FTU-programmer (se punkt II.2.2.3). I EUROMANAGEMENT FTU II har GD XXIII for første gang delagtiggjort medlemsstaterne i udvælgelsen af de intervenierende parter og de SMV, som skal have fordel af projektet samt i styringen af projektet. Dette samarbejde gør det muligt at opmuntre medlemsstaterne til selv at gennemføre lignende aktioner i fremtiden.

⁶⁰

EFT C 326 af 03.12.1994, s. 1.

1.3.1. HÅNDVÆRKSFAGENE OG DE SMÅ VIRKSOMHEDER

På håndværksområdet vil Kommissionen som følge af et udbud i 1994 støtte oprettelsen af syv tværnationale kontorer, som skal hjælpe håndværksvirksomhederne og de små virksomheder med at udvikle tværnationale aktiviteter og med at overvinde de eksisterende handelshindringer. Kommissionen har desuden iværksat en række undersøgelser af problemerne i grænseområderne.

Forud for den anden europæiske konference for håndværksfagene blev der i medlemsstaterne arrangeret 12 forberedende konferencer om specifikke emner med det formål at skabe debat og udveksle erfaringer om små virksomheders og håndværksvirksomheders rolle i det indre marked. Af denne konference, der blev afholdt i Berlin den 26. og 27. september 1994 med temaet "nøglen til vækst, innovation og beskæftigelse for små virksomheder og håndværksvirksomheder", blev der draget en række konklusioner vedrørende nye aktioner, der skal gøre det muligt for disse virksomheder at få det fulde udbytte af det indre marked og fællesskabsprogrammerne. Rådet opfordrede i sin resolution af 10. oktober 1994⁶¹ Kommissionen til at følge disse konklusioner op, hvilket denne agter at gøre ved inden udgangen af 1995 at forelægge en meddelelse herom.

Endelig udsendte Kommissionen i oktober 1994 en opfordring til at fremkomme med forslag til, hvordan man kan støtte det tværnationale samarbejde⁶² med hjælp fra rådgivningsorganisationer. Med denne aktion vil Kommissionen støtte partnerskaber mellem små virksomheder og håndværksvirksomheder fra mindst to forskellige medlemsstater, der ved etableringen af samarbejdet vil blive bistået af formidlingsorganisationer.

1.3.2. EUROMANAGEMENT

Inden for standardisering, certificering, kvalitet og sikkerhed på arbejdspladsen lancerede Kommissionen i 1993 en EUROMANAGEMENT-aktion, der afsluttedes i 1994, og som gav mulighed for at kontrollere 842 SMV. Rapporten, som var udarbejdet af aktionskoordinatoren, den franske standardiseringsorganisation AFNOR, viser at der stadig er manglende kendskab til principperne for det indre marked og harmoniseringskoncepterne (direktiver og europæiske standarder), som er tæt forbundet med vanskelighederne med at få adgang til information og SMV's ubetydelige deltagelse i det europæiske og det nationale standardiseringsarbejde (en af årsagerne synes at være mangel på menneskelige og økonomiske ressourcer). Med hensyn til kvaliteten har mange SMV i deres kommentarer angivet, at de forventer forbedret kvalitet i deres organisation og deres konkurrenceevne takket være kvalitetsikringssystemer. Imidlertid er det vanskeligere at indplacere dem i SMV end i de store virksomheder. Rapporten viser, at SMV har vanskeligheder ved at forstå og at anvende EN ISO 9000 og især ved at formalisere deres kvalitetstiltag. Da de ikke føler sig hjemme i standardiseringssproget, føler de sig afhængige af ekstern konsulentbistand, og ofte ved de ikke, hvordan de skal undgå for komplekse fortolkninger af standarderne og gennemførelse af for tunge og dyre systemer.

⁶¹ EFT C 294 af 22.10.1994, s. 6.

⁶² EFT C 282 af 08.10.1994, s. 14.

Hvad angår certificering, fastslår rapporten, at der stadig er et stort arbejde, der skal gøres for at en total gennemførelse af det indre marked, især udvikling af gensidig anerkendelse. SMV angiver i deres kommentarer, at de forventer væsentlige, positive effekter, men ofte er der problemer med kendskabet til EU-mærkningen, og de opfatter prisen for opnåelse af certificering som et problem (produkter og/eller kvalitetssystemer). Endelig er SMV's kendskab til sundheds- og sikkerhedskravene på arbejdspladsen meget dårligt. Ca. 1/5 af SMV er i stand til at nævne de gældende krav til arbejdernes sikkerhed.

1.3.3. PILOTAKTION VEDRØRENDE IGANGSÆTTERYDELSE

Kommissionen (specielt tjenestegrenene for virksomhedspolitik og regionalpolitik) lancerede i 1989 et pilotprojekt til "fremme af oprettelse af igangsætterfonde". I den forbindelse støttede den udformningen og oprettelsen af 23 "igangsætterfonde", hvis vigtigste formål er i opstartsfasen at stille kapital til rådighed for virksomheder, som generelt har store vanskeligheder ved at skaffe sig kapital på markedet.

Den 1. januar 1995 havde de 23 fonde rejst en kapital på 41 mio. ECU, hvoraf 27 mio. ECU blev investeret i 228 nye virksomheder (med en gennemsnitlig aktiemajoritet på 26%), som direkte havde skabt 2 085 arbejdspladser.

Det koster Kommissionen 1 260 ECU at deltage i skabelse af en arbejdsplads inden for pilotaktionen. For 8,76 mio. ECU, som Kommissionen har investeret i form af lån, der skal tilbagebetales (6,085 mio. ECU), og kapitalindskud (2,675 mio. ECU), har fondene under pilotaktionen samlet 41 mio. ECU (heraf 58% fra private kilder), hvilket udgør en høj løftestangseffekt.

1.3.4 HANDEL OG DISTRIBUTION: COMMERCE 2000

På den europæiske konference om strategier for et moderne distributionsnet i Europa, som blev afholdt i Athen den 2. og 3. juni 1994, blev Kommissionen opfordret til at fortsætte og styrke programmet Commerce 2000. Dette program har til formål at fremme samarbejdsrelationerne mellem SMV gennem brugen af moderne ledelsesmetoder og ny teknologi. Et nyt udbud (nummer to), som blev lanceret i 1993, gjorde det muligt i 1994 at udvælge 52 forundersøgelsesprojekter og 6 pilotprojekter, som forventes at være parat med deres resultater i løbet af 1995.

1.3.5. ANDELSSELSKABER, GENSIDIGE SELSKABER OG FORENINGER

Det flerårige arbejdsprogram til fordel for andelsselskaber, gensidige selskaber, foreninger og fonde i Fællesskabet⁶³, som blev vedtaget af Kommissionen i februar 1994, fik Parlamentets kommentarer i marts 1995. Programmet skaber den formelle ramme for EU-aktionen, som er baseret på nyskabelse, partnerskab, netværk og den tværnationale dynamik. Dets formål er at bevare sektorens forskelligheder, at fremme solidariteten og hjælpe virksomhederne med at opfylde den dobbelte målsætning, som hedder økonomisk udvikling og socialt fremskridt i Unionen.

⁶³ KOM(93) 650 af 16.02.1994.

Virksomhederne er på forskellig vis involveret i støtteuddelingen fra strukturfondene på europæisk, nationalt, regionalt og lokalt plan. Men deres indblanding i partnerskabsforhold og deres erfaringer er fortsat meget sparsomme. Der opfordres til udveksling af de bedste fremgangsmåder for at maksimere SMV's bidrag til jobskabelse, erhvervsuddannelse, regional udvikling, lokalt initiativ og omlægning i byerne.

Som eksempler på de forskellige støtteaktioner kan nævnes EF-rådgivningskontoret for den kooperative sektor, kaldet ARIES, det europæiske finansieringssystem SOFICATRA til egenkapitalsfinansiering af virksomheder i denne sektor, det europæiske net for uddannelse i servicesektoren og nettet af eksperter i hjemmeserviceydelser.

Da Kommissionen er klar over foreningernes stigende betydning i Europa, er den også i gang med at udarbejde en hvidbog om foreninger og fonde. Foreningerne bliver i stigende grad indblandet i levering af serviceydelser, som de offentlige myndigheder hidtil har leveret, og i en række centrale EU-programmer.

1.3.6. STATISTIKKER

Med henblik på at forbedre de disponible statistiske informationer har Eurostat i samarbejde med medlemsstaternes statistiske kontorer gjort en indsats for at indsamle alle disponible økonomiske informationer om virksomhederne for at kunne vurdere omfanget af SMV's rolle i medlemsstaternes produktion og beskæftigelse. Eurostat har således i samarbejde med GD XXIII regelmæssigt udgivet rapporten "Enterprises in Europe", hvor tredje udgave er fra 1994. Denne rapport indeholder detaljerede informationer pr. økonomisk aktivitetssektor og pr. kategori efter antal arbejdspladser om alle Unionens virksomheder: antal, beskæftigelse og omsætning.

2. STØTTEPROGRAMMER OG -FORANSTALTNINGER FOR SMV UNDER UNIONENS ANDRE POLITIKKER

Man må konstatere, at størstedelen af den fællesskabsstøtte, som gives til SMV, især gives gennem Unionens finansielle instrumenter og i særdeleshed gennem strukturfondene og EU-programmer som for eksempel programmer for forskning, teknologisk udvikling og erhvervsuddannelse. I den forbindelse er det væsentligt, at der sker en tæt koordinering af politikkerne for at lette SMV's reelle deltagelse i disse programmer.

2.1. UNIONENS FINANSIELLE INSTRUMENTER (EIB OG STRUKTURFONDE) OG SMV

2.1.1. EIB, EIF OG SMV

Den Europæiske Investeringsbank, som blev oprettet i 1958 for med penge, som den lånte på kapitalmarkederne, at finansiere investeringer, som fremmer Fællesskabets harmoniske udvikling og den europæiske integration, støtter EU-politikkerne aktivt. Den deltager i øvrigt også i samarbejdspolitikker vedrørende tredjelande (i Afrika, Vestindien og Stillehavsområdet) samt landene i Middelhavsområdet og i Central- og Østeuropa.

EIB finansierer først og fremmest investeringer, som støtter den regionale udvikling. Den bidrager også til styrkelse af de europæiske kommunikationsnet, beskyttelse af miljøet, forbedring af levevilkårene samt den industrielle konkurrenceevne.

For at styrke industriens internationale konkurrenceevne og fremme dens integration på europæisk plan finansierer EIB store investeringer gennem individuelle lån og mindre, indirekte investeringer gennem globallån - det gælder i særdeleshed de investeringer, som foretages af små og mellemstore virksomheder.

2.1.1.1. Globallån fra EIB

Globallånene indgås efter aftale med banken og i overensstemmelse med dennes økonomiske, tekniske og finansielle kriterier med formidlere, som opererer på nationalt, regionalt og endog på lokalt plan. Via denne decentraliserede procedure, som finder sted tættest på den lokale virkelighed, er **EIB i stand til at støtte små og mellemstore investeringer, som primært foretages af SMV**, og som af effektivitets- eller ledelsesmæssige årsager ikke kan finansieres gennem individuelle lån. I øjeblikket arbejder EIB sammen med over hundrede finansielle institutioner og erhvervsbanker.

Globallånenes anvendelsesområde er gradvist blevet udvidet, således at de kan tilpasses nye behov og EU-politikernes spredning. De opfylder oftest flere EU-mål og vedrører:

- investeringer i små og mellemstore virksomheder inden for industri, servicefag (især turismen) og landbrug;
- små infrastrukturer, som bidrager til opfyldelse af Fællesskabets mål med hensyn til den regionale udvikling, miljøbeskyttelse, energi og transport.

Tallene i tabel nr. 1 angiver, hvor vigtig en rolle EIB spiller i støtten til SMV's investeringer.

DEN EUROPÆISKE INVESTERINGSBANK

EIB i tal:

Omfanget af lån fra EIB:

i 1994: 19,9 mia. ECU - heraf 17,7 mia. ECU i Fællesskabet og 2,2 mia. ECU til samarbejdet med tredjelande;

i 1993: 19,6 mia. ECU;

i 1992: 17 mia. ECU.

EIB og den regionale udvikling:

i 1994: 12 mia. ECU (88% i regioner, som er berettiget til støtte fra strukturfondene - mål 1, 2 og 5b);

i 1993: 12,5 mia. ECU;

i 1992: 11,8 mia. ECU.

I perioden fra 1989 til 1994 har EIB's samlede finansiering til fordel for regionaludviklingen været næsten 59 mia. ECU, hvoraf 54 mia. er gået til strukturfondenes støtteområder (mål 1, 2 og 5b).

EIB og SMV:

I 1994 indgik EIB aftaler om globallån for et samlet beløb af 3.281 mio. ECU mod 3.598 mio. ECU i 1993. I løbet af året blev der ydet 7.712 lån på løbende globallån til et beløb af 2.763 mio. (6 023 lån og 3.258 mio. i 1993).

Næsten 60% af dette beløb blev brugt til støtte af henved 6 776 SMV, ni tiendedele af disse SMV havde færre end 50 ansatte og modtog mere end 60% af omtalte lån. Næsten 70% af disse SMV ligger i regionale udviklingsområder.

Ca. 35% af lånene blev brugt til små og mellemstore investeringer i infrastrukturer (miljø, kommunikation, energi), som oftest udføres af de lokale myndigheder. Resten består af SMV-investeringer i miljøforbedringer og rationel energianvendelse.

EIB's finansieringer til støtte af virksomheders konkurrenceevne inden for rammerne af Fællesskabet var:

i 1991: 3,3 mia. ECU, hvoraf 2,3 mia. ECU gik til 9 548 SMV;

i 1992: 2,6 mia. ECU, hvoraf 2,1 mia. ECU gik til 7 223 SMV;

i 1993: 2,7 mia. ECU, hvoraf 1,5 mia. ECU gik til 5 257 SMV.

i 1994: 1,8 mia. ECU, hvoraf 1,7 mia. ECU gik til 6.776 SMV. Italien (595 mia. ECU, Frankrig (947 mia. ECU), Tyskland (342 mia. ECU) og Belgien (116 mio. ECU) har haft størst gavn af kreditgivningen gennem globallån. Herudover støtter EIB SMV's investeringer på miljøområdet og til en mere rationel udnyttelse af energien.

EIB har siden 1990 bidraget betydeligt til finansieringen af SMV. Næsten 36 000 SMV har således nydt godt af et samlet lånebeløb på mere end 9,4 mia. ECU, eller næsten 45% af den finansiering, som er ydet til industrien og servicefagene. Mere end 4/5 af dem er virksomheder med færre end 50 ansatte, og 97% beskæftiger færre end 250 personer. Mere end 23 000 operationer (lån for 6,2 mia. ECU) angår investeringer i støtteområder, og 13 000 projekter ligger uden for disse områder.

EIB's erfaring inden for finansiering af SMV og dens tætte forbindelse til det europæiske banksystem har fået de europæiske topmøder i Edinburgh (december 1992) og København (juni 1993) til at fremsætte ønske om en styrket indsats på dette område.

Inden for rammerne af vækstinitiativet har EIB opfordret til ikke bare at fremskynde finansieringen af infrastrukturer, såsom de transeuropæiske net, men også til at støtte de SMV, som har mulighed for at skabe flere arbejdspladser.

2.1.1.2. SMV-faciliteten: rentegodtgjorte lån til jobskabende SMV

I april 1994 godkendte Ministerrådet et rentegodtgørelsessystem for Unionens budgetressourcer omfattende **globallån for en milliard ECU** fra EIB til SMV⁶⁴. Europa-Kommissionen og EIB underskrev den 14. juni 1994 en aftale vedrørende sidstnævntes iværksættelse af godtgørelsessystemet. Kommissionen godkendte den 19. november 1994 en rapport om iværksættelse af denne afgørelse⁶⁵.

Dette system er åbent for SMV, hvis værdier i fast ejendom ikke overstiger 75 mio. ECU, og hvor antallet af ansatte ikke overstiger 500 personer; dog skal 60% af modtagerne være SMV med mindst 250 beskæftigede og med en årlig omsætning på maksimalt 20 mio. ECU eller en samlet lønomkostning på mindre end 10 mio. ECU.

Rentegodtgørelsen på 2% om året er gældende i 5 år for et maksimumlånebeløb på 30 000 ECU pr. ny arbejdsplads, virksomheden skaber, hvilket giver en godtgørelse på 3 000 ECU over 5 år pr. ny arbejdsplads. Udbetalingen finder sted fra 1. august 1995, når modtageren har bevist, at de nye arbejdspladser har eksisteret i mindst 6 måneder. SMV-lånet skulle gerne kunne skabe over 30 000 arbejdspladser.

⁶⁴ Rådets afgørelse EF/94/217 af 19. april 1994, EFT L 107 af 28.04.1994, s. 57.

⁶⁵ KOM(94), endelig udgave 434 af 19.11.1994, Beretning fra Kommissionen om gennemførelsen af afgørelsen om rentegodtgørelser fra Fællesskabet på lån ydet til SMV af Den Europæiske Investeringsbank som led i dennes midlertidige lånefacilitet (SMV-faciliteten).

Efter Rådets afgørelse blev dette system sat i gang i september 1994, og ultimo april 1995 var 48% af den milliard globallån blevet ydet til ca. 2 100 virksomheder, og der forventes over 23 000 nye arbejdspladser. 96% af det samlede lånebeløb blev ydet til SMV med færre end 250 ansatte. Antallet af EIB's formidlere i arbejdet med at gennemføre dette system, varierer efter medlemsstaterne fra 1 til 25 (Italien). Der er blevet udsendt et stort antal informationsbrochurer, blandt andet gennem EF-rådgivningskontorerne. De af Kommissionens tjenestegrene, som berøres af systemet, følger gennemførelsen nøje.

2.1.1.3. Den Europæiske Investeringsfond: sikkerhedsstillelse for lån til SMV

I forbindelse med topmødet i Edinburgh blev det inden for rammerne af målene for det europæiske vækstinitiativ besluttet at oprette en **Europæisk Investeringsfond**, som skulle stille sikkerhed for lån til projekter vedrørende de transeuropæiske net og til SMV. Med en kapital på 2 mia. ECU, hvoraf EIB tegner sig for 40%, Kommissionen for 30% og ca. tres finansielle institutioner for 30%, vil denne fond på sigt kunne stille sikkerhed for et samlet beløb, der er otte gange større end den tegnede kapital, altså 16 mia. ECU. Senere vil EIF kunne opkøbe aktier i virksomheder, som specialiserer sig i finansieringen af SMV.

EIF er særligt interesseret i de områder, hvor den kan supplere eksisterende finansieringskilder. Den opererer i overensstemmelse med sunde bankforretningsprincipper ved at tilbyde to hovedtyper af finansielle produkter:

- økonomiske garantier: garantiens omfang afhænger af projektets art; ændringerne i de involverede risici reflekteres i de forskellige niveauer af provisioner for garantierne. Garantierne er ikke forbeholdt EIF-aktieindehavere, men kan også ydes til tredjemand. Disse garantier vil normalt kun dække halvdelen af udgifterne til projektet og kan kun ydes sammen med andre kautionister.
- egenkapital: for SMV's vedkommende vil EIF kun yde tilskud til egenkapital eller en del af egenkapitalen gennem kompetente formidlere (indirekte lån). Fonden kan imidlertid opkøbe små aktieandele af projekter inden for rammerne af de transeuropæiske net i opstartsfasen. I løbet af den to-årige opstartsperiode vil EIF's aktiviteter bestå i at stille sikkerhed. Den vil først opkøbe aktier efter yderligere undersøgelser og en generalforsamlingsbeslutning.
- det oprindelige loft for fondens overordnede engagement blev sat til tre gange den tegnede kapital. Det kan hæves ved en beslutning i fondens organer først til fem gange og siden til et maksimum af otte gange den tegnede kapital, når der er skaffet tilstrækkelige reserver.

Fonden vil normalt ikke yde direkte garanti til individuelle SMV. Den vil i stedet operere gennem relevante finansielle formidlere i medlemsstaterne, som tilbyder garantiformer, der giver mulighed for at tegne udvalgte porteføljebeholdninger i SMV-projekter eller garanterer for finansieringsformer, som bliver brugt af formidlerne til deres SMV-lån (EIB-global lån, aktieudstedelser).

Siden den 2. februar 1995 har fonden accepteret fire garantistillelser til fordel for SMV (ud over otte til fordel for de transeuropæiske net), hvoraf en er underskrevet. Disse SMV-lån til finansielle institutioner i Portugal og Frankrig beløber sig til over 165 mio. ECU, og de skal trækkes i løbet af de næste 1-3 år. Yderligere projekter er i undersøgelsesfasen, herunder med gensidige forsikringsordninger, som ville gøre det lettere at få adgang til lån gennem garantiordninger, men også ville øge omfanget af lån til SMV.

2.1.2. SÆRLIGE REGIONALPOLITISKE FORANSTALTNINGER TIL FORDEL FOR SMV

Kommissionen ved, at SMV spiller en vigtig rolle i etableringen af den økonomiske og sociale samhørighed, og den iværksætter derfor en politik til virksomhedsstøtte, som tager sigte på den regionale, økonomiske udvikling. 1988-reformen gjorde det muligt at styrke aktionerne til fordel for den lokale udvikling både på traditionel vis og med nye former for aktiviteter. Artikel 1c i EFRU-forordningen⁶⁶ stiller således fonden den opgave at "udvikle regionernes interne potentiale gennem foranstaltninger til fremme og støtte af lokaludviklingsaktiviteter og aktiviteter i små og mellemstore virksomheder".

Nærværende afsnit skal, som et supplement til tidligere rapporter, der har givet en udtømmende beskrivelse af hovedlinjerne i Fællesskabets strukturelle aktiviteter til fordel for SMV, beskrive Kommissionens vigtigste retningslinjer for perioden 1994-1999, finansielle instrumenter og finansieringsmåde samt status for perioden 1989-1993⁶⁷.

⁶⁶ Rådets forordning nr. 2083/93 (EOF) af 20.07.1993, EFT L 193 af 31.07.1993, s. 34.

⁶⁷ KOM(94) 221, endelig udgave af 07.09.1994 og femte årsberetning om strukturfondsreformens gennemførelse KOM(95) 30 af 20.03.1995.

2.1.2.1. Fællesskabets støtterammer

Inden for Fællesskabets nye støtterammer og de samlede programmeringsdokumenter (SPD) bliver der gennemsnitligt brugt **10% af EFRU's samlede midler på foranstaltninger til animering og forbedring af det økonomiske miljø, specielt i SMV.** Da EFRU's budget er blevet fordoblet for perioden 1994-1999, udgør denne procentsats næsten en fordobling af den forholdsmæssige værdi sammenholdt med perioden 1989-1993. Dette kvantitative fremskridt skyldes for en stor del Kommissionens indsats i forhandlingsfasen. Denne forøgelse er ganske vist mere mærkbar i områderne under mål 2 (industriel nedgang) og 5b (landområder) - **hvor procentsatsen når op på et gennemsnit mellem 15 og 20%** - end i områderne under mål 1. I disse områder overstiger den ikke 8%, undtagen i Portugal, og det takket være det specielle industrielle udviklingsprogram (især PEDIP II), programmet til modernisering af handelen (PROCOM) og programmerne til udvikling af landområder og lokalområder og til regionalstøtte. Undtaget er også fransk og belgisk Hainaut, Flevoland og de berørte regioner i Det Forenede Kongerige (specielt Highland and Islands og Merseyside). Det skal her nævnes, at programmet til fordel for den græske industri omfatter et underprogram for SMV.

Operatørerne kan indhente informationer om de operationelle programmer enten hos Kommissionen, direkte hos de kompetente nationale eller regionale myndigheder eller hos EF-rådgivningskontorerne.

Aktiviteterne under EFRU omfatter to hovedkategorier:

- støtte til at øge SMV's efterspørgsel efter serviceydelser gennem samfinansiering af nationale eller regionale projekter. Det vil først og fremmest være støtte til jobskabende investeringer, til ansættelse af unge og til udstyr til modernisering af virksomheder eller til beskyttelse af miljøet. Der kan endvidere ydes støtte til udførelsen af mindre økonomiske infrastrukturer (industriområder, teknologiparker, steder hvor man kan lære, hvordan man etablerer virksomhed, og fast ejendom til virksomhedsbrug generelt);
- støtte til udbuddet af serviceydelser til SMV, som består i at skabe, udvikle eller støtte strukturer, som kan forbedre deres arbejdsmiljø for så vidt angår adgangen til service.

De forordninger, som opfylder SMV's vigtigste behov, finansieres på følgende måde:

- Rådgivning og innovation: teknologicentre, ledelsesbutikker, virksomheds- og innovationscentre, certificerings- og standardiseringsinstitutioner, serviceydelser til virksomhederne fra handels- og industrikamre, rådgivende organer;

- Finansiering: finansielle produkter⁶⁸ af forskellig art: garantifonde, iværksætterydelse, risikovillig kapital, ansvarlig lånekapital, gensidige garantifonde, afbetalingskøb, factoring;
- Internationalisering: støtteforanstaltninger til fordel for SMV's internationale aktiviteter sammen med andre (gruppedeltagelse i messer, fælles eksportservice) eller alene (standardisering eller emballering af et produkt, vejledning om eller undersøgelser af specialiserede markeder).

Kommissionens retningslinjer prioriterer klart aktiviteter til fordel for udbudet af serviceydelser ved at understrege vigtigheden af en øget integration: **rådgivning og opfølgning forbedrer faktisk de nye SMV's overlevelsessevne betydeligt og giver en mærkbar forbedring af produktionsevnen for de SMV, som er i udvikling.** Rådgivning og opfølgning er altså efter alt at dømme uløseligt forbundet med SMV's mulighed for at optage lån og de dermed forbundne omkostninger. Omkostningerne er direkte afhængige af vurderingen af den risiko, som de finansielle institutioner påtager sig.

2.1.2.2. Fællesskabsinitiativerne

Kommissionen benytter sig af sin ret til at tage initiativer ved at foreslå et antal "fællesskabsinitiativer", som er specielt rettet mod SMV, og som de kan få adgang til på regionalt eller nationalt plan via de kompetente myndigheder, hvis opgave det er at samle og udvælge forslag, som overholder de generelle retningslinjer for de operationelle programmer.

EF-initiativet for SMV⁶⁹, som har fået 1 milliard ECU til sin rådighed for perioden 1994-1999 - hvoraf 800 mio. er afsat til regionerne under mål 1 - er naturligt forbundet med alle de aktiviteter, som gennemføres under det integrerede program til fordel for SMV og håndværksfagene, selv om det anvender strukturfondenes metoder og procedurer. Initiativet genbruger elementer fra tidligere initiativer som **TELEMATIQUE, PRISMA og STRIDE**.

Under hensyntagen til på den ene side SMV's muligheder for at skabe arbejdspladser og forbedre konkurrenceevnen og på den anden side disse virksomheders særlige kendetegn i områderne under mål 1, er målet for SMV-initiativet, i overensstemmelse med retningslinjerne i hvidbogen for vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse, at bidrage til SMV's internationalisering og fremme forbedringen af deres konkurrenceevne.

⁶⁸ Se vejledningen for finansieringsteknikker til brug i regionalpolitikker, som kan fås ved henvendelse til Europa-Kommissionen.

⁶⁹ EFT C 180 af 01.07.1994, s. 10-14.

Til det formål er der opstillet syv prioriteter: Forbedring af produktions- og organisationssystemerne, miljøbeskyttelse og rationel udnyttelse af energien, samarbejde med forskningscentre, adgang til nye markeder, samarbejdsnet, styrkelse af de faglige kvalifikationer, forbedring af adgangen til nye finansieringsmuligheder.

Initiativet skulle kunne bidrage betydeligt til at gøre SMV i Unionen mere konkurrencedygtige ved at forbedre deres miljøer og deres knowhow. Medlemsstaternes forslag indeholder foranstaltninger til fordel for samarbejdet mellem SMV - som hovedsageligt tager sigte på deres internationalisering og forbedrede adgang til de indre markeder og offentlige kontrakter - og forslag til foranstaltninger vedrørende underleverandører, strategier for total kvalitet, samarbejde med forskningscentre, adgang til nye teknologier, marketing, finansiering, forbedring af virksomhedernes organisation og ledelse og styring af miljøspørgsmålet. De programmer, som henvender sig til SMV i industri- og servicesektorerne, omfatter for nogle vedkommende handelssektoren, der f.eks. for Spanien og Portugal er dækket af særlige underprogrammer. De indeholder ligeledes forslag til fordel for mikro-virksomhederne (Portugal) og de små virksomheder (Irland).

De 12 andre EF-initiativer (INTERREG II, LEADER II, REGIS II, EMPLOI, ADAPT, RECHAR II, RESIDER II, KONVER, RETEX, TEXTILE-PORTUGAL, URBAN og PESCA), som der blev udsendt meddelelser til medlemsstaterne om den 1. juli 1994⁷⁰, kan også bidrage til udviklingen af SMV. For eksempel:

REGIS, hvis primære formål er at diversificere produktionen i de mest perifere af Unionens regioner med henblik på, at deres SMV deltager fuldt ud i det store indre marked.

URBAN, hvis primære formål er at genoplive nedslidte bykvarterer gennem en overordnet og koordineret strategi. De foreslåede programmer indeholder ofte foranstaltninger til bevarelse og skabelse af arbejdspladser gennem fremme af SMV's rodfæste inden for industri- og servicefagene, i særdeleshed handelsvirksomhederne, med henblik på at sikre et tilfredsstillende handelsnet for befolkningen.

RETEX, hvis primære formål er bistand til virksomheder i tekstilbranchen i de regioner, der er mest berørt af den internationale konkurrence. Formålet er at forbedre deres konkurrenceevne med henblik på fuld deltagelse af SMV i det store, indre marked.

ADAPT, som omhandler tilpasning til de strukturelle ændringer i industrien og forbedringen af virksomhedernes konkurrenceevne (se punkt II.2.1.3.2.). Kommissionen lægger særlig vægt på vigtigheden af, at dette initiativ, som henhører under Den Europæiske Socialfond, bliver koordineret med SMV-initiativet.

⁷⁰

EFT C 180 af 01.07.1994.

2.1.2.3. Innovative aktivitetsformer

De innovative former for fællesskabsaktiviteter omfatter globaltilskud og pilotaktioner.

- a) Under den udviklingsordning, som blev indført i 1988⁷¹, bevilger Fællesskabet et globaltilskud til en nyoprettet eller eksisterende institution, som betegnes som "formidler" til gennemførelse af en strategi for udviklingen i et område, som formidleren har udtænkt, udformet og forhandlet med Kommissionen inden for rammerne af en kontrakt, som formidleren udfører på eget ansvar.

Artikel 6 i EFRU-forordningen⁷² angiver, at denne ordning først og fremmest skal benyttes inden for Fællesskabets støtterammer til fordel for initiativer til lokal udvikling med det formål for øje at etablere et gunstigt miljø for udviklingen af SMV.

Denne finansieringsmetode havde en stabil fremgang i perioden 1989-1993, hvor der blev indgået 31 aftaler for et samlet beløb af 687 mio. ECU. 22 af disse globaltilskud involverede formidlere fra Mezzogiorno i Italien, som i de fleste af tilfældene skulle hjælpe disse regioner med at støtte SMV. Man regner med, at der i den nye programperiode vil være en stigning i denne aktivitetstype, specielt i Italien og Spanien, hvor der i øjeblikket er ni aftaler under forberedelse imod to i den foregående periode.

- b) EU-pilotaktionerne indeholder afprøvede programmer:

Det Europæiske Fællesskabs Erhvervsfremme- og Innovationscentre, som blev lanceret i 1984, er samarbejdsstrukturer (halvt offentlige og halvt private), som skal finde og udvælge de entreprenører og projekter, som kan tilbyde virksomheden det mest komplette udvalg af ydelser til at bistå virksomheden i opstartsfasen. I dag har disse centre, hvoraf 70 er fuldt operationelle på det europæiske område, allerede bidraget til etablering af næsten **2 800 virksomheder, som har været direkte årsag til skabelsen af 16 000 nye arbejdspladser.** Dette net hører under "European Business & Innovation Centres Network" (EBN).

⁷¹ Rådets forordning nr. 2081/93 (EOF) af 20.07.1993, EFT L 193 af 31.07.1993, s. 9 og Rådets forordning nr. 2082/93 (EOF) af 20.07.1993, EFT L 193 af 31.07.1993, s. 25.

⁷² Rådets forordning nr. 2083/93 (EOF) af 20.07.1993, EFT L 193 af 31.07.1993, s. 37.

EUROPARTENARIAT er oprettet for at forbedre samarbejdet mellem SMV. Det administreres i fællig af de af Kommissionens tjenestegrene, som er ansvarlige for virksomhedspolitikken og regionalpolitikkerne. Det arrangerer kontakter mellem værtsregioner (Irland i 1988, Andalusien i 1989, Wales i 1990, Portugal og de nye, tyske delstater i 1991, Grækenland og Mezzogiorno i 1992, Nordøstfrankrig og Skotland i 1993, Polen og syv spanske regioner fra Atlanterhavskysten i 1994) og SMV fra Fællesskabets andre regioner, som giver dem mulighed for at indgå aftaler på teknisk, handelsmæssigt og økonomisk plan. **Således har flere tusinde virksomheder allerede takket være EUROPARTENARIAT opnået forbindelser, som vil kunne føre til en lang række samarbejdsaftaler.**

Denne metode, som hermed har bevist sin bæredygtighed, bruges også inden for rammerne af mere sektorielle eller regionale aktiviteter i lighed med Interpartenariat DOM i juni 1994, som også blev organiseret via flere tjenestegrenes samarbejde.

Andre pilotaktioner vedrørende samarbejdet mellem virksomheder er:

- organisering af et samarbejde mellem regionale producenter, herunder producenter fra håndværksfagene, og formidling af kontakt til repræsentanter fra distributionssektoren (markedsføring af regionale kvalitetsprodukter);
- samarbejde mellem store virksomheder og underleverandørnet, herunder store infrastrukturelle byggeprojekter, samt støtte til den industrielle udbredelse (Eurospin);
- endelig binder de nye udviklinger, som er foreslået inden for pilotprojekter (artikel 10 i forordningen vedrørende EFRU) sig generelt til støtte til udvikling af regionernes endogene potentiale, samtidig med at der insisteres på virksomhedernes, og i særdeleshed SMV's, adgang til FTU og de muligheder, informationssamfundet tilbyder. Den del af disse pilotprojekter, som vedrører interregionalt samarbejde, vil prioritere iværksættelse af fællesskabsmidler, som skal gøre det muligt for SMV at forbedre deres adgang til det indre marked, især ved at støtte udbuddet af fællesskabsydelse og deres fælles, internationale fremstød.

2.1.3. DEN EUROPÆISKE SOCIALFOND OG SMV

2.1.3.1. Fællesskabets støtterammer

Små og mellemstore virksomheder anses for at være vigtige kilder til ny beskæftigelse. Stiftelse af nye SMV og udvikling af eksisterende SMV er centrale elementer i jobskabelsesprocessen. Kommissionen er derfor særlig opmærksom på de forskellige typer virksomheders bidrag til jobskabelsen og på at tilskynde til **entreprenørvirksomhed til fordel for etablering af flere SMV.**

Den vidtgående revision af ESF-forordningen i juli 1993⁷³ har gjort ESF til et mere fleksibelt instrument, som i højere grad styres af de forskellige politikker. Fællesskabets støtterammer, som nu er vedtaget eller foreslået i overensstemmelse med strukturfondenes mål, afspejler en mere sammenhængende og strategisk indfaldsvinkel til human ressource-udviklingen og forbedringen af arbejdsmarkedet. De tre prioriteter for ESF, som er formuleret af Kommissionen i hvidbogen om europæisk social- og arbejdsmarkedspolitik⁷⁴, er blevet taget med i betragtning:

- forbedre adgangen til og kvaliteten af uddannelse og oplæring og øge det menneskelige potentiale inden for forskning, videnskab og teknologi;
- gennem systematisk adgang til efteruddannelse øge konkurrenceevnen og forebygge arbejdsløshed ved at tilpasse arbejdsstyrken til de udfordringer, som følger med forandringen;
- forbedre beskæftelsesmulighederne for langtidsledige og personer, som står uden for arbejdsmarkedet, gennem udvikling af en serie foranstaltninger, som kan bane vejen for øget integration.

Der er blevet lagt vægt på at etablere eller forbedre interne uddannelsessystemer, herunder udarbejdelse af uddannelsesplaner, ledelsesudvikling og mekanismer til at forudsige arbejdsmarkedstendenser. **SMV's særlige vanskeligheder ved at få opfyldt deres uddannelsesbehov internt** er også blevet fremhævet, og der er blevet gjort en indsats for at højne kvaliteten og relevansen af supplerende, ekstern undervisning og for fremme af fjernundervisningsteknikker for at give adgang til prisbillige og fleksible uddannelsesmuligheder. I Grækenland bliver der for eksempel oprettet statsanerkendte uddannelsesinstitutioner decentralt for at give virksomhederne adgang til efteruddannelse.

Det er således almindeligt anerkendt, at SMV både spiller en vigtig rolle i skabelsen af nye arbejdspladser, og at de samtidig har nogle særlige problemer i forbindelse med udviklingen af deres personale. Indsatsen til fremme af mere systematiske indfaldsvinkler til efteruddannelse vil efter planen beløbe sig til **6 mia. ECU eller omkring 14% af Socialfondens samlede støttetildelinger**. Aktiviteterne er for størstedelens, men ikke alles, vedkommende koncentreret om regioner, som sakker bagud med hensyn til den generelle, økonomiske udvikling, eller som er alvorligt berørt af den industrielle eller landbrugsmæssige nedgang (mål 1, 2 og 5b). Andre foranstaltninger bliver foretaget med henblik på at lette arbejdernes tilpasning til den industrielle udvikling og ændringerne i produktionssystemerne (mål 4 og EF-initiativer)

⁷³ Rådets forordning (EØF) nr. 2084/93 af 20.07.1993, EFT L 193 af 20.07.1993, s. 39.

⁷⁴ KOM(94) 333 af 27.07.1994.

Det nye mål 4 for Den Europæiske Socialfond skal "lette tilpasningen for arbejdstagere, navnlig arbejdstagere der er truet af arbejdsløshed, til de industrielle ændringer og udviklingen i produktionssystemerne". Aktiviteterne tager specielt hensyn til de små og mellemstore virksomheders særlige behov og kan inddeles i tre hovedområder:

- forudsigelse af arbejdsmarkedstendenser og erhvervsuddannelseskrav
- erhvervsuddannelse og omskoling, vejledning og rådgivning
- bistand til forbedring og udvikling af relevante uddannelsessystemer.

Aktiviteterne under mål 4 kan anvendes i hele Unionen. Indfaldsvinklen er "horisontal" i modsætning til den, som er begrænset til en bestemt økonomisk sektor. Mål 4 fremmer også det udvidede partnerskab, som involverer repræsentanter fra erhvervslivet, arbejdsmarkedets parter og uddannelsesinstitutionerne. Hvor meget og på hvilket niveau disse parter skal involveres, afhænger af den institutionelle praksis i de respektive medlemsstater.

En af de almindelige foranstaltninger, som medlemsstaterne har indført, er at **udvikle SMV-lederes evne til at håndtere forandringer** (ny teknologi, processer og markeder). Et andet hovedtema, som medlemslandene har bragt frem, er omskolingen af arbejdere, hvis kvalifikationer ikke længere kan bruges. Det fører til udvikling af uddannelsesprogrammer, som støtter "multikvalificering" af arbejdere og deres aktive deltagelse på flere niveauer af produktionen og organisationen i virksomheden.

Forbedringen af de interne uddannelsessystemer fremhæves også som et vigtigt tema. Nogle lande har for eksempel besluttet at fremme gensidigt samarbejde mellem virksomheder med det formål - blandt andre - at udvikle uddannelsesprogrammer for arbejderne.

Mens forsøg på at forudsige fremtidige markedstendenser og involvering af store virksomheder er under udvikling i Frankrig og Tyskland, er denne indfaldsvinkel mindre udviklet i andre medlemsstater. Frankrig planlægger for eksempel at bruge omkring 228 mio. ECU af et samlet mål 4 - tilskud på 300 mio. ECU på at uddanne arbejdere i virksomhederne. **70% af dette tilskud til uddannelse (160 mio. ECU) vil blive brugt på arbejdere i SMV.** I de fleste lande foreligger der endnu ingen præcise opgørelser over, hvor meget der er brugt af sådanne tilskud. Det forventes dog, at **en betydelig del af midlerne vil komme SMV til gode.**

Unionens samlede udgifter til mål 4, uden for regioner som sakker bagud (mål 1), er lige godt en milliard ECU for perioden 1994-1996. På et overordnet niveau regner man med, at de private virksomheder, medlemsstaterne og Fællesskabet hver vil bidrage med en tredjedel til finansieringen af foranstaltningerne (hvilket således vil gøre den ene milliard tre gange større).

2.1.3.2. Fællesskabsinitiativet ADAPT

ADAPT er et nyt tværnationalt EF-initiativ, som er specielt beregnet på at hjælpe arbejdsstyrken til at tilpasse sig arbejdsmarkedets skiftende behov. ADAPT fokuserer på at udvikle virksomhedernes menneskelige ressourcer gennem uddannelses- og dygtiggørelsesprogrammer for herigennem at hjælpe med til at øge industriens, servicefagenes og handelssektorens konkurrenceevne. ADAPT henvender sig i **vid udstrækning til små og mellemstore virksomheder og deres arbejdskraft**. Blandt aktiviteterne under ADAPT kan nævnes fire hovedområder:

- uddannelse, rådgivning og vejledning
- fremtidsplanlægning, fremme af netværk og nye beskæftigelsesmuligheder (beskæftigelse og industriel udvikling, behov for nye kvalifikationer og uddannelse);
- tilpasning af støttestrukturer og -systemer;
- information, udbredelse og bevidstgørelse.

Aktiviteterne under ADAPT vil supplere Fællesskabets SMV-initiativ. SMV-initiativet handler ligesom ADAPT grundlæggende om at fremme tilpasningen til den industrielle udvikling, dog fokuserer SMV-initiativet på indførelsen af nye produktions- og organisationssystemer i virksomhederne (se punkt II.2.1.2.2.).

I løbet af første halvdel af 1995 skulle alle medlemsstater gerne have rammerne for de nationale programmer på plads. Projektudvælgelsen, som er de nationale regerings ansvar, finder sted i løbet af anden halvdel af 1995.

EF-initiativet ADAPT har fået et samlet beløb på 1,4 mia. ECU stillet til sin rådighed for perioden 1995-1999. Af det beløb vil 400 mio. ECU være forbeholdt aktiviteter til fordel for regioner, som sakker bagud (mål 1). Foranstaltningerne under ADAPT samfinansieres af Fællesskabet; med de supplerende tilskud fra private virksomheder og medlemsstater, skulle det samlede beløb, som bruges på ADAPT, blive mindst tre gange så stort. **Som en naturlig følge af ADAPT's formål vil en stor del af udgifterne formentlig gå til SMV.**

2.1.3.3. Den lokale udvikling og beskæftigelsen

EU-aktiviteterne til fordel for den lokale udvikling og beskæftigelse angår ofte SMV og i særdeleshed mikro-virksomhederne og håndværksfagene⁷⁵.

På Det Europæiske Råds møde i juni 1994 blev der lagt særlig vægt på den lokale udvikling og SMV's, mikro-virksomhedernes og håndværksfagernes rolle i beskæftigelsesudviklingen⁷⁶. Det foranledigede Kommissionen til under Essen-mødet i december 1994 at fremlægge en redegørelse for EU-aktiviteterne til fordel for den lokale udvikling og beskæftigelse⁷⁷. Rapporten beskriver de midler, som Unionen stiller til rådighed, samt hvordan de skal bruges. Den fremkommer med forslag til, hvordan fællesskabsaktiviteternes effektivitet og sammenhæng kan forbedres via forsøgsvirksomhed, overførsel af gode metoder og styrkelse af de europæiske net for information og koordinering. Endelig indeholder den et forslag til debat og udveksling på europæisk plan med henblik på at forbedre samarbejdet mellem medlemsstaterne og Unionen til fordel for de lokale initiativer. Denne rapport er blevet kompletteret med en undersøgelse i Unionen af de lokale udviklings- og beskæftigelsesinitiativer⁷⁸.

På basis af Kommissionens forslag⁷⁹ definerede Det Europæiske Råd i Essen (i fortsættelse af de beslutninger, der blev truffet under de to foregående rådsmøder i Bruxelles og på Korfu) fem store, prioriterede aktionsområder inden for beskæftigelse⁸⁰, som følger op på hvidbogen om vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse. De skulle kunne få en positiv indvirkning på udviklingen i SMV:

- 1) forbedring af arbejdstagernes beskæftigelsesperspektiver ved fremme af investeringerne i den faglige uddannelse;
- 2) intensitet i vækstbeskæftigelse, i særdeleshed:
 - en mere fleksibel planlægning af arbejdet, som opfylder både arbejdstagernes ønsker og konkurrencekravene;
 - lønpolitik, der fremmer jobskabende investeringer;
 - fremme af initiativer, i særdeleshed på regionalt og lokalt plan, som tillader jobskabelse, der opfylder de nye krav, for eksempel inden for områder som miljø og sociale serviceydelser;
- 3) nedsættelse af de indirekte lønomkostninger for at lette ansættelse af arbejdstagere, især ufaglærte;
- 4) større effektivitet i arbejdsmarkedspolitikken;
- 5) foranstaltninger til fordel for de grupper, der er specielt berørte af arbejdsløsheden, især de unge, de langtidsledige, de ældre arbejdstagere og de arbejdsløse kvinder.

⁷⁵ Beretningen KOM(94) 221 af 07.09.1994, punkt III.5, indeholder en detaljeret præsentation af programmerne ILE og LEDA.

⁷⁶ EU-Bulletin 06/1994, punkt 1.6, s. 10.

⁷⁷ SEK(94) 2199 af 19.12.1994.

⁷⁸ SEK(93) 364 af 04.04.1995.

⁷⁹ "Aktioner til omsætning af vækst i arbejdspladser". Aktionsplan fra Bruxelles (fase 2) af 28.11.94.

⁸⁰ EU-Bulletin 12/1994, punkt 1.3.

Til gennemførelse af disse konklusioner har Kommissionen fornylig fremlagt en meddelelse for Rådet vedrørende gennemførelse af en europæisk plan for beskæftigelsesstøtte og -fremme (ESSEN), som blandt andet omhandler støtte til udvikling af lokale initiativer til udvikling af beskæftigelsen, herunder mikrovirksomheders og erhvervsdrivende foreningers rolle^{80a}.

I ESSEN-initiativet anerkendes behovet for tilskyndelser til jobskabelse på følgende områder, der delvis vil blive udnyttet af SMV: hjemmehjælpstjenester, børnepasning, ny informations- og kommunikationsteknologi, bistand til unge i vanskeligheder, forbedring af boligforhold, sikkerhed, lokale offentlige transportmidler; rehabilitering af offentlige områder i byerne, lokale butikker, turisme, tjenesteydelser på det audiovisuelle område, kulturarven, kulturel udvikling på lokalt plan, affaldsbehandling, tjenesteydelser i forbindelse med vandforsyning, beskyttelse og bevarelse af naturområder samt forureningskontrol.

2.1.4. EUGFL-UDVIKLINGSSEKTIONEN OG SMV

EUGFL-Udviklingssektionen griber ind i forbindelse med mål 1, 5b og 5a.

Hvad angår regioner under mål 1, griber EUGFL-Udviklingssektionen hovedsagelig ind i form af operationelle programmer, som kan være flerfondsprogrammer eller enfondsprogrammer, og EF-initiativer som LEADER. Den samlede kreditmængde for 1993 beløber sig til 866 mio. ECU til de operationelle programmer (uden de beløb, der anvendes til horisontale foranstaltninger under mål 5a).

Da en stor del af de operationelle programmer endnu ikke er godkendt, er det for den nye periode stadig for tidligt at identificere foranstaltningerne til fordel for SMV.

Strukturlånene til LEADER II⁸¹ er på 1,4 mia. ECU, heraf 900 mio. ECU for 1994-1999 til regioner under mål 1. Da programmet endnu ikke er færdigforhandlet, er det ikke muligt at sige noget om, hvor stor en del af dette beløb, SMV vil få andel i. **Det er dog sandsynligt, at SMV, som det var tilfældet med LEADER I, vil få stor gavn af indgrebene.**

Mål 5b omfatter 50 zoner i 9 medlemsstater. Det dækker 5% af befolkningen og 17% af Unionens territorium. Der er blevet godkendt 73 operationelle programmer under dette mål til et samlet beløb af 2 607 mio. ECU. Pr. 31. december 1993 var det samlede beløb under dette mål bevilget. Beretningen KOM(94) 221 af 7.9.1994 (punkt I.I.I.) omfatter en detaljeret analyse af Unionens aktiviteter under mål 5b for perioden 1989-1993. Til mål 5b er der for perioden 1994-1999 bevilget et samlet beløb på 6 667 mio. ECU. Denne budgetramme dækker en befolkning på 28 523 mio. indbyggere, eller 8,24% af Unionens befolkning.

^{80a} KOM(95) 250 af 13.06.1995.

⁸¹ EFT C 180 af 01.07.1994, s. 48.

Det bør bemærkes, at befolkningstallet i områderne under mål 5b er steget med 72% i forhold til perioden 1989-1993. Da programlægningsfasen på nuværende tidspunkt ikke er tilendebragt for disse områders vedkommende, kan man endnu ikke sige noget om foranstaltningerne til fordel for SMV.

Inden for rammerne af mål 5a griber EUGFL-Udviklingssektionen ind for at fremskynde landbrugsstrukturernes tilpasning og forbedre betingelserne for forarbejdning, salg og markedsføring af landbrugs- og skovbrugsprodukter:

a) strukturstøtte til fordel for modernisering af landbrugsbedrifterne.

Fællesskabets lovgivning åbner mulighed for at yde støtte til landmænd og/eller sammenslutninger af landbrugere. EUGFL-Udviklingssektionens forpligtelser var i 1993 i størrelsesordenen 1 059 mio. ECU og omfattede i særdeleshed samfinansiering af tre foranstaltninger:

- investeringshjælp til ca. 50 000 nye landmænd hvert år, med hovedvægten på en spredning af aktiviteterne og en større miljøbevidsthed;
- udligningsbeløb i de ugunstigt stillede områder vedrørende over 1,2 mio. landmænd og 55% af Unionens landbrugsjord;
- etablerings- og investeringsstøtte til unge landmænd (påkrævet for at forynge landbrugsbefolkningen, med gennemsnitligt ca. 20 000 etableringer pr. år).

Disse foranstaltninger har været vellykkede i levedygtige bedrifter og hos unge landbrugere samt i de lande, der kun har benyttet dem i kort tid til modernisering af deres landbrug, som for eksempel Spanien og Portugal.

b) støtte til modernisering af forarbejdning og markedsføring af landbrugs- og skovbrugsprodukter.

To forordninger omfatter fællesskabsstøtte til investering i forarbejdning og markedsføring af landbrugsprodukter (forordning (EØF) nr. 866/90) og skovbrugsprodukter (forordning (EØF) nr. 867/90). I perioden 1991-1993 **angik omkring 65% af de i henhold til disse forordninger samfinansierede projekter SMV, der modtog næsten 58% af EUGFL's samlede støtte, som var på 1 217 mio. ECU.** Det kan fastslås, at selv om SMV i antal forholdsmæssigt nyder størst udbytte af projekterne, så fremlægger de mindre projekter, og EUGFL's bistand er derfor forholdsmæssigt mindre til SMV end til de store virksomheder. Desuden varierer størrelsen af de projekter, der forelægges af SMV, klart fra en medlemsstat til en anden, for eksempel 33% af projekterne i Danmark og 100% i Spanien og Grækenland. Unionens gennemsnitlige bidrag pr. SMV-projekt var på 304 600 ECU (fra 65 649 ECU i Nederlandene til 559 838 i Irland).

2.1.5. Den fælles fiskeripolitik og SMV

Fiskeri- og fiskeopdrætssektoren består i al væsentlighed af SMV. 95% af Fællesskabets fiskerflåde består således af fartøjer, der er mindre end 24 m, og 65% af disse er mindre end 12 m. Sidstnævnte andel beskæftiger 40% af arbejdsstyrken i forholdet 1,2 sømænd pr. båd⁸². Og ifølge en undersøgelse, som for nylig er blevet foretaget for Kommissionen⁸³, beskæftiger fiskeri- og fiskeopdrætssektoren næsten 90 000 personer på omkring 2 240 virksomheder, hvilket giver et unionsgennemsnit på 40 personer pr. virksomhed.

Det er således SMV, der nyder størst gavn af Fællesskabets strukturelle foranstaltninger til fordel for fiskerisektoren. Siden januar 1994 har den strukturelle del af EU's fælles fiskeripolitik (PCP) været en integreret del af strukturfondenes ordninger, idet de to tidligere finansielle instrumenter⁸⁴ har fusioneret og dannet FIUF (det finansielle instrument til udvikling af fiskeriet)⁸⁵. Det overordnede programlægningsprincip er, som for de øvrige strukturfonde, flerårigt, og programlægningen finder sted via forhandlinger i samarbejde med medlemsstaterne.

I overensstemmelse med kravene i den fælles fiskeripolitik, og specielt målene med hensyn til omstrukturering af flåden, som defineres i det flerårige udviklingsprogram (FUP), deltager FIUF i finansieringen af investeringer og aktiviteter på følgende områder:

- omstrukturering og innovation af fiskerflåden;
- modernisering af fiskerflåden;
- forbedring af betingelserne for forarbejdning, salg og markedsføring af fiskeriprodukter;
- udvikling af fiskeopdrættet og udvikling af kystområderne;
- udstyr til fiskerihavne
- markedsopsøgende aktivitet

FIUF bidrager ligeledes til iværksættelse af foranstaltninger for kapacitetstilpasning og oprettelse af midlertidige virksomhedssammenslutninger og blandede selskaber.

De investeringer, som er berettiget til støtte fra FIUF, vedrører i særdeleshed arbejdsbetingelser om bord, forbedring af selektiviteten hvad angår fiskeriteknikker og -udstyr, forbedring af produkternes kvalitet, tilpasning af produkthygiejnen til EU-standard, sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen samt miljøbeskyttelse.

⁸² Kilde: Registeret for fællesskabsflåden.

⁸³ Statistisk undersøgelse vedrørende sektoren for forarbejdning af fiskeri- og fiskeopdrætsprodukter i Det Europæiske Fællesskab, april 1993.

⁸⁴ Rådets forordning (EØF) nr. 4028/86 og Rådets forordning (EØF) nr. 4042/89.

⁸⁵ Rådets forordning (EØF) nr. 2080/93 af 20.07.1993 om kriterier og betingelser for EF-strukturinterventioner inden for fiskeri, akvakultur og forarbejdning og afsætning af fiskerivarer og akvakulturprodukter.

EU bidrager med op til 75% af de offentlige udgifter i områder under strukturfondenes mål 1 og 50% i andre områder. Disse procentsatser svarer til henholdsvis 50 og 30% af de produktive investeringer. Der er bevilget et samlet beløb på 2,7 mia. til FIUF for perioden 1994-1999.

Det skal samtidig nævnes, at man som et supplement til FIUF har vedtaget EF-initiativet PESCA⁸⁶. Det særlige ved PESCA er, at det sigter på at sætte gang i nogle meget målrettede projekter, som skal hjælpe fiskerisektoren med at klare de forandringer, som den gennemlever, og modernisere kystområdernes socio-økonomiske struktur. PESCA-initiativet har fået bevilget 250 mio. ECU for perioden 1994-1999 (hvoraf 125 mio. ECU er afsat til områderne under mål 1).

Endelig har Kommissionen på foranledning af Rådet fremlagt en beretning om de socioøkonomiske ledsageforanstaltninger i forbindelse med omstruktureringen af fiskerisektoren⁸⁷.

2.1.6. KOORDINERENGEN MELLEM VIRKSOMHEDSPOLITIKKEN OG UNIONENS FINANSIELLE INSTRUMENTER

Hvad angår Unionens nye finansieringskilder, som er EIB's rentegodtgjorte lån til SMV og Den Europæiske Investeringsfond, samarbejder Kommissionens tjenestegrene for virksomhedspolitik med tjenestegrene for økonomiske anliggender og EIB, for at SMV kan få størst muligt udbytte af de muligheder, som de tilbydes.

Tjenestegrene for virksomhedspolitik samarbejder med de tjenestegrene, som er ansvarlige for strukturfondene, inden for rammerne af Fællesskabets støtterammer (1994-1995) og de operationelle programmer, som de ledsages af, samt EF-initiativerne, specielt SMV- og ADAPT-initiativerne, for at gøre støtten til SMV effektiv og synlig. I den forbindelse deltager de i arbejdet på tværs af tjenestegrene samt i forhandlingerne med medlemsstaterne. De er medlemmer af opfølgingsudvalg for de programmer, som er af særlig interesse for SMV, som programmer vedrørende industrien og servicefagene (Irland, Italien, Grækenland og Portugal) eller den lokale udvikling (Irland og Portugal) og vil selvfølgelig være det for de programmer, som vedrører SMV-initiativet. 1995 er året, hvor de operationelle programmer vedrørende SMV- og ADAPT-initiativerne, som vil få stor betydning for udviklingen i SMV, vil blive færdigforhandlet med medlemsstaterne.

⁸⁶ Meddelelse til medlemsstaterne udsendt i EFT C 180 af 01.07.1994, s. 1.

⁸⁷ KOM(95) 55 af 20.03.1995.

Selv om der i perioden 1989-1993 er blevet bevilget store støttebeløb til industrien og servicefagene inden for Fællesskabets støtterammer (ca. 20% af den samlede bevilling), har SMV ikke altid haft fuldt udbytte heraf⁸⁸. De nye fællesskabsstøtterammer, som er vedtaget for perioden 1994-1999 lægger større vægt på udviklingen i SMV. De operationelle programmer, som allerede er vedtaget, opererer faktisk med store beløb til SMV ved i flere tilfælde at foreslå SMV-underprogrammer (Grækenland) samt et program til fordel for handelen (Portugal). Opfølgningsudvalgene skal fremover sørge for den konkrete gennemførelse af disse foranstaltninger til fordel for SMV.

Man kan altså konkludere, at der er opstået et tættere samarbejde mellem Kommissionens tjenestegrene, hvilket giver bedre mulighed for at tage hensyn til SMV-dimensionen i programmerne. Det gør det muligt at koordinere indgrebene med henblik på at styrke sammenhængen, synligheden og effektiviteten. Det skal dog retfærdigvis siges, at Kommissionens rolle, når først programmet er blevet vedtaget, på grund af decentraliseringen af programstyringen, begrænses til opfølgning og kontrol af programmernes iværksættelse. Derfor skal medlemsstaterne, de regionale og lokale myndigheder samt de økonomiske og sociale samarbejdspartnere gøres bevidste om den rolle, SMV spiller i gennemførelsen af den økonomiske og sociale samhørighed.

2.2. FORSKNINGS- OG TEKNOLOGIUDVIKLINGSPOLITIKKEN OG SMV

Der er gjort en ekstra indsats inden for rammerne af det fjerde rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling⁸⁹ for at fremme SMV's deltagelse i forskningsprogrammer inden for EU ved hjælp af en tæt koordinering mellem virksomhedspolitikken og FTU-politikken. Ud over en retrospektiv analyse af SMV's deltagelse i det tredje rammeprogram indeholder dette afsnit en præsentation af de vigtigste innovationer, som er blev indført i det fjerde rammeprogram for at lette SMV's deltagelse.

⁸⁸ I sin beretning om koordinering af fællesskabsaktiviteterne til fordel for SMV og håndværksfagene af 07.09.1994 analyserer Kommissionen den måde, hvorpå SMV har kunnet få gavn af den støtte, som de har modtaget fra strukturfondene, og fremsætter en række anbefalinger med henblik på at få SMV til i højere grad at gøre brug af disse fonde, KOM(94) 207, punkt I.1.5.

⁸⁹ 4. RPFTU, EFT L 126 af 18.05.1994, s. 1.

2.2.1. DEFINITION PÅ SMV

Der findes ingen formel definition på SMV i forbindelse med Kommissionens forskningsprogrammer, men den CRAFT-definition, der blev anvendt under det tredje rammeprogram, bevares som en midlertidig definition til udvælgelse af virksomheder til de specielle "teknologistimulerings"-foranstaltninger under det fjerde rammeprogram. I henhold til denne midlertidige definition betragtes en virksomhed som en SMV, hvis den opfylder nedenstående betingelser:

- den har højst 500 ansatte;
- den har en årlig omsætning på højst 38 mio. ECU;
- den er ikke ejet med mere end 1/3 af en organisation, som er større end SMV (baseret på omsætning og antal ansatte), medmindre det er en investor såsom en bank eller en indskyder af risikovillig kapital.

I fremtiden kan denne foreløbige definition revideres, således at der kan blive indført en sammenhængende definition af SMV, som kan bruges i alle EU-programmer. Kommissionen vil i særdeleshed holde godt øje med deltagelsen af SMV i størrelseskategorien mindre end 250 ansatte for at kunne afgøre, om dens programmer tager tilstrækkeligt hensyn til behovene i disse virksomheder, som udgør 99,8% af alle virksomheder i Unionen. CRAFT-programmet har faktisk vist, at 90% af SMV-deltagerne tilhører størrelseskategorien færre end 250 ansatte.

2.2.2. OVERBLIK OVER SMV'S DELTAGELSE I DET TREDJE RAMMEPROGRAM

2.2.2.1. Statistik

Tabel nr. 2 giver et overblik over SMV's deltagelsesprocent i det tredje rammeprogram og den tilsvarende økonomiske støtte fra EU pr. program. **Totalt set var antallet af SMV, som deltog, 6 368, hvilket repræsenterer en budgetandel på 1 035 mio. ECU. Dette svarer til 22% af Unionens samlede støttebevilling.**

Tallene i tabel nr. 2 bør benyttes med en vis forsigtighed, eftersom de omfatter alle virksomheder med færre end 500 ansatte uden hensyntagen til andre kriterier som omsætning eller ejerskabsforhold (det vil sige, at datterselskaber af store firmaer også er medtaget).

Tabel nr. 2

SMV's deltagelse i programmerne under det tredje FTU-rammeprogram⁹⁰

	Antal deltagende SMV*	% af det samlede antal deltagere*	EU's økonomiske engagement (mio. ECU)	% af EU's samlede økonomiske engagement
Industri- og materialeteknologier BRITE/EURAM II	3427	56%	219	30%
- Industri og målrettet basisforskning	652	24%	139	24%
- CRAFT (Fase 1)	1304	95%	5	100%
- CRAFT (Fase 2)	1203	70%	67	100% ⁹¹
- Forundersøgelsestilskud	268	100%	8	100%
ESPRIT	1250	27%	459	31%
RACE	585	41%	185	34%
Telematics	411	20,3%	86	23,6%
Ikke-kernekraftbaseret energi	341	17%	49	21%
Målinger og afprøvninger	44	13%	5	12%
Landbrug og landbrugsindustri	59	10%	6	3%
Luftfartsteknologi	37	9%	2,5	4%
Søfart S&T	52	7%	7	7%
Miljø	80	3%	10	3%
Bioteknologi	20	2%	2	1%
Kernespløtning	22	2%	1	3%
Biomedicin og sundhed	7	1%	2	1%
Menneskelige ressourcer	33	<1%	2	1%

* Den samme SMV's deltagelse i to forskellige projekter tælles som to deltagelser.

Kilde : Generaldirektoratet for FTU.

⁹⁰ Statistik for kontrakter, som er indgået inden 01.11.1994.

⁹¹ Skønt det meste FTU-arbejde udføres af FTU-underleverandører, gøres det udelukkende til gavn for SMV-forslagsstillerne.

2.2.2.2. BRITE/EURAM

a) CRAFT og Forundersøgelsestilskud

Inden for BRITE/EURAM-programmet (industri- og materialeteknologier) har Kommissionen indført **to særlige SMV-programmer, Forundersøgelsestilskud (1989) og CRAFT (1991)** for både kvantitativt og kvalitativt at øge SMV's deltagelse i rammeprogrammet. Forundersøgelsestilskuddene henvendte sig til SMV med FTU-kapacitet, som havde et ønske om at forberede sig selv til at udfylde en vigtig eller ledende rolle i et stort multi-partner projekt, mens CRAFT tog sigte på SMV med meget lidt eller ingen FTU-kapacitet, men som havde et ønske om at indgå underleverandør FTU-aftaler med dygtige tredjemandsorganisationer med tilstrækkelige FTU-midler til at løse deres problemer i den retning.

Totalbeløbene for BRITE/EURAM i tabel nr. 2 er delt op for at vise effekten af de særlige SMV-aktiviteter. Når de tilpasses størrelsen af det forhåndenværende budget (det vil sige det beløb, som EU har forpligtet sig til at stille til rådighed), afslører deltagertallene en stærk multiplikatoreffekt, som er en konsekvens af aktiviteternes særlige SMV-karakter.

For CRAFT fase 1 svarer de 1 304 SMV-deltagelser til 391 udkast til forslag, som blev udvalgt til at gå videre med, hvoraf 83% blev fulgt op af et færdigt forskningsforslag. Det samlede antal forslag, som blev udvalgt til at modtage støtte gennem CRAFT fase 2 (kooperativ forskning) var på 165, hvilket, som det er angivet, involverer over 1200 SMV. Dette resultat af CRAFT-programmet bliver endnu mere bemærkelsesværdigt, når man tager i betragtning, at **størstedelen af disse SMV (80%) er helt nye i EU's FTU-sammenhæng; 50% har ikke tidligere haft nogen erfaring med FTU-samarbejde overhovedet.**

CRAFT-projektet har gjort det muligt at tredoble antallet af SMV-deltagelser i BRITE-EURAM-programmet. Den måde, hvorpå de "kooperative forsknings"-programmer er sammensat, gør dem særlig populære i traditionelle industrisektorer som tekstilbranchen, stofforarbejdning, læder, maskinteknik, byggeri eller træ- og møbelbranchen. Mange af projekterne klarer problemer i forbindelse med modernisering af produktionen og andre processer ved at tilpasse de eksisterende teknologier til de nye krav.

Når man ser på, hvilken type af virksomheder der deltager i programmet, skyldes CRAFT's succes vedholdende informations-, udbredelses- og motiveringsskampagner, som for en stor del blev gennemført via et europæisk net af officielt udpegede nationale fokuspunkter (NFP) for CRAFT. Udover at gennemføre områdebaserede eller tværnationale SMV-motiveringsskampagner med forskellige særlige formål har NFP og deres tilhørende under-net optrådt som decentraliserede kilder til information og rådgivning vedrørende specielle spørgsmål, og de har gennemført salgsfremmende aktiviteter på eget initiativ, alt sammen for at hjælpe SMV til at udarbejde og fremlægge forslag.

Modtagere af Forundersøgelsestilskud og andre SMV, som deltager oftest i de forskellige særprogrammer, **repræsenterer high-tech-enden af SMV-gruppen**. Selv om disse SMV som regel er bedre rustet og informeret med hensyn til EU's FTU-muligheder, lider de stadig under deres ringe størrelse i forhold til store virksomheder. En undersøgelse, som blev foretaget i forbindelse med BRITE/EURAM-programmet, viste faktisk, at **SMV har meget mindre gavn af at deltage i kollektive industriforskningsprogrammer end store virksomheder eller SMV-datterselskaber af store virksomheder**. Det har haft stor betydning for den type forbedringer, som er blevet foretaget i de særlige SMV-aktiviteter under det fjerde rammeprogram.

Begge disse programmer sluttede i 1994, da det tredje rammeprogram (RP III) blev færdigt og skulle erstattes af det fjerde rammeprogram (RP IV). Denne udskiftning af rammeprogrammer er imidlertid en vigtig milepæl, hvad angår de særlige SMV-forskningsaktiviteter. På baggrund af CRAFT-projektets succes under BRITE/EURAM II, har man besluttet at udvide brugen af et nyt og forbedret CRAFT-projekt, som indbefatter Forundersøgelsestilskudskonceptet, til alle særlige industrirelevante programmer under det fjerde rammeprogram (se punkt II.2.2.3.).

b) Konkrete eksempler på typiske CRAFT-projekter under BRITE/EURAM II

"Opnåelse af glatte keramiske glaseringer med forbedret slidfasthed og hårdhed"

Ref. CR-1001-91

Dette projekt har været i gang siden februar 1993. Formålet med projektet er at udvikle nye formler for blank og mat glasur til keramiske gulvfliser med forbedret hårdhed og slidfasthed og derved gøre dem mindre modtagelige for snavs. I alt otte SMV deltager i projektet (2 tyske, 2 britiske, 2 spanske, 1 irsk og 1 italiensk), hvoraf de seks arbejder med fremstilling og forhandling af keramiske fliser, en er glasurproducent og en er i byggebranchen. To forskningscentre, et i Belgien og et i Spanien, leder forskningen for SMV-forslagsstillerne.

"Udvikling og karakterisering af overfladebehandlinger, som kan forhindre nikkelallergi"

Ref. CR-1076-91

Dette projekt, som har været i gang siden december 1993, udvikler en fremgangsmåde for overfladebehandling af nikkel, så man undgår de allergiproblemer, som kan forårsages af nikkel, når det kommer i kontakt med huden. Projektet, som er af særlig interesse for guldsmede- og urmagerindustrien, har deltagelse fra 14 SMV fra tre lande (7 franske, 2 spanske og 5 italienske). Otte af disse SMV er i galvaniseringsbranchen, to er instrumenteringsproducenter, en er materialeleverandør og tre er smykkeproducenter. Tre forskningsorganisationer (en i Frankrig, en i Spanien og en i Italien) leder forskningen på vegne af SMV.

2.2.2.3. Forskningsaktiviteter inden for informations- og telekommunikationsteknologien (ESPRIT)

Programmet for informationsteknologi (ESPRIT), som fik bevilget 1 532 mio. ECU for perioden 1991-1994, dækker følgende områder: Mikroelektronik, avanceret databehandling, højydelsesberegninger og -net, avancerede informationssystemer for virksomheder og initiativet for de åbne mikroprocessorsystemer, computerassisteret, integreret produktion og endelig grundforskningen.

a) Iværksættelse af ESPRIT III

FTU-aktiviteterne blev gennemført via ca. 710 projekter, som blev styret af konsortier af store, mellemstore og små virksomheder samt universitetsgrupper og forskningscentre. Ca. en tredjedel af disse SMV deltog i mere end et projekt. **De udfører ca. 31% af alt det arbejde, som har forbindelse til programmet.** Programmernes forskellige aktiviteter til fordel for SMV er blevet kronet med succes, for deltagelsesprocenten er i stærk fremgang i forhold til den, som blev opnået i den foregående fase af programmet (ESPRIT II, 1 600 mio. ECU, 1987-1991), hvor den var på 21%.

Programmet for informationsteknologi spiller en væsentlig rolle for de SMV, som ønsker at gennemføre et FTU-projekt inden for informationsteknologien eller at få adgang til resultater, som er på forkant med den teknologiske udvikling. Udover at modtage økonomisk støtte deltager SMV også i konsortier sammen med så betydningsfulde og kompetente institutioner, som man kunne ønske sig. De får gavn af et strengt evaluerings- og styringssystem, som giver dem sikkerhed for en vis værdi af det udførte arbejde. Endelig giver programmet SMV mulighed for at knytte tværnationale forbindelser til andre samarbejdspartnere. Det er vigtigt at understrege, at SMV generelt er meget optaget af at få nogle hurtige fordele af det FTU-arbejde, som de har udført. De spiller derfor en vigtig og synlig rolle i den industrielle udnyttelse af de resultater, som opnås gennem disse projekter.

b) Konkrete eksempler på programmets betydning for SMV

SMV og Det Europæiske System- og Softwareinitiativ (ESSI)

*ESSI er en supplerende foranstaltning til det særlige forsknings- og teknologiprogram for informationsteknologi (1990-1994). Foranstaltningens hovedmål er at fremme **SOFTWARE Best Practice** i alle industrier for at opnå øget effektivitet, højere kvalitet og en bedre økonomi.*

70% af al europæisk softwareudvikling foregår nu i ikke-informationsteknologisektorer af industrien med stor deltagelse af SMV. SMV udgør derfor en stor del af ESSI's målgruppe. Hertil kommer, at størstedelen af leverandørerne af software-baseret procesforbedringsteknologi inden for informationsteknologiindustrien selv er SMV.

*Pilotfasen af ESSI blev startet i 1993 for at undersøge opfattelsen af projektets relevans og gennemførelsesmetodernes effektivitet. Det bevilgede beløb var på 30 mio. ECU. 45% af alle accepterede forslag har haft SMV som primære forslagsstillere. Herudover udgør SMV et stort antal af de partnere, underleverandører og leverandører, som forekommer i resten af de accepterede forslag. **Alt i alt er SMV til stede enten som primære forbrugere eller som leverandører af teknologi i mere end 90% af ESSI-pilotprojekterne.***

Der er flere grunde til den store deltagelse af SMV i ESSI. For det første er SMV som nævnt en vigtig målgruppe for dette initiativ. For det andet appellerer dette initiativ i højere grad til industrien end traditionelle FTU-aktiviteter, og det er specielt rettet mod brugerne. Som en konsekvens heraf har man udviklet mere fleksible og "lette" implementeringsmetoder, som gør dem mere attraktive for mindre organisationer med færre ressourcer. Dette gælder i særdeleshed for udarbejdelsen af forslag. For det tredje kan finansieringsmåden, som er baseret på 100% marginalomkostninger, ses som særlig attraktiv for organisationer med lavere faste udgifter som SMV.

HPCN's bidrag til europæisk industris konkurrenceevne

Vare- og servicesektorerne sætter i stadig større grad deres lid til informationsteknologien som en komponent og som et værktøj. HPCN (High Performance Computing and Networking) leverer, hvad angår funktionalitet og ydelse, et niveau, som ikke tidligere har været opnåeligt eller bæredygtigt. Det åbner nye muligheder for hurtigere, mere effektivt og mere driftssikkert design, fabrikat, kvalitetskontrol og lagring og tilbagekaldelse af data. Strategisk set spiller HPCN en central rolle i forbedringen af de europæiske industriers konkurrenceevne, og det er nødvendigt, at Europa bevarer en førerposition i HPCN-teknologier. ESPRIT og det nye informationsteknologiprogram tager sigte på at fremme HPCN-teknologi i Europa og dens optagelse i europæisk industri som et konkurrencedygtigt våben. SMV indtager en central position i den henseende, både som teknologiudviklere og -brugere.

GP-MIMD og DESIRE er eksempler på projekter, hvor HPCN-teknologien bliver udviklet.

GP-MIMD sigter mod at støtte udviklingen af hardware- og softwaremiljøer til parallelle computere. Projektet er baseret på en arkitektur, som giver mulighed for modular sammenkobling af op til tusinder af processorer. Computerens proceskapacitet kan således overstige flere hundrede giga-flops.

Denne avancerede teknologi bruges nu i Europa af et antal pioner-SMV, herunder Meiko, Parsys, Parsytech og Telmat. ESPRIT har bidraget til deres succes ved at levere økonomisk støtte til deres teknologi og en ramme for oprettelse af partnerskaber. Hertil kommer, at ESPRIT er en model, som gør resultaterne mere synlige og letter deres udbredelse.

Meiko's salg af deres CS-2 maskine til det amerikanske Energiministerium (det første salg af en supercomputer til et amerikansk regeringslaboratorium fra et ikke-amerikansk firma) og til CERN-laboratoriet for kernefysik i Geneve (det første salg overhovedet af den art fra et europæisk firma) er aktuelle eksempler på den succes, der er affødt af dette projekt.

Som en del af DESIRE-projektet bruger en SMV, Mental Images, parallelle computere i CAD-applikationer til at opnå bedre visuel feedback, fotorealistisk gengivelse og visualisering, end det før har været muligt. (Gengivelse gør et computerbillede mere realistisk ved at simulere overfladestruktur, refleksioner og skygger på den viste genstand. En typisk applikation er tegningen af bilkarosserier, som simulerer metalfinish og forruderrefleksioner.

Den SMV-udviklede gengivelsesteknologi i dette projekt er blevet solgt til store industrielle forbrugere som BMW og Mercedes-Benz. Aftaler med Dassault og Softimage, et canadisk datterselskab af Microsoft's Advanced Technology Division, som specialiserer sig i 3D visualiseringssoftware, vidner om den verdensomspændende anerkendelse, som denne SMV har opnået.

c) Det nye informationsteknologiprogram

Det nye informationsteknologiprogram for perioden 1994-1998⁹² vil fortsætte og udvide bestræbelserne på at **tilpasse programmet til SMV's særlige karakteristika, både med hensyn til det tekniske indhold og procedurene.**

For det første vil der blive lagt vægt på flere aktiviteter, som både er af interesse for SMV, og som opfylder programmets mål, specielt det, som har til formål at bidrage til opbyggelse af informationssamfundet. Der er således planer om at gennemføre et projekt inden for området komponent- og systemteknologi til fordel for den "primære brug" af integrerede kredsløb i særlige og innovative applikationer. Inden for softwareteknologien er der som et eksperiment gennem ESPRIT III blevet startet en første serie aktiviteter på området "bedste metoder" for at fremme brugen af de mest avancerede softwareteknologier med konkrete applikationer. I betragtning af dette eksperiments succes, specielt for SMV, vil denne type projekt blive stærkt udviklet i det nye program for informationsteknologi, som vil gøre det muligt at nå en stor gruppe SMV og brugere og at udbrede den opnåede knowhow.

Med hensyn til procedurer har man planer om at indføre en række nye ordninger, sådan som de præsenteres i afsnittet om de særlige aktiviteter til fordel for SMV inden for rammerne af det fjerde FTU-rammeprogram, det vil sige kooperative projekter, undersøgelsestilskud og proceduren i to faser (se punkt II.2.2.3. nedenfor).

2.2.2.4. Programmer til vurdering af forskningsresultaterne (VALUE)

Programmet VALUE har til formål at fremme spredning af forskningsresultater og ny teknologi for at bidrage til styrkelsen af den europæiske industris konkurrenceevne og specielt SMV's. Støtten til kontraktparter, som har deltaget i EU-forskningen, og specielt SMV, omfatter finansiering af markedsundersøgelser, forundersøgelser og udarbejdelse af virksomhedsplaner for SMV, som søger risikovillig kapital eller andre former for finansiering. VALUE I (1989-1993), som har fået bevilget 38 mio. ECU, og det centraliserede projekt VALUE II (1992-1994)⁹³, som har fået bevilget 66 mio. ECU, er ved at være færdige⁹⁴.

Tabel nr. 3 om SMV-deltagelsen i VALUE viser, **at SMV i 69% af tilfældene har været involveret som kontraktparter, i 39% af tilfældene som samarbejdspartnere og i 38% af tilfældene som deltagere.**

⁹² SEK(94) 1917 af 15.11.1994.

⁹³ Rådets beslutning 92/272/EØF af 29.04.1992, EFT L 141 af 23.05.1992, s. 1.

⁹⁴ Disse programmer beskrives nøje i beretningen KOM(94) 221 af 07.09.1994, se punkt II.3.

Tabel nr. 3

SMV-deltagelsen i programmet VALUE

Program	I alt til rådighed	Lån* ydet til SMV	% *	Projekter **			Partnerskaber ***			Deltagelse ***		
				I alt	SMV	%	I alt	SMV	%	I alt	SMV	%
VALUE I	7 276 890	2 910 156	40	109	55	50	197	93	47	205	101	49
VALUE II	9 950 000	4 079 500	41	143	98	69	429	166	39	469	180	38

* Ekstrapolering af det samlede antal projekter ud fra de forhåndenværende oplysninger.

** Antal kontrakter

*** Partnerskaber: der kan være flere SMV-partnere i samme projekt.

**** Deltagelse: en SMV kan deltage i flere projekter.

Kilde: Generaldirektoratet for Telekommunikation, Informationsmarkedet og Udnyttelse af Forskningsresultater.

2.2.3. SÆRLIGE SMV-AKTIVITETER UNDER DET FJERDE RAMMEPROGRAM

På baggrund af erfaringen med BRITE/EURAM-programmet er der blevet indført **teknologifremmende foranstaltninger for SMV** i 12 FTU-programmer under det fjerde rammeprogram ud fra følgende generelle fremgangsmåde:

- Forslag kan fremlægges og vurderes i 2 faser:
Foreløbige forslag, som fremlægges i fase 1, kan give anledning til et undersøgelsestilskud, som skal hjælpe med at dække udgifterne til udarbejdelsen af det endelige forslag i fase 2;
- En projekttype, som kaldes "kooperativ forskning" er til rådighed udelukkende for SMV med meget lidt eller ingen FTU-muligheder; kooperative forskningsforslag kan fremlægges direkte eller gennem to-fase-proceduren, når der er behov for det;
- Forslag til kooperativ forskning og med henblik på undersøgelsestilskud iværksættes via et åbent udbud. Det vil sige, at der kan fremsættes forslag på et hvilket som helst tidspunkt;
- Nettet af fokuspunkter stiller decentraliseret information, rådgivning og assistance til rådighed på nationalt og regionalt plan.

Forberedelserne til iværksættelse af CRAFT under det fjerde rammeprogram er godt i gang, og de første forslag er blevet fremlagt og vurderet i starten af 1995.

Der foreligger ydermere en **informationspakke om 'teknologifremmende foranstaltninger for SMV'**, som er fælles for 10 programmer, og et **nyt SMV-kontor** under Kommissionens tjenestegrene, som skal tage sig af FTU og sikre sig, at gennemførelsen af de særlige SMV-foranstaltninger bliver koordineret med alle de relevante programmer. **Der er blevet bevilget særlige budgetter inden for de forskellige programmer for særlige SMV-foranstaltninger, og det samlede beløb er over 700 mio. ECU, hvilket svarer til 9% af det samlede budget for disse programmer.**

Dog skal det tilføjes, at den andel af det fjerde rammeprograms budget, som vil gavne SMV, vil blive større end 700 mio. ECU, da SMV også vil deltage i andre aktiviteter inden for de mere gængse forskningsprogrammer.

Sammenfattende kan det siges, at der er sket store fremskridt i indsatsen for at lette SMV's adgang til Fællesskabets FTU-programmer.

2.2.4. SMV'S DELTAGELSE I AKTIVITETER FOR INNOVATION OG TEKNOLOGIOVERFØRSEL UNDER SPRINT

Gennemførelsen af det strategiske program for innovation og teknologioverførsel (SPRINT) blev forlænget til den 31. december 1994⁹⁵. De vedtagne foranstaltninger har til formål at fremme innovation og teknologioverførsel, specielt i SMV. Kontinuiteten i disse foranstaltninger vil blive sikret gennem det tredje projekt inden for rammerne af det fjerde FTU-rammeprogram⁹⁶. Budgettet, som SPRINT fik bevilget for perioden 1989-1994, var på 113 mio. ECU.

De aktiviteter, som fremmes gennem SPRINT, og som angår SMV, kan opdeles i tre grupper:

2.2.4.1. Europæisk infrastruktur for serviceydelser i innovationens tjeneste

I 1994 bestod aktiviteterne snarere i at konsolidere nettene end i at udvikle dem. Innovationen til fordel for SMV blev fremmet gennem følgende net:

a) Net af konsulenter på området for teknologi- og innovationsstyring

Disse net har til formål at fremme det tværnationale teknologisamarbejde mellem SMV-kunder. I slutningen af 1994 støttede SPRINT mere end 150 net, som omfatter mere end 350 institutioner. Man anslår antallet af indgåede teknologiaftaler, som hver involverer to SMV, til at være 750. Disse aftaler dækker de forskellige typer af kontrakter for teknologioverførsel som licensaftaler vedrørende patenter eller knowhow, industrifranchising, teknisk samarbejde, teknisk assistance og skabelse af fælles aktiviteter ("joint venture").

SPRINT har også i 1994 lagt vægt på erfaringsudveksling og udbredelse af "god praksis" på området for teknologisk mæglervirksomhed over for SMV. En mobiliseringskampagne, som er blevet afviklet i alle medlemsstaterne, har styrket serien "20 dages teknologioverførsel med SPRINT" henvendt til SMV og har gjort det muligt at gøre mere end 2 000 SMV og støtteinstitutioner bevidste om den teknologiske rådgivning.

b) Net af forsknings- og teknologiinstitutioner

Over 60 net af forsknings- og teknologiinstitutioner med ca. 300 medlemmer har modtaget støtte. Disse projekters arbejdsprogrammer har til formål at udbrede teknologier over for SMV, enten i de traditionelle industrier (byggeri, tekstil eller træ) eller i moderne teknologier som laser og CAD/CAM for eksempel. Man regner med, at ca. 50 000 SMV har haft gavn af teknologiudbredelsesaktiviteterne via disse net.

⁹⁵ EFT L 6 af 08.01.1994, s. 25.

⁹⁶ Rådets beslutning 94/917/EOF af 15.12.1994 om et særprogram for formidling og nyttiggørelse af resultater af forskning og teknologisk udvikling, herunder demonstration. EFT L 361 af 31.12.1994, s. 101.

2.2.4.2. Udbredelse af teknologiressourcer inden for Fællesskabet

a) Overførsel af innovation inden for Fællesskabet

Der er blevet gennemført særlige projekter for overførsel af innovation inden for Fællesskabet. Ud af de ca. 40 projekter, som modtog økonomisk støtte i deres "tilblivelsesfase", blev 21 projekter sat i værk i slutningen af 1994. Formålet er at tilpasse og overføre afprøvede teknologier fra det ene område til det andet eller fra den ene sektor til den anden.

b) Bevidstgørelsesaktioner over for SMV om innovationsstyring

Teknologiens stigende kompleksitet medfører gennemgribende forandringer i virksomhederne. Brugen af forskellige styringsteknikker (såsom kvalitet, industrielt design, værdianalyse og styring af ophavsretten) gør det lettere at integrere nye teknologier i virksomheden. For bedre at kunne oplyse SMV om adgangen til og brugen af nye innovationsstyringsteknikker har SPRINT lanceret initiativet MINT. MINT (styring af integreringen af nye teknologier) blev oprettet som et EU-forsøgsprogram for rådgivning og diagnostik, som skulle **yde økonomisk støtte til omkring 1 500 SMV** i medlemsstaterne samt i visse EFTA-lande, som er en del af Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde. Disse virksomheder vil modtage råd og vejledning med henblik på at lette integrationen af nye teknologier via en integreret anvendelse af forskellige styringsteknikker.

Sideløbende med MINT-programmet er der blevet lanceret en række initiativer til fremme af erfaringsudvekslingen mellem erhvervsfolk i Unionen på centrale områder, som er forbundet med **innovationsstyring samt udbredelsen af disse teknikker over for SMV**.

Blandt disse initiativer må man fremhæve tildelingen af den fjerde europæiske EF-designpris. **Det store antal ansøgere fra SMV (over 1 200)** viser dette initiativs succes med at gøre SMV opmærksom på fordelene ved at bruge designet som styringsteknik.

Aktiviteterne til fremme af kvalitet og værdianalyse (offentliggørelse af "solstrålehistorier" og udarbejdelse af brugermanualer) berører hvert år over 10 000 SMV, specielt i de traditionelle industrisektorer.

c) Aktiviteter vedrørende finansiering af innovationen

SPRINT har lanceret to programmer vedrørende finansiering af innovationen. Det første, "tværnationale investeringsfora", skal sørge for, at entreprenørerne for de innovative SMV i vækst, som søger finansieringskilder, bringes sammen med finansieringsinstitutter, som søger investeringsmuligheder. I løbet af 1994 og 1995 skal der organiseres omkring 12 fora med et samlet deltagerantal på **omkring 500 innovative SMV og over 1 000 kapitalindskydere**, hovedsagelig selskaber med risikovillig kapital, fra hele Unionen.

Det andet, som går under navnet "teknologifinansieringsplan efter ydelse", har til formål at lette anskaffelsen af ny teknologi for virksomhederne og specielt SMV, ved at forbedre deres likviditet og ved at styrke konkurrenceevnen blandt europæiske leverandører af ny teknologi.

2.2.4.3. Øget kendskab til innovation og mere fælles planlægning mellem medlemsstaterne og Kommissionen

Innovationsinformationssystemet i Europa (EIMS) under SPRINT-programmet har oprettet en vidensbank og en forskningskompetence vedrørende innovation og teknologioverførsel på fællesskabsplan.

Blandt de undersøgelser, som blev udført i 1994, og som berørte SMV, bør nævnes Fællesskabets forskningsundersøgelse om innovation (CIS), et fællesinitiativ under SPRINT og EUROSTAT, som har skabt en databank med **40 000 virksomheder, hvoraf størstedelen er SMV**, og 200 variabler for hver virksomhed. Denne undersøgelse gør det muligt at analysere de europæiske SMV's innovative muligheder og strategier samt at udbrede teknologier og teknikker for innovationsstyring.

Ud over de forskellige undersøgelser, som blev foretaget af EIMS i 1994 for at give et **analytisk og empirisk overblik over innovationens aktuelle situation i de europæiske SMV**, gennemførte SPRINT i 1994 en række fora henvendt til SMV med en række centrale emner fra innovationspolitikken (regionale innovationsinfrastrukturer, finansiering af innovationen, udviklingsstrategier for forsknings- og teknologinstitutionerne, arbejdernes deltagelse i innovationen og endelig temaerne fra innovationspolitikkerne).

Tabel nr. 4 viser for de forskellige typer af foranstaltninger det anslåede antal virksomheder, som har haft direkte gavn af SPRINT-programmet. Man kan konstatere, at i alt **162 600 SMV har haft gavn af SPRINT-programmet** enten gennem anskaffelse, afprøvning eller information om ny teknologi, primært gennem de tværnationale net.

2.2.5. EUROTECH CAPITAL-AKTIONEN

EUROTECH CAPITAL-aktionen har til formål at fremme finansiering af transnationale højteknologiprojekter via privat kapital. Kommissionen har således godkendt europæiske finansieringsenheder, som har specialiseret sig i indskud af egenkapital i SMV. Disse finansieringsenheder, som har en minimumsinvesteringskapacitet på 50 mio. ECU, accepterer at reservere mindst 20% til opkøb af aktier og andele i de SMV, som udvikler transnationale højteknologiprojekter eller som anvender miljøbeskyttende teknologier.

I 1994 omfattede EUROTECH CAPITAL 13 medlemmer, som dækker størstedelen af medlemsstaterne, som har forpligtet sig til globalt at investere 202 mio. ECU i transnationale højteknologiprojekter, hvilket i forhold til forpligtelsen i fællesskabsbudgettet på 8 mio. ECU udgør en løftestangseffekt på 2500%.

Tabel nr. 4

VURDERING AF ANTALLET AF SMV, SOM HAR HAFT DIREKTE GAVN AF SPRINT

I. Europæisk infrastruktur af serviceydelser i innovationens tjeneste	Antal SMV som har anskaffet en ny teknologi eller andre ressourcer	Antal SMV som har afprøvet/evalueret den nye teknologi	Antal SMV som er blevet oplyst om den nye teknologi
1.1. Tværmationalt, teknologisk samarbejde mellem SMV gennem tværmationale net af konsulenter på området for teknologi og innovationsstyring og teknologioverførselsdage (siden 1989) ♦ 750 indgåede <u>aftaler</u>, som hver involverer to SMV. Eksempler på sådanne aftaler: produktions- og distributionslicenser, joint-venture-aftaler vedrørende forskning/udvikling og produktion; ♦ for hver indgået aftale har gennemsnitlig 10 SMV evalueret eller afprøvet teknologien; ♦ for hver indgået aftale er ca. 30 SMV blevet oplyst om den nye teknologi; ♦ SMV, som har deltaget i teknologioverførselsdagene.	1 500	7 500	22 000 2 000
1.2. Udbredelse af ny teknologi gennem net af forsknings- og teknologinstitutter 300 forsknings- og teknologjorganisationer, som gennemsnitlig har 750 SMV-kunder, har deltaget i denne aktivitet; ♦ 2% af SMV-kunderne har anskaffet <u>ny</u> teknologi som direkte resultat af disse nets aktiviteter; ♦ 8% af SMV-kunderne har evalueret eller afprøvet en ny teknologi som direkte resultat af disse nets aktiviteter; ♦ 20% af SMV-kunderne er blevet oplyst om den nye teknologi.	4 500	18 000	45 000
II. Udbredelse af de teknologiske ressourcer inden for Fællesskabet	Antal virksomheder, som er direkte involveret		
2.1. Særlige projekter, som er beregnet på innovationsoverførsel inden for EU (21 projekter, som hver involverer 5 SMV): ♦ Antal deltagende SMV i de særlige projekter; ♦ Antal SMV, som bliver oplyst om den nye teknologi i forbindelse med udbredelsen af de særlige projekter.	100		10 000
2.2. Oplysningsaktiviteter for SMV vedrørende innovationsstyring ♦ MINT-programmet ♦ Antal SMV, som er blevet oplyst om innovationsstyringsteknikker.	1 500		10 000
2.3. Aktiviteter vedrørende finansieringen af innovationen ♦ 12 fora med hver ca. 40 innovative SMV fra de forskellige lande, som søger finansiering.	500		
III. EIMS - EU-undersøgelse om innovation			40 000
I ALT	8 100	25 500	129 000

Kilde: Generaldirektoratet for Telekommunikation, Informationsmarkedet og Udnyttelse af Forskningsresultater.

2.2.6. THERMIE-programmet

På grund af deres vigtige rolle i Unionens økonomiske politik er SMV et foretrukket mål for energipolitikken. Programmet THERMIE, som er en af hovedhjørnestenene i denne politik, opfylder på effektiv vis SMV's behov, hvad angår innovativ og effektiv energiteknologi ved at skabe en kontinuitet i forsknings- og udviklingsaktiviteterne på markedet gennem en demonstration af, hvordan de praktisk kan føres ud i livet.

2.2.6.1. THERMIE-programmet 1990-1994

Som en følge af den første oliekrise i 1973 iværksatte Kommissionen støtteprogrammer for energidemonstration og olieteknologier for på effektiv vis at kunne modvirke virkningerne af krisen, specielt på SMV, som på det tidspunkt måtte kæmpe på to fronter, da de samtidig med at skulle opretholde konkurrenceevnen skulle holde godt øje med produktionsomkostningerne. **Fra 1974 til 1989 var SMV med i 50% af det samlede antal projekter, som modtog støtte via disse programmer, det vil sige 2450 projekter; det svarer til 1,2 mia. ECU i økonomisk støtte.**

I 1990 blev programmet THERMIE⁹⁷ vedtaget med et budget på 700 mio. ECU over fem år, som samtidig med at sikre kontinuiteten i forhold til tidligere programmer tilføjede tre nye dimensioner:

- bedre koordinering og komplementaritet i forhold til lignende programmer i medlemsstaterne,
- bedre information om innovativ energiteknologi, som allerede er udviklet og klar til at blive markedsført,
- subsidiær prioritering af projekter, som har deltagelse af SMV.

Programmet støtter et stort antal teknologier, som vedrører produktion og forarbejdning eller anvendelse af energi på følgende områder:

- rationel udnyttelse af energi i industrien, i byggebranchen og i transportbranchen
- vedvarende energiformer
- faste brændstoffer
- olie

Fra 1990 til 1994 støttede THERMIE 713 projekter for 573 mio. ECU. **60% af disse projekter havde deltagelse af SMV, som opfyldte udvælgelseskriteriet for vurderingen af teknologitilbud.** Dette viser, at der er sket en stor udvikling siden perioden 1973-1989, og at THERMIE-programmet er særdeles relevant for SMV.

⁹⁷ Rådets forordning (EOF) nr. 2008/90 af 29.06.1990, EFT L 185 af 17.07.1990, s. 1.

THERMIE-programmet har også gjort det muligt at iværksætte relaterede foranstaltninger for at supplere teknologiprojekterne og fremme energiteknologierne over for forbrugerne, specielt SMV. Disse foranstaltninger gennemføres for størstedelens vedkommende gennem nettet OPET ("Organisations for the Promotion of Energy Technologies"), som blev etableret i 1990, og som i dag omfatter 49 offentlige og private organisationer i Europa. Dette net er opstået gennem tætte forbindelser til industrien og SMV gennem en lang række kommunikationsaktiviteter, markedsundersøgelser, seminarer, workshops og marketingarbejdsgrupper. En af OPET-nettets vigtigste roller er at formidle information i en tilpasset og tilgængelig form så tæt på SMV som muligt.

2.2.6.2. THERMIE-programmet 1995-1998

I perioden 1995-1998 er THERMIE-programmet⁹⁸ underlagt det fjerde rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling, hvilket indbefatter demonstrationer på området for ikke-kernekraftbaserede energier.

THERMIE, som har fået bevilget 500 mio. ECU for den nævnte periode, er opdelt i to hovedområder:

- økonomisk støtte til projekter, som iværksætter innovative energiteknologier;
- økonomisk støtte til en række supplerende aktiviteter, såsom:
 - definition af en strategi for energidemonstrationsprogrammer;
 - udbredelse af energiteknologier på markedet;
 - støtteforanstaltninger;
 - teknologisk motivering af SMV.

Det nye THERMIE-program skal altså støtte SMV yderligere, såvel med hensyn til støtte af projekter som supplerende aktiviteter, hvoraf **et af afsnittene udelukkende er forbeholdt SMV**. Målet er at fremme og lette SMV's deltagelse i teknologiprojekter ved at:

- hjælpe SMV med at definere deres behov og finde samarbejdspartnere;
- tilpasse de nyudviklede energiteknologier til deres specielle behov;
- uddanne deres personale til de nye energiteknologier;
- hjælpe SMV med at deltage i eksisterende energiprojekter.

Herudover har Kommissionen for at supplere aktiviteterne med henblik på at få energiteknologien ind på markedet foreslået et tillægsprogram (THERMIE II) for perioden 1995-1998⁹⁹, som er under forhandling.

⁹⁸ Rådets beslutning 94/806/EØF af 23.11.1994, EFT L 334 af 22.12.1994, s. 87.

⁹⁹ KOM(94) 654 af 20.01.1995.

2.2.7. FORSKNINGSAKTIVITETER PÅ TRANSPORTOMRÅDET

Programmet EURET (program for forskning på transportområdet) blev etableret ved Rådets beslutning af 21. december 1990¹⁰⁰. Det skal opfylde tre mål: optimering af udnyttelsen af transportnettet, optimering af logistikken og mindske af eksterne påvirkninger. Med et budget på 26,8 mio. ECU har programmet gennem skabelse af virksomhedskonsortier gjort det muligt for SMV at være med. De store virksomheder har modtaget over halvdelen af de forhåndenværende midler (51%), men **SMV kommer på andenpladsen på listen over støttemodtagere med 19% af budgettet (3,6 mio. ECU) og 25% af antal deltagere.**

Rådets beslutning om et særligt program for forskning, teknologisk udvikling og demonstration på transportområdet (1994-1998)¹⁰¹ indeholder også **en teknologifremmende beslutning, som skal fremskynde og lette SMV's deltagelse.** Programmet skal få SMV til at deltage ved at tilbyde dem et støttebeløb, som dækker undersøgelsesfasen, herunder søgning efter samarbejdspartnere og et FTU-projekt og igennem den kooperative forskning. Dette beløb kan udbetales fra det øjeblik, hvor der bliver fremlagt et forslagsudkast, hvilket kan ske på et hvilket som helst tidspunkt (se punkt II.2.2.3.).

2.3. ERHVERVSUDDANNELSESPROGRAMMER OG SMV

På uddannelsesområdet har Kommissionen ud over de omfattende midler (næsten 20 mia. ECU for perioden 1989-1993), som gennem Den Europæiske Socialfond blev brugt til erhvervsmæssig reintegration af personer, som havde problemer på arbejdsmarkedet, iværksat et antal programmer, som sigter mod en højnelse af kvalifikationsniveauet i hele Fællesskabet for at komme de økonomiske, teknologiske, sociale og kulturelle forandringer i forkøbet (COMETT, EUROTECNET, FORCE og PETRA). Disse programmer blev tilendebragt i slutningen af 1994 og blev fra og med 1. januar 1995 erstattet af programmet LEONARDO¹⁰², som åbner vejen for en ny generation af programmer for erhvervsuddannelse for perioden 1995-1999. Dette afsnit giver således først en vurdering af de tidligere programmers betydning for SMV¹⁰³ og dernæst en præsentation af de nye perspektiver, som LEONARDO-programmet tilbyder.

Programmerne EUROTECNET, COMETT og FORCE har givet betydningsfulde og konkrete resultater, som åbner mulighed for at skabe tværnationale samarbejdsrelationer og viser, hvor stor en betydning erhvervsuddannelsen tillægges i hele Unionen som grundlæggende politik for den økonomiske vækst. Der blev lagt særlig vægt på SMV's deltagelse i de aktiviteter, som blev støttet af programmerne. Tabel nr. 5 viser tallene for SMV's deltagelse i de tre programmer.

¹⁰⁰ Rådets beslutning 90/11/EOF af 21.12.1990, EFT L 8 af 11.01.1991, s. 6.

¹⁰¹ EFT L 361 af 31.12.1994, s. 56.

¹⁰² EFT L 340 af 29.12.1994.

¹⁰³ Dette afsnit består i en ajourføring af oplysningerne i beretningen KOM(94) 221, endelig udgave af 07.09.1994, punkt III. Bemærk, at Kommissionens rapport om koordinering af aktiviteterne til fordel for SMV indeholder en detaljeret analyse af disse programmer suppleret med eksempler på projekter.

Tabel nr. 5

ERHVERVSUDDANNELSE

**AKTIVITETERNE TIL FORDEL FOR SMV I PROGRAMMERNE
EUROTECNET, COMETT OG FORCE**

PROGRAMMER	1993-1994
<u>EUROTECNET (1990-1994)</u> Budget (mio. ECU) Netværkets samlede antal projekter Antal SMV-måltrettede projekter SMV-måltrettede projekter i %	7,5 mio. ECU 284 46 18%
<u>FORCE (1991-1994)</u> Budget 91-94 Samlet antal projekter (udbud fra 91 til 93) Antal SMV, som har været kontraktpart eller koordinator på projekter, herunder SMV- grupperinger SMV-modtagere af - direkte støtte - støtte gennem virksomhedsgrupperinger - støtte gennem fagforbund o.l. Antal implicerede SMV, herunder SMV-grupperinger (kontraktparter, koordinatorer, partnere) Antal direkte implicerede SMV, herunder SMV-grupperinger (kontraktparter, koordinatorer, partnere) Deltagelsesprocent for den direkte deltagelse SMV - SMV-grupperinger/det samlede antal virk- somheder	83,1 mio. ECU 716 253 Flere tusinde, da SMV-grupperingerne er i stand til at samle mange, somme tider flere hundrede. 3 100 2 250 73 %

PROGRAMMER	1993-1994
COMETT (1990-1994)	
Budget (uden for EFTA) (mio. ECU) (90-92 : 121) (93-94 : 79)	200 mio. ECU
Budget for EFTA	30 mio. ECU
Antal SMV-støttemodtagere af direkte støtte, herunder:	>40 000-+/- 200 000 ansatte
- SMV, som har studerende i praktik	
- Praktikanter i SMV, som modtager undervisning	>15 000
- Personale i SMV, som bruger undervisningsmateriale	+/- 100 000
	+/- 70 000
Antal SMV, som er involveret i et projekt som partnere, herunder:	>10 000
- Antal SMV <50 ansatte	
- Antal SMV med 50-200 ansatte	>5 000
- SMV, som er involveret i partnerskaber mellem universiteter og virksomheder	>3 000
	>3 000
- SMV i udvekslingsprojekter	
- SMV som partnere i uddannelsesprojekter	>4 000
	>2 500
Antal COMETT-projekter i procent, som involverer mindst 1 SMV som partner	>2 000 (80%)
Den anslåede SMV-deltagelsesprocent (<500 ansatte) ud af det samlede antal deltagende virksomheder	+/- 75%

Kilde: Kommissionens tjenestegrene GD XXII

2.3.1. EUROTECNET-PROGRAMMET

EUROTECNET-programmet¹⁰⁴ (1990-1994) havde til formål at fremme innovationen på uddannelsesområdet som et resultat af den teknologiske udvikling. I Rådets afgørelse hed det, **"at de små og mellemstore virksomheder bør delagtiggøres i iværksættelsen af dette program og udbredelsen af de opnåede resultater"**. EUROTECNET lagde således særlig vægt på projekter, som har betydning for de innovative løsninger i forbindelse med human ressource-aspektet i SMV. Ved slutningen af udvælgelsesproceduren i de 12 medlemsstater var der blevet udvalgt 284 demonstrationsprojekter, som skulle udgøre et net af EUROTECNET-projekter. **46 af disse projekter (det vil sige 18%) vedrører grund- eller videreuddannelsen, som allerede findes inden for SMV eller som er beregnet på SMV.**

2.3.2 COMETT-PROGRAMMET

COMETT-programmet (1990-1994)¹⁰⁵ var et program for samarbejde på EU-plan mellem universiteterne og virksomhederne vedrørende grund- og videreuddannelse på teknologiområdet, specielt på et mere avanceret niveau. Et af de generelle mål var at opfylde SMV's særlige uddannelseskrav. Det overordnede budget var på 230 mio. ECU (inkl. EFTA-bidrag).

SMV kunne få gavn af COMETT-programmet som samarbejdspartnere i et projekt eller få direkte fordele af resultaterne af et projekt (for eksempel som deltager i et kursus) eller indirekte fordele (ved at få adgang til en uddannelse, der er etableret som et resultat af de behovsanalyser, der er foretaget via programmet).

En udførlig undersøgelse af SMV's deltagelse i COMETT-programmet viser, at **ca. 75% af de virksomheder, som var indblandet i et eller flere af COMETT-projekterne som samarbejdspartnere, er SMV (færre end 500 ansatte), et tal, som svarede til 10 000 i 1994, og som meget vel vil kunne nå op på 15 000 i slutningen af 1995. Ud af disse 10 000 SMV, som deltog aktivt, var 5000 (det vil sige halvdelen) virksomheder med færre end 50 ansatte, og 3 000 (det vil sige en tredjedel) var virksomheder med mellem 50 og 200 ansatte.**

80% af COMETT-projekterne involverer mindst én SMV. Netværket UITP (europæisk net for uddannelsespartnerskaber mellem universiteter og industri) og universiteterne har gjort det muligt for SMV at deltage i COMETT-projekterne. UITP's rolle er hele tiden blev større på grund af dets netværk og system til at bringe samarbejdspartnerne i forbindelse med hinanden. 40% af fremstillingsvirksomhederne er kommet i gang med COMETT gennem et universitet imod 5% for uddannelsesvirksomhederne.

Blandt de SMV, som deltog i COMETT, deltager 33% i UITP, 40% i tværnationale udvekslingsprogrammer og ca. 25% i fælles videreuddannelsesprojekter.

¹⁰⁴ Rådets afgørelse 89/657/EOF af 18.12.1989, EFT L 393 af 30.12.1989, s. 30.

¹⁰⁵ Rådets afgørelse 89/27/EOF, EFT L 13 af 17.01.1989, s. 28.

Man regner med, at i alt **40 000 SMV har haft direkte gavn af COMETT II**, hvoraf mindst 15 000 har haft studerende fra forskellige lande i praktik. Med hensyn til videreuddannelsesforanstaltningerne regner man i øjeblikket med, at næsten **200 000 SMV-lønarbejdere** har fulgt et uddannelsesprogram eller brugt uddannelsesmateriale. Endelig kan det nævnes, at **over tusind af SMV's tilknyttede organisationer** (handelskamre eller faglige organisationer) har deltaget i COMETT's samarbejdsprojekter med en multiplikationseffekt på SMV.

2.3.3. FORCE-PROGRAMMET

Programmet FORCE¹⁰⁶ (Fællesskabets handlingsprogram til styrkelse af efter- og videreuddannelse) havde til formål at tilskynde virksomhederne, og specielt SMV, til at investere i den faglige videreuddannelse. Til det formål støttede FORCE-programmets tværnationale foranstaltninger synergien mellem innovation, gennemførelse af europæiske sektor-opdelte undersøgelser, kontraktpolitiske undersøgelser og forudberegninger vedrørende udviklingen i kvalifikationer og fag.

I løbet af 1991, 1992 og 1993 blev der udvalgt 716 projekter (164 i 1991, 263 i 1992 og 289 i 1993). **2 250 SMV eller grupper af SMV deltog som samarbejdspartnere i mere end to tredjedele af projekterne** eller direkte eller indirekte gennem foreninger, kamre eller organisationer for uddannelsesmæssigt samarbejde mellem virksomheder.

Som eksempel kan det nævnes, at man brugte detailhandelen som undersøgelsesområde for at finde ud af, hvilke tendenser der er i denne sektor, hvor kontakten mellem erhvervsuddannelsen og arbejdets organisation traditionelt er meget lille. Man gik således ind og støttede et fjernundervisningsprogram for ansatte i handels-SMV, som tilhørte en form for samarbejde mellem handelsvirksomheder, i 3 medlemsstater.

2.3.4. DET NYE LEONARDO DA VINCI-PROGRAM (1995-1999)

Efter et forslag fra Kommissionen har Rådet vedtaget en afgørelse om et handlingsprogram for gennemførelse af en erhvervsuddannelsespolitik i Det Europæiske Fællesskab, kaldet LEONARDO da Vinci¹⁰⁷. Programmet, som har fået bevilget 620 mio. ECU, dækker perioden 01.01.95 til 31.12.99.

LEONARDO-programmet har til formål at fremme kvaliteten i erhvervsuddannelsen og evnen til at skabe innovation på området. Til det formål fastsætter den en fælles målramme, som kvalitativt beskriver de atten mål for erhvervsuddannelsen på fællesskabsplan. De nedenfor beskrevne EU-foranstaltninger vil blive iværksat på grundlag af denne fælles målramme.

¹⁰⁶ Rådets afgørelse 90/267/EØF, EFT L 156 af 21.06.1990, s.1.

¹⁰⁷ Rådets afgørelse af 06.12.1994, EFT L 340 af 29.12.1994, s. 8.

LEONARDO genbruger de tre store typer af tværnationale foranstaltninger, som første gang blev brugt i tidligere programmer:

- samarbejdspilotprojekter
- programmer for udveksling af forskellige personalegrupper
- undersøgelser og analyser

Det omfatter en vigtig nyhed. Alle forslag, som kommer ind under disse tre typer foranstaltninger, *skal* have en tværnational karakter, og der bliver lagt særlig vægt på udbredelse af resultaterne og forøgelse af deres virkninger.

Foranstaltningerne inddeles efter deres formål i tre dele:

- Del I: Støtte til forbedring af erhvervsuddannelsessystemer og -ordninger i medlemsstaterne.
- Del II: Støtte til forbedring af erhvervsuddannelsesaktiviteter, herunder samarbejdet mellem universiteter og industri vedrørende virksomhederne og medarbejderne.
- Del III: Støtte til udviklingen af sprogkundskaber og kendskab til og udbredelse af innovationer inden for erhvervsuddannelsen.

For hver del er der fremsat nogle særlige prioriteter. Hvad angår de tværnationale pilotprojekter i del II, uden at proceduren i afgørelsens artikel 6 i øvrigt skal foregribes, omfatter disse prioriteter blandt andet:

- "erhvervelse af de kvalifikationer og færdigheder, som er nødvendige for tilpasningen til de industrielle ændringer, udviklingen i produktionssystemerne og udbredelsen af ny teknologi, **navnlig i små og mellemstore virksomheder og de traditionelle industrisektorer**";
- "udvikling af virksomhedslederes uddannelse med hensyn til overførsel af teknologiske nyskabelser og af **uddannelsen af små og mellemstore virksomheders ledere og ansvarlige**".

På den anden side indeholder programmet inden for rammerne af del III og specielt den del, der omhandler samarbejdet med henblik på en forbedring af sprogkundskaberne, en bestemmelse om EU-støtte til udarbejdelse af tværnationale pilotprojekter, som tager sigte på at gennemføre sprogrevision for virksomhederne, **navnlig for de små og mellemstore virksomheder** og den kooperative sektor.

Der er ligeledes, hvad angår undersøgelser og analyser af erhvervsuddannelsen, planlagt nogle tværnationale EU-støtteforanstaltninger med henblik på at undersøge de **nye uddannelsesmetoder, som henvender sig til små og mellemstore virksomheder, for at øge arbejdernes mulighed for at få adgang til netop den uddannelse, som er relevant for dem.**

Alle erhvervsuddannelsestyper er medtaget: grunduddannelse og overgang til det aktive erhvervsliv, videreuddannelse, samarbejde mellem universiteterne og virksomhederne, specielt med SMV og med henblik på at støtte overførslen af teknologiske innovationer (del II). Gennem begrebet continuum foreslår LEONARDO målet om det tværgående samarbejde mellem de områder, som svarer til det politiske mål for udviklingen af konceptet permanent uddannelse ("Life-long Learning").

Alle de parter, som er involveret i erhvervsuddannelsen, berøres af foranstaltningerne: offentlige myndigheder, virksomheder, specielt SMV, arbejdsmarkedets parter på nationalt plan og på fællesskabsplan, offentlige og private uddannelsesinstitutioner og universiteter. Det anses for meget vigtigt, at de forskellige parter danner partnerskaber med henblik på at øge kvaliteten i uddannelsen gennem en bedre tilpasning af **udbuddet til virksomhedernes behov, specielt SMV**. Hvert projekt bliver fremlagt af koordinatoren for projektet og angiver tydeligt, hvilke parter der er involveret i hver af medlemsstaterne.

LEONARDO lægger særlig vægt på koordineringen med andre EU-aktiviteter¹⁰⁸. De aktiviteter, som støttes igennem LEONARDO, vedrører først og fremmest forberedelse af uddannelsesaktiviteter, udarbejdelse af innovative produkter og metoder, udbredelse af resultaterne og forøgelse af disses virkninger. LEONARDO-programmet skal kun beskæftige sig periferisk med støtte til gennemførelse af egentlige uddannelsesaktiviteter, hvorfor man efterstræber en **komplementaritet** mellem dette program og de finansieringer, som er bevilget inden for rammerne af strukturfondene, specielt gennem fællesskabsinitiativet **ADAPT** (se punkt II.2.1.3.2.), **hvor SMV i høj grad vil blive inddraget, og EU's SMV-initiativ** (se punkt II.2.1.2.2.), **som er direkte rettet imod dem**.

Derudover ønsker de forskellige tjenestegrene for uddannelse og ungdom en bedre koordinering mellem tjenestegrenene for virksomhedspolitikken for at sikre at iværksættelsen af LEONARDO-programmet sker i overensstemmelse med det integrerede program til fordel for SMV (se Indledning i begyndelsen af rapporten).

¹⁰⁸ Artikel 8, stk. 2 i Rådets afgørelse, EFT L 340 af 29.12.1994, s. 13.

2.4. ANDRE FÆLLESSKABSPROGRAMMER

2.4.1. MILJØPOLITIKKEN

2.4.1.1. Det finansielle instrument LIFE

Siden 1992 har SMV kunnet modtage støtte via det finansielle instrument LIFE til fordel for miljøet, som opstod ved Rådets forordning (EØF) nr. 1973/92 af 21.05.1992¹⁰⁹.

I 1993 blev 99 demonstrationsprojekter i medlemsstaterne samfinansieret inden for rammerne af dette program med et samlet støttebeløb på 44 653 159 ECU.

Det anslås, at 43% af disse projekter berører SMV, som har modtaget støtte i form af en samlet samfinansiering på 16 983 627 ECU, det vil sige 38% af det samlede støttebeløb.

De berørte sektorer var først og fremmest:

1. Rene teknologisektorer

- Overfladebehandling	4 projekter
- Tekstil	3 projekter
- Garveri	5 projekter
- Papir	3 projekter
- Landbrugsvarer	3 projekter

2. Affaldsbehandlingssektoren, specielt genbrug: 17 projekter

3. Rensning af forgiftede grunde: 5 projekter

4. Vandsektoren: 2 projekter

Det er svært at bedømme betydningen for beskæftigelsen, da det drejer sig om demonstrationsprojekter af pilotkarakter; der er som regel tale om midlertidige stillinger eller allerede oprettede stillinger.

Man mener dog, at der vil kunne skabes mellem 4 og 6 arbejdspladser pr. projekt, hvilket betyder, at **200 til 250 arbejdspladser i SMV vil være støttet gennem LIFE.**

¹⁰⁹ EFT L 206 af 22.07.1992, s. 1.

2.4.1.2. Miljøkontrol

Herudover er SMV på linje med de store virksomheder underlagt national og fællesskabslovgivning med hensyn til miljøbeskyttelse. Tjenestegrenene for miljøpolitik har givet en gruppe specialiserede EF-rådgivningskontorer den opgave at udvikle et værktøj til selvanalyse og oplysning af SMV om miljøstyrings- og miljørevisionssystemet (se punkt II.1.1.1.).

I 1994 finansierede Kommissionen (GD XI) desuden 23 pilotprojekter, der involverede SMV, og som havde til formål at fremme mindre virksomheders deltagelse i Fællesskabets miljøstyrings- og miljørevisionssystem (EMAS).

2.4.2. SIKKERHED OG SUNDHED PÅ ARBEJDSPLADSEN

Det europæiske år for sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen i 1992 gav en særlig god anledning til at informere om og forbedre sikkerheden og sundheden i SMV¹¹⁰, specielt gennem et godt samarbejde mellem Kommissionens tjenestegrene. Siden da er der blevet gennemført en del aktiviteter på området (se pilotaktion EUROMANAGEMENT, punkt III.3.2).

Kommissionens tjenestegrene (GD XXIII og GD V) har udarbejdet et dokument "Vurdering af risici på arbejdspladsen"¹¹¹ i samarbejde med Det Rådgivende Udvalg for Sikkerhed, Hygiejne og Sundhedsbeskyttelse på Arbejdspladsen. Formålet med dokumentet er at oplyse arbejdsgivere, arbejdstagere og andre interesserede om de praktiske aspekter i forbindelse med brugen af reglerne for, hvordan man vurderer risikoen, som fremgår af Rådets direktiv 89/391/EØF¹¹² om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af sikkerhed og sundhed under arbejdet. Selv om dette dokument først og fremmest behandler vurderingen af risikoen, undersøger det også visse aspekter af risikostyringen. Et afsnit **omhandler specielt de små og mellemstore virksomheders behov på dette område.**

Metoden for selvkontrol af sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, som er udarbejdet af Kommissionens tjenestegrene, er desuden **et værktøj, som de ansvarshavende for SMV kan få gavn af** i forbindelse med deres vurderinger og beslutninger, hvad angår sundhedsbeskyttelse og sikkerhed på arbejdspladsen. Denne metode vil blive udbredt i form af **en manual for selvkontrol til brug for SMV.**

Kommissionens tjenestegrene udvikler i samarbejde med Verdenssundhedsorganisationen og Det Internationale Arbejdsbureau (ILO) kort over sikkerheden ved brugen af visse kemiske stoffer. Disse kort, som hovedsagelig er beregnet for SMV, skal informere om karakteristika, giftighedsgrad og typiske reaktioner ved kemiske stoffer, som bruges på arbejdspladsen. Man påtænker ligeledes at udarbejde en CD-ROM-version af disse kort.

¹¹⁰ Se KOM(94) 221 af 07.09.1994, punkt IV.2.

¹¹¹ Dette dokument er ved at blive trykt med henblik på offentliggørelse

¹¹² EFT L 183 af 29.06.1989, s. 1.

Kommissionens tjenestegrene arrangerede i samarbejde med "Health and Safety Authority" en konference med titlen "At løbe risici og at arbejde i sikkerhed" i Dublin den 9. og 10. marts 1995. **Denne konference var specielt centreret om sundheds- og sikkerhedsaspekter i små og mellemstore virksomheder.**

Rådet oprettede den 18. juli 1994 Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur¹¹³. Dets opgave er blandt andet at skaffe tekniske, videnskabelige og økonomiske informationer om metoder og værktøjer til brug for gennemførelsen af præventive aktiviteter **med særlig opmærksomhed på de små og mellemstore virksomheders problemer.** Det er vigtigt for Kommissionen, at agenturet kommer i gang i 1995.

Kommissionen har for nylig foreslået et fjerde program om sikkerhed, hygiejne og sundhed på arbejdspladsen, i hvilket to af de grundlæggende principper er: behovet for at sikre, at aktioner på sundheds- og sikkerhedsområdet udformes, så de støtter virksomhedernes, og især SMV's, konkurrenceevne, og at forbedret uddannelse og information er væsentlige faktorer i opnåelse af bedre sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen og i støtten til SMV i denne forbindelse^{113a}.

En af de aktioner, der foreslås i programmet, er SAFE-programmet (Sikkerhedsaktion for Europa). SAFE skal støtte projekter af praktisk art, som skal demonstrere: fremme af forbedringer på arbejdspladsen i særdeleshed rettet mod sikkerhed, hygiejne og sundhed på arbejdspladsen, specielt i SMV, forbedring af planlægningen af arbejdspraksis og påvirkning af holdningerne til sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen med henblik på at reducere antallet af arbejdsulykker og erhvervssygdomme.

2.4.3 INFORMATIONSMARKEDET

2.4.3.1. IMPACT-programmet

Programmet IMPACT (1991-1995), som har til formål at etablere et indre marked for informationstjenester, har gennemført flere aktiviteter til fordel for SMV. I 1994 gennemførte programmet over 700 oplysnings- og reklameaktiviteter for elektroniske informationsserviceydelser, via et specialnet af nationale partnere. **Størstedelen henvendte sig til SMV** med behov for avancerede metoder til adgang og behandling af information for at blive eller vedblive at være konkurrencedygtige. **For det andet består industrien for elektroniske informationstjenester hovedsagelig af SMV.** Derfor er der af nogle organisationer, hvoraf **75% er SMV**, blevet iværksat nogle samfinansierede projekter til udvikling af nye informationsserviceprodukter støttet af IMPACT-programmet. Endelig var den sidste gruppe projekter, som fik støtte i henhold til indkaldelsen af forslag i 1994, specielt koncentreret om information til industrien og handelen, idet der skulle tages særligt hensyn til SMV's behov.

¹¹³ Rådets forordning (EOF) nr. 2062/94, EFT L 216 af 20.08.1994, s. 1.

^{113a} KOM(95) 282 af 12.07.1995.

2.4.3.2. TEDIS-programmet

EDI, elektronisk dataudveksling, er et stærkt våben i moderniseringen af den europæiske økonomi og implementeringen af Den Europæiske Unions økonomiske politikker, specielt med henblik på SMV. TEDIS-programmet (Trade Electronic Data Interchange Systems) blev lanceret i 1988 og gik ind i sin anden fase i 1991¹¹⁴. **Ud af de 160 underskrevne kontrakter er halvdelen af underskriverne SMV.** TEDIS skal fremme EDI-standarder og øge bevidstheden om EDI i virksomhederne, så de anvender EDI i deres forretningstransaktioner og i deres kontakter med administrationer, og det finder anvendelse på standarder, intellektuel ejendomsret og telekommunikation. TEDIS koordinerer også sektorgrupper og har udviklet et net af 40 bevidsthedscentre i forskellige egne af Europa, som skal stimulere kendskabet til og anvendelsen af EDI til støtte for SMV.

Der er blevet vedtaget en henstilling om de retlige aspekter af elektronisk dataudveksling¹¹⁵, som skal forenkle etablering af EDI-baserede transaktioner og hjælpe SMV, som ønsker at handle elektronisk med store virksomheder og administrationer. TEDIS har opmuntret til anvendelse af elektroniske underskrifter til EDI-budskaber som et middel til enklere og mere omkostningsbesparende løsninger på EDI-software til SMV.

Inden for telekommunikation har TEDIS udviklet sammenkoblingsløsninger for EDI-relaterede telekommunikationsydelser, som for eksempel en One Stop Administration (EDIRA-projektet), som forenkler elektronisk kontakt mellem små virksomheder og administrationerne.

De fleste små virksomheder i de økonomiske sektorer er repræsenteret i de forskellige tværeuropæiske EDI-samfund, som koordineres af TEDIS. TEDIS er ligeledes aktivt i forskellige internationale samarbejdsprojekter, hvor EDI og SMV er involveret, enten med industrialiserede lande som Canada og G7-pilotprojekter ("det globale marked for SMV"), eller med Middelhavslande, som f.eks. Tunesien, eller for nylig central- og østeuropæiske lande.

TEDIS har ligeledes inspireret til et projekt om elektronisk handel i selve Kommissionens tjenestegrene, det såkaldte PECANEC (piloteksperiment i Canada og EU vedrørende elektronisk handel). Dette projekt er baseret på TEDIS-projektet Fortius, hvis formål det er at etablere et net af "elektroniske handelscentre", hvor der præsenteres et elektronisk katalog over varer og serviceydelser, som små virksomheder udbyder, og som kan bestilles, leveres og betales via EDI af køberne på deres eget sprog og i deres egen valuta. Med hensyn til PECANEC er køberne administrationerne selv, og de produkter, der udbydes i de elektroniske kataloger omfatter møbler, computere, kontorudstyr og edb-viden. Det er målet at vise, at offentlige kontrakter kan gøres tilgængelige for små virksomheder, og at de kan operere internationalt ved at anvende EDI og moderne, men enkel teknologi.

¹¹⁴ Rådets afgørelse 91/385/EØF af 22.07.1991, EFT L 208 af 30.07.1991, s.66.

¹¹⁵ Henstilling 94/820/EF af 19.10.1994, EFT L 338 af 28.12.1994, s. 98

Konkluderende kan siges, at TEDIS, som er baseret på kommercielt tilgængelige teknologier, passer godt til SMV, hjælper med at modernisere forretningstransaktioner og støtter forskellige europæiske politikker til fordel for SMV.

2.4.4. DET INTERNATIONALE SAMARBEJDE

Samarbejdet mellem virksomheder er et af de vigtigste punkter i virksomhedspolitikken. Dette afsnit omhandler de samarbejdsprogrammer, som er blevet sat i værk for at fremme og støtte samarbejdet mellem Fællesskabets virksomheder og virksomheder uden for Fællesskabet, det vil sige EFTA-landene, Central- og Østeuropa, SNG, Georgien og Asien, Latinamerika og Middelhavslandene.

2.4.4.1. Samarbejdet inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS)

Siden Det Europæiske Økonomiske Samarbejde trådte i kraft den 1. januar 1994, har medlemmerne af EFTA undtagen Schweiz og Liechtenstein (Østrig, Sverige, Finland, Norge og Island) deltaget i fællesskabsaktiviteterne inden for virksomheds- og turismepolitikken. Disse lande har ydet et økonomisk bidrag på 2,5 mio. ECU i 1994 for at deltage i alle aktiviteterne inden for virksomhedspolitikken. Der er således i disse lande blevet oprettet en række kommunikationscentre, som i juni 1994 fik fuld status som EF-rådgivningskontorer. De lande, som er medlem af EØS, deltager uden stemmeret i det såkaldte "Artikel 4"-udvalg i henhold til Rådets afgørelse 93/379/EØF af 14.06.1993¹¹⁶.

2.4.4.2 Samarbejdet med landene i Central- og Østeuropa

Inden for rammerne af programmet PHARE har Kommissionen iværksat **nogle underprogrammer for udvikling af SMV**, som skal yde teknisk støtte til følgende lande: Polen, Ungarn, Tjekkiet, Slovakiet, Bulgarien, Albanien, Slovenien, Rumænien, Litauen, Letland og Estland. I den sammenhæng bidrog Unionen i perioden 1990-1993 med 320 mio. ECU. Tabel nr. 6 viser fordelingen pr. land og pr. foranstaltning. Støtten koncentrerer sig om tre typer foranstaltninger, nemlig **serviceydelser til støtte for SMV** (rådgivning, information og uddannelse), finansielle instrumenter (bankrådgivningsservice) og vejledninger til formulering af en virksomhedspolitik. Disse programmer styres decentralt af en styringsenhed i hvert land.

¹¹⁶ EFT L 161 af 02.07.1993.

Tabel nr. 6

Fordeling af EU-støtten til fordel for SMV i landene i Central- og Østeuropa

Land	I alt mio. ECU	Knowh ow mio. ECU	Finansielle instrumenter mio. ECU	Start på programmet
Estland	3	2	1	01/1993
Letland	3	2	1	01/1993
Litauen	6	3	3	01/1993
Polen	91	33 ,7	57 ,3	01/1991
Tjekkiet	35 ,5	13 ,5	22	01/1992
Slovakiet	22	8 ,7	13 ,3	01/1992
Ungarn	59	27 ,6	31 ,4	12/1990
Rumænien	10	7 ,6	2 ,4	02/1993
Bulgarien	25	6	19	09/1991
Slovenien	1	1	-	01/1993
Albanien	6 ,5	2 ,4	4 ,1	01/1992
I ALT	262	107 ,5	154 ,5	
Program, forberedelse, kontrol og evaluering	5 ,5	5 ,5		
EU-organisationer	5	5		
JOPP	47 ,5			12/1991
I ALT	320	118	154 ,5	

43% af PHARE-støtten til udviklingen af SMV mellem 1990 og 1993 blev brugt på finansielle instrumenter, 36,9% på overførsel af knowhow og 14,8% på JOPP.

Tjenestegrenene for virksomhedspolitikken står i tæt forbindelse med iværksættelsen af foranstaltninger til fordel for SMV inden for rammerne af PHARE-programmet. Denne koordinering sker på flere niveauer, specielt gennem teknisk støtte til udviklingen af SMV i de pågældende lande, bistand i forbindelse med udarbejdelse, opfølgning og vurdering af udbud samt afholdelse af fælles seminarer.

Herudover bidrager tjenestegrenene til den løbende integration af nye samarbejdspartnere fra landene i Central- og Østeuropa i informations- og samarbejdsnet mellem SMV, det vil sige EIC og BC-NET, til afholdelse af en EUROPARTENARIAT-konference i den polske by Gdansk i 1994 og endelig til udvikling af samarbejdet og dannelsen af partnerskaber mellem virksomheder inden for rammerne af programmet JOPP ("Joint Venture PHARE Programme")¹¹⁷.

¹¹⁷ Kommissionens beslutning Z91/01 af 30.01.1991, XXV Den Almindelige Beretning nr. 69.

Programmet JOPP er et særligt program under PHARE, som har til formål at udvikle støtteaktiviteter i forbindelse med etablering af joint venture-virksomheder mellem landene i Central- og Østeuropa og Fællesskabets SMV og at finde samarbejdspartnere i disse lande. De aktiviteter, som støttes, vedrører forundersøgelser, akticopkøb i joint venture-virksomheden, uddannelse af dens personale og den nødvendige information i forbindelse med etableringen.

JOPP havde oprindeligt et beløb på 20 mio. ECU til sin rådighed for perioden 1991-1993, hvoraf **17 mio. ECU var afsat til direkte støtte til SMV**. Et supplerende beløb på 27,5 mio. ECU blev senere afsat til JOPP-programmet for at kunne modsvare den stadigt stigende efterspørgsel fra SMV.

Foranstaltningerne har først og fremmest gjort det muligt for Fællesskabets SMV at gennemføre forundersøgelser for deres joint venture-projekter, hvilket giver dem mulighed for at formindske de administrative, økonomiske og juridiske forhindringer, som stiller sig i vejen for udviklingen af joint venture-virksomheder. Som en følge af disse undersøgelser har en række SMV allerede stiftet de planlagte joint venture-selskaber med støtte af lån fra JOPP-programmet.

Selv om om alle landene i Central- og Østeuropa har adgang til støtte fra JOPP, går hovedparten af støtten til Polen, Tjekkiet og Ungarn. Disse finansieringer dækker alle de produktive, økonomiske sektorer, og det er industri- og forbrugsvaresektorerne, som modtager mest støtte, efterfulgt af servicefagene og landbrugsvaresektoren. **Programmet støtter faktisk først og fremmest SMV, idet 66% af de godkendte ansøgninger var indsendt af virksomheder med færre end 100 ansatte.** Formålet med dette program er at fremme Fællesskabets SMV's investering i udlandet ved at opfordre til stiftelse eller udvidelse af joint venture-virksomheder i landene i Central- og Østeuropa. De forudberegnete investeringer kom i slutningen af 1994 op på 720 mio. ECU for et EU-budget på 39 mio. ECU, hvilket svarer til en løftestangseffekt på **1 800%**.

2.4.4.3. Samarbejdet med SNG og Mongoliet

Programmet TACIS er et EF-initiativ for SNG og Mongoliet, som skal fremme udviklingen af harmoniske økonomiske og politiske forbindelser mellem Unionen og disse partnerlande. **Inden for rammerne af TACIS er der afsat 19 mio. ECU til støtte af små og mellemstore virksomheder i 1992, 20 mio. ECU i 1993 og 12 mio. ECU i 1994, hvilket er et samlet beløb på 51 mio. ECU for de tre år.** Fordelingen pr. land for disse tre år er som følger: Armenien: 1,6, Aserbajdsjan: 1,3, Hviderusland: 3,4, Georgien: 3,53, Kasakhstan: 3,8, Moldova: 0,8, Mongoliet: 2, Den Russiske Føderation: 14,26, Turkmenistan: 1,0, Ukraine: 3,9, Usbekistan: 3,32 og mellemstatsligt: 11,5.

SMV-programmet TACIS har til dato været baseret på en strategi, som bygger på et behov for opbyggelsen af mellemagenturer. Det vil sige at oprette og yde teknisk bistand til organisationer, som kan yde støtte til eksisterende og kommende entreprenører. Som et resultat af SMV-programmets aktiviteter fra 1992-1994 er der blevet oprettet mere end 40 støttecentre i de nye, uafhængige stater.

Siden lanceringen af SMV-programmet TACIS har Kommissionens tjenestegrene for virksomhedspolitikken været inddraget i en række aktiviteter såsom udarbejdelse af oversigter over tilbudsgivende organisationer og vurdering af tilbud. Selv om støttecentrene i SNG ikke hører under EF-rådgivningskontorerne, yder tjenestegrene for virksomhedspolitik aktiv hjælp ved at skabe systematiske forbindelser mellem TACIS-støttecentrene og formidlingscentre, som nogle EIC har oprettet i SNG.

Herudover vil Kommissionens tjenestegrene gradvist indlemme TACIS-støttecentrene i BRE-nettet - først centrene i Rusland og Ukraine. I juni 1994 deltog et udvalg af SNG-entreprenører i EUROPARTENARIAT-konferencen i den polske by Gdansk. Siden da har TACIS formaliseret deltagelsen af SNG. Der er blevet udpeget nationale konsulenter i næsten alle SNG-republikker, og der er blevet arrangeret særlige uddannelsesprogrammer for dem. Mens de af Kommissionens tjenestegrene, som er direkte ansvarlige for TACIS-programmet, finansierer de nationale konsulenter, har tjenestegrene for virksomhedspolitik inddraget dem i alle de aktiviteter, som blev arrangeret for dem i forbindelse med EUROPARTENARIAT-konferencen.

Endelig skal der af Udvalget for Handel og Distribution med støtte fra GD XXIII's kontor for Handel og Distribution oprettes tre paneler i Ungarn, Rusland og Ukraine. Målet er at øge bevidstheden i disse lande om de problemer, som EU-virksomheder, der ønsker at handle der, har, og at yde teknisk rådgivning og bistand til udvikling af uafhængige fagorganisationer og effektive forhandlernet i disse lande.

Sammenfattende kan det siges, at der er udviklet et stabilt og konstruktivt samarbejde mellem Kommissionens tjenestegrene med henblik på iværksættelse af SMV-programmet TACIS, hvilket gør det muligt for de af Kommissionens tjenestegrene, som er ansvarlige for TACIS, at få gavn af den erfaring, som Kommissionens tjenestegrene for virksomhedspolitikken har opnået på området for SMV-politik.

2.4.4.4. Samarbejdet med udviklingslandene i Asien, Latinamerika og i Middelhavsområdet

Der er blevet udarbejdet nogle særlige programmer til udvikling af SMV i en række udviklingslande. Det drejer sig specielt om programmet MED-INVEST for tredjelande i Middelhavsområdet, programmet AL-INVEST for de latinamerikanske lande og programmet ECIP.

MED-INVEST er et program til støtte af et samarbejde om udviklingen af SMV i tredjelande i Middelhavsområdet sammen med de europæiske SMV og faglige organisationer. Målet er at fremme et gunstigt miljø for udviklingen af SMV i tredjelandene i Middelhavsområdet og at øge deres konkurrenceevne. MED-INVEST, som har fået et budget på 12,2 mio. ECU for en periode på to år (1993-1995), yder ikke-tilbagebetalingspligtig støtte til virksomhedssammenslutninger, institutioner, organisationer og udviklingsselskaber, som har en reel kompetence på områderne for information, samarbejde mellem virksomheder, samt hvad angår støtte til den økonomiske udvikling.

BC-NET (Business Cooperation Network) er tilknyttet dette program for at styrke og udvide netværket i de 11 tredjelande i Middelhavsområdet¹¹⁸ og for at sikre uddannelse af medlemmerne og de fornødne støtteforanstaltninger over for erhvervslivet. Kommissionens tjenestegrene, som er ansvarlige for virksomhedspolitikken, yder teknisk bistand til oprettelse af partnerskaber. Der blev oprettet kommunikationscentre med forbindelse til EF-rådgivningskontorerne i Israel i 1993 og i Jordan, Marokko og Tunesien i 1994.

AL-INVEST, som er et program for industrielt samarbejde og øget investering i de latinamerikanske lande¹¹⁹, har fået et budget på 18,5 mio. ECU for en periode på to år (1993-1995) og har til formål at lette handelssamarbejdet, overførsel af teknologi og knowhow og finansiering til gensidig gavn for både latinamerikanske og europæiske virksomheder. **BRE** er også tilknyttet dette program.

ECIP ("European Communities Investment Partners") er et finansielt instrument til fordel for udviklingslandene i Latinamerika, Asien og Middelhavsområdet, som blev oprettet i 1988, men hvis juridiske fundament stammer fra 1992¹²⁰, hvor det blev forlænget med en ny prøveperiode på tre år og bevilget flere midler på grund af den succes, som det havde haft (39,15 mio. ECU for 1993).

ECIP's vigtigste mål er at lette oprettelse af joint venture-virksomheder i de støtteberettigede lande for dermed at bidrage til den økonomiske udvikling. ECIP er således med i de forskellige faser af en virksomheds etablering: fra udvælgelse af samarbejdspartnere og mulige projekter gennem formidlere til uddannelse og teknisk bistand over forundersøgelser og kapitalindskud i joint venture-virksomheden. Det højeste beløb, der kan ydes i støtte, er en million ECU for hver joint venture-virksomhed. ECIP beskæftiger sig ikke med multinationale virksomheder og stiller som betingelse, at joint venture-virksomheden har mindst en partner fra et EU-land og en fra et af de ovennævnte, støtteberettigede lande.

ECIP er rettet mod SMV (og udelukker, som det udtrykkeligt gøres klart i forordningen, store multinationale virksomheder). Alle foranstaltningerne under facilitet nr. 1 (støtte til identifikation af projekter og partnere) er i sagens natur rettet mod SMV, og **84% af samtlige foranstaltninger under facilitet nr. 2, 3 og 4 - udtrykt i antal godkendte projekter - kom i 1994 SMV til gode.** Dette stemmer overens med bestemmelserne i forordningen, der giver ansøgninger fra SMV fortrinsret uden dog at udelukke større virksomheder, især når der er tale om tilfælde af særlig udviklingspolitisk betydning, såsom teknologioverførsel.

¹¹⁸ Marokko, Algeriet, Tunesien, Jordan, de besatte områder, Libanon, Syrien, Israel, Tyrkiet, Malta og Cypern.

¹¹⁹ Rådets forordning nr. 443/92 af 25.02.1992, EFT L 52 af 27.02.1992, s. 1.

¹²⁰ Rådets forordning nr. 319/92 af 03.02.1992, EFT L 35 af 12.02.1992, s. 1.

I 1994 blev der godkendt 337 projekter til et beløb af 42,13 mio. ECU imod 271 projekter i 1993. Instrumentet er blevet udvidet til også at omfatte Sydafrika efter Rådets konklusioner af 19. april 1994. De opmuntrende resultater viser, at dette instrument spiller en rolle i Asien, Latinamerika og i Middelhavslandene ved at få det lokale erhvervsliv til at betragte Unionen som en partner i udviklingen af deres virksomheder.

2.4.4.5. Samarbejdet med Kina

Efter en konference, som blev afholdt i samarbejde med the "China Council for the Promotion of International Trade" i Antwerpen i november 1993, blev der afholdt to "INTERPRISE"-møder i Paris og i Nanjing i 1994 for at udvikle kontakter mellem SMV. Under det sidste møde mellem EU og Kina (Peking, februar 1994) blev det i øvrigt besluttet, at førsteprioriteten skulle gives til det industrielle samarbejde mellem virksomheder, specielt kinesiske og europæiske SMV. I den forbindelse er man i gang med at forberede udviklingen af et samarbejdsprogram.

2.4.4.6. Fremme af Fællesskabets eksport til Japan

Programmet EXPROM-Japan har til formål at fremme EU's eksport til Japan. I den forbindelse har Kommissionen iværksat:

- lederuddannelsesaktiviteter for kommunikation med det japanske erhvervsliv; det er ETP ("Executive Training Programme"), som primært henvender sig til de mellemstore virksomheder, men også de små, som har fundet en niche på det japanske marked;
- en treårig, integreret erhvervsfremmekampagne, "Gateway to Japan", som yder logistisk og økonomisk støtte til virksomheder i ni europæiske sektorer (fortrinsvis inden for industrien), som endnu ikke har haft tilfredsstillende resultater i Japan i forhold til deres konkurrenceevne på verdensplan, for at de skal få mod på at deltage i internationale messer, som finder sted i Japan. **De små og mellemstore virksomheder opfordres naturligtvis til at benytte sig af denne kampagne.** Om ikke andet så kan adgangen til de sektoropdelte markedsundersøgelser, som beskriver de drastiske ændringer, der for nylig er sket i Japan, ikke undgå at få dem til at tage dette marked op til overvejelse igen, hvis de havde opgivet det.
- samordnede aktioner med de japanske myndigheder for at give de små virksomheder adgang til det japanske marked. Inden for rammerne af dette program for handelssamarbejde, som er iværksat af Kommissionen og de japanske myndigheder i fællesskab, **fremlægger Kommissionen blandt andet ansøgningerne fra små og mellemstore virksomheder inden for programmet "JETRO (Japan External Trade Organization) Export to Japan Study Programme".**

2.4.4.7. Konklusion

Størstedelen af programmerne for samarbejde med tredjelande som TACIS, PHARE, EXPROM-Japan, MED-INVEST og ECIP har til formål at fremme udviklingen af SMV og specielt joint venture-virksomheder. Selv om det først og fremmest er SMV, som direkte og indirekte får gavn af støtteordningerne (gennem større virksomheder), skal det understreges, at EU-støtten **ikke er specielt rettet mod SMV i EU**, og at programmerne PHARE og TACIS for eksempel også yder støtte til SMV i de lande, som modtager EU-støtte. Til gengæld er parterne i joint venture-sammenhæng styret af deres fælles interesse, som gør det muligt at skabe varige bånd mellem parterne fra EU-landene og parterne fra tredjelandene.

Alle samarbejdsaktiviteter med tredjelande er underlagt en grundig koordinering mellem de relevante Kommissionstjenestegrene. Den gør det muligt for disse lande at drage fordel af de erfaringer, som er blevet indhøstet på virksomhedsområdet, og af de forskellige eksisterende netværk af formidlere, og de europæiske SMV kan få større kendskab til de muligheder, som byder sig for dem i tredjelandene via EU-programmerne.

2.4.5. UDVIKLINGSPOLITIK MED AVS-LANDENE (AFRIKA, VESTINDIEN OG STILLEHAVSLANDENE)

Grundet den private sektors betydning for udviklingen i staterne i Afrika, Vestindien og Stillehavet (AVS) indeholder den fjerde Lomé-konvention¹²¹ bestemmelser om en lang række foranstaltninger, som kan bruges til at støtte SMV i disse lande. **En stor del af disse programmer er af direkte eller indirekte interesse for de europæiske SMV.**

Konventionens instrumenter iværksættes af Kommissionen via vejledende programmer, som forhandles og underskrives med hver enkelt AVS-stat af EIB eller af Center for Industriel Udvikling (CIU).

Inden for rammerne af disse programmer er der i øjeblikket en række projekter, som vedrører den private sektor (og som dermed først og fremmest er interessante for SMV) i omkring 40 AVS-stater til et beløb på omkring 240 mio. ECU til teknisk og økonomisk bistand.

Fordelingen pr. AVS-område viser interessen fra Øst- og Vestafrika (inkl. Afrikas horn), som hver deltager med 9 lande og modtager et samlet beløb på 60 mio. ECU. **Programmer centreret om SMV er således iværksat eller under forberedelse i samarbejde med landene i Vestindien og visse lande i området omkring Sydafrika.**

Gennem de vejledende programmer stilles der teknisk bistand til rådighed som for eksempel: støtte til specialiserede organisationer (handelskamre), ekspertbistand til banker, som finansierer SMV, men også, og specielt i de sidste 10 år, fremme af "investeringsfora". Disse fora, som først blev gennemført i Østafrika (Dakar) og Centralafrika (Libreville), samler hundredvis af europæiske investorer, som igennem mødet med lokale entreprenører finder nye investeringsmuligheder.

¹²¹ Lomé IV, EFT L 229 af 17.08.1991.

For nylig blev der arrangeret en række sektoropdelte fora (minesektoren i Lusaka) også gennem Kommissionen. Set i lyset af AVS-eksportørernes problemer på verdensmarkedet hjælper salgsfremmende aktiviteter i samarbejde med de europæiske SMV de lokale virksomheder til at forbedre deres konkurrenceevne.

Disse programmets bidrag indskrænker sig ikke til teknisk bistand alene. **Kommissionen bidrager også til finansieringen af SMV** gennem tilskudsordninger og indirekte via lån gennem lokale formidlere, importprogrammer samt gennem oprettelse af garantifonde (for nylig deltog den i en garantifond for banklån, især europæiske, i Vestafrika).

Der gøres i øvrigt en særlig indsats for at få fat om SMV-problemernes rod, især de afrikanske SMV, ved at prioritere etablering af virksomheder og oplæring af entreprenører på selve byggepladsen. En ny indfaldsvinkel, som man startede med for nogle år siden i visse lande i Sahel-området, gav anledning til oprettelse af hundredvis af mikrovirksomheder og gav arbejde til flere tusinde mennesker. Denne fremgangsmåde er ved at blive indført i andre AVS-lande.

EIB's ressourcer, navnlig den "risikovillige kapital", er specielt tilpasset finansieringen af SMV på grund af deres store fleksibilitet. Siden den fjerde Lomé-konvention er denne form for kapital også blevet tilbudt joint venture-virksomheder med deltagelse af virksomheder fra Europa og AVS-lande i form af aktieopkøb eller betingede lån (med en maksimumsrentesats på 3%). **En stor del af den samlede risikovillige kapital (ca. 40%) gives direkte eller indirekte til SMV i AVS-lande - eller EU/AVS joint venture-SMV - i nogle tilfælde i samarbejde med medlemsstaternes finansielle institutioner.**

I løbet af de sidste ca. 15 år har Center for Industriel Udvikling (CIU), som blev oprettet af de konventioner, som sætter reglerne for samarbejdet mellem EU og AVS-landene, støttet samarbejdet mellem de europæiske industri-SMV og industri-SMV i AVS-landene via modeller som joint venture, ledelseskontrakter, licensaftaler og underleverandøraftaler og ved at støtte sig til et netværk af lokale og europæiske kanaler og et tæt samarbejde mellem salgsfremmende organisationer i medlemsstaterne.

CIU modtager hvert år ca. 500 ansøgninger om støtte og bestyrer et budget på 60 mio. ECU til at foretage **omkring 200 aktiviteter om året direkte til fordel for de europæiske SMV og SMV i AVS-landene.**

På grund af komplementariteten i deres respektive roller har Kommissionen, EIB og CIU udviklet et tæt operationelt samarbejde. For eksempel udvælger CIU nogle projekter, som er værdige til at modtage bankstøtte, og som således får bedre adgang til EIB's ressourcer; nogle af EIB's globallån til de lokale SMV ledsages af teknisk bistand gennem Kommissionen og CIU (for eksempel med en regional bank fra Vestafrika).

De igangværende forhandlinger til forberedelse af anden del af Lomé-konvention (1995-2000) vil ganske sikkert styrke dette tværinstitutionelle samarbejde om støtteprogrammerne for den private sektor og således fremme de lokale virksomheders vækst og deres samarbejde med europæiske SMV.

KAPITEL III. KOORDINERINGEN MED SAMARBEJDSPARTNERNE

1. DIALOGEN MED DE FORSKELLIGE FAGLIGE MILJØER

Kommissionen har en løbende dialog med de repræsentative foreninger for SMV, håndværksfagene, handelen og den kooperative sektor på europæisk plan om de EU-aktiviteter, som særligt vedrører SMV, og om emner, som er af mulig interesse for dem (såsom strukturfonde, FTU og diverse lovforslag). Sideløbende sender disse organisationer deres kommentarer til sager, som specielt berører dem. Der har udviklet sig et godt samarbejde mellem Kommissionen og disse organisationer, som gør det muligt at kende de faglige miljøers synspunkter og ofte tage højde for dem.

Den konference, som blev afholdt i juni 1994 over emnet "de europæiske virksomheder og det endelige momssystem", og som har åbnet for en bred og frugtbar konsultation af de forskellige involverede parter, og især SMV-organisationer, er et godt eksempel på Kommissionens fremgangsmåde.

Inden for handels- og distributionssektoren rådfører Kommissionen sig regelmæssigt med Udvalget for Handel og Distribution, som blev nedsat i 1981¹²², om EU-foranstaltninger, som vil kunne få indflydelse på handelen.

2. DEN SOCIALE DIALOG

Den 14. december 1993 udsendte Kommissionen en meddelelse til Rådet og Parlamentet om gennemførelsen af protokollen om social- og arbejdspolitikken¹²³, som blandt andet opstiller nogle nye procedurer for dialogen med arbejdsmarkedets parter på europæisk plan og om de betingelser, hvorunder der vil kunne indgås kollektive aftaler.

Afsnit 24 i denne meddelelse definerer de kriterier, som de organisationer, som man ønsker at henvende sig til, skal opfylde i henhold til bestemmelserne i artikel 3 i aftalen om socialpolitikken. Listen over arbejdsmarkedsparternes organisationer, "som p.t. svarer til kriterierne som defineret i artikel 24" bilagt meddelelsens bilag 2, refererer udtrykkeligt til Den Europæiske Organisation for Håndværk og Mindre og Mellemstore Virksomheder (UEAPME, EUROPMI og andre tilknyttede organisationer), hvilket er i overensstemmelse med de konklusioner, som Kommissionens tjenestegrene var kommet frem til i vurderingen af arbejdsmarkedsparternes repræsentative karakter.

¹²² Kommissionens afgørelse af 20.05.1981, EFT L 165 af 23.06.1981, s. 24.

¹²³ KOM(93) 600, endelig udgave af 14.12.1993.

I afsnit 26 i meddelelsen hedder det i øvrigt: "Der er en række organisationer, som opfylder de i afsnit 24 nævnte kriterier, og som derfor vil kunne komme i betragtning til en henvendelse". Kommissionen ønsker ikke at indtage en restriktiv holdning i den henseende, men den er samtidig opmærksom på de praktiske problemer, som et stort antal ansøgere vil give. Kun organisationerne selv er i stand til at udvikle deres egne strukturer for dialog og forhandling. Kommissionen vil bestræbe sig på at fremme udviklingen af nye strukturer, som kan forbinde alle arbejdsmarkedsparterne og dermed bidrage til en rationalisering og en forbedring af denne proces. I den forbindelse vil der blive lagt særlig vægt på SMV's repræsentation.

Inden for rammerne af den sociale dialog har Kommissionens tjenestegrene i løbet af 1994 været i kontakt med en lang række organisationer, som har vist særlig interesse for de små og mellemstore virksomheder, enten på et tværfagligt niveau eller inden for den samme sektor.

I den forbindelse bør der lægges specielt mærke til den nye konstellation "UEAPME-EUROPMI - fælles komité for den sociale dialog", som deltager i møderne i Det Stående Udvalg for Beskæftigelse. Umiddelbart før dette udvalgs seneste møde, som blev afholdt den 22. september 1994, påtog Kommissionen sig at betale udgifterne i forbindelse med et forberedende møde, som blev arrangeret af dette SMV-repræsentative organ.

Inden for handels- og distributionssektoren, som består af mere end 90% virksomheder med mindre end 10 ansatte, vurderede Kommissionen i sin meddelelse af 14. december 1993, at EUROCOMMERCE ville opfylde kriterierne for repræsentativitet. Den sektoropdelte dialog under Kommissionen mellem EUROCOMMERCE og EUROFIET har allerede gjort det muligt at gennemføre fælles uddannelsesprojekter specielt for SMV inden for rammerne af FORCE (se punkt II.2.3.3.) samt at udsende en fælleserklæring om kampen mod overtrædelser i handelen.

I øvrigt har generaldirektoraterne, som er ansvarlige for strukturfondene, efter udsendelse af Kommissionens meddelelse vedrørende den sociale protokol, besluttet at udvide dialogen i henhold til artikel 31, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 2082/93 om samordningen af strukturfondene til et begrænset antal faglige eller specifikke organisationer. Generaldirektoratet med ansvar for regionalpolitik har således inden for rammerne af de møder, som det holder med arbejdsmarkedets parter, ud over de mere generelle fagorganisationer, som arbejder på tværs af faggrænser, inviteret organisationerne UEAPME, EUROCHAMBRES, COPA, COGECA og EUROPECHE til et møde til fremme af dialogen mellem arbejdsmarkedets parter den 21. december 1994. Denne invitation illustrerer Kommissionens vilje til at indhente information i de faglige miljøer for at skabe en gunstig dialog med henblik på at kunne tage de små og mellemstore virksomheders behov i betragtning i forbindelse med brugen af strukturfondene.

3. PARTNERSKABER MED MEDLEMSSTATERNE

Med sin resolution af 10. oktober 1994¹²⁴ om SMV's, herunder håndværksfagernes og mikrovirksomhedernes store dynamik og innovative potentiale i en konkurrencepræget økonomi, ønskede Rådet at give et klart, politisk signal om iværksættelsen af det integrerede program. Det godkender således den nye procedure, som foreslås i det integrerede program (i henhold til artikel 130 i traktaten om Den Europæiske Union), og som har til formål gennem gensidig dialog og samarbejde mellem medlemsstaterne og mellem medlemsstaterne og Kommissionen, at foretage deres aktiviteter med tanke på SMV for bedre at kunne fremme SMV's muligheder for økonomisk vækst og øget beskæftigelse. Den nye procedure udmønter sig i iværksættelsen af fællesaktiviteter, som dels vedrører forbedringen af miljøet i SMV og dels støtteforanstaltninger til fordel for SMV (se Indledning). Således opstår der en ny form for partnerskab med medlemsstaterne gennem aktiviteter, som styres af Kommissionen, med det formål at styrke effektiviteten i foranstaltningerne til fordel for SMV. I sin resolution opfordrer Rådet Kommissionen til at udarbejde en rapport om resultaterne af informationsudvekslingen og samarbejdet om stimulering af SMV's efterspørgsel efter serviceydelser. Den opfordrer desuden Kommissionen til at sørge for, at SMV får bedre adgang til de særlige forskningsprogrammer inden for det fjerde FTU-rammeprogram og uddannelsesprogrammer og understreger vigtigheden af en koordinering af Unionens midler.

I handels- og distributionssektoren prioriterer Kommissionen dialogen mellem medlemsstaterne og med disse, blandt andet gennem en række møder i en regeringsekspertgruppe for indenrigshandel og generaldirektørerne for indenrigshandel. Denne dialog viser sig at være nyttig i forbindelse med indlemmelse af EU-aktiviteterne vedrørende handel, og mere specifikt handel mellem SMV, i rammerne for den politik, der bliver ført på området i medlemsstaterne.

4. SAMARBEJDE MED DE ØVRIGE INSTITUTIONER

Parlamentet understregede, at det integrerede program er et resultat af dets gode samarbejde med Kommissionen, og at der fremover vil være et overordnet engagement og en overordnet strategi til fordel for SMV. I sin beslutning af 24. oktober 1994¹²⁵ vedrørende iværksættelsen af det integrerede program til fordel for SMV og håndværksfagene gav det Kommissionens forslag en positiv modtagelse ved at understrege nødvendigheden af at gøre de eksisterende programmer til fordel for SMV mere "gennemsigtige" og ved at give udtryk for dets interesse for udvekslingen af gode fremgangsmåder. Det opfordrer de af Kommissionens tjenestegrene, som er ansvarlige for virksomhedspolitikken, til at styrke koordineringen med Kommissionens andre tjenestegrene. Parlamentet understregede desuden sin interesse for små og mellemstore handelsvirksomheder ved at oprette en parlamentsgruppe for handel og distribution.

¹²⁴ Rådets resolution af 10.10.1994, EFT C 294 af 22.10.1994, s. 6-8.

¹²⁵ Harrisson-rapporten, EP 184.350, 24.10.1994, EFT C 323 af 21.11.1994, s. 19.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg satte i sin udtalelse af 15. september 1994¹²⁶ vedrørende det integrerede program spørgsmålstejn ved, om Kommissionen rent konkret vil være i stand til at sikre en reel integration af EU-aktiviteterne til fordel for SMV. Udvalget mener, at et overordnet EU-engagement vil være nødvendigt for at gøre det muligt at konkretisere målene i det integrerede program. For at det kan lade sig gøre, foreslår Kommissionen, at der bliver foretaget en effektiv vurdering af de eksisterende foranstaltninger og en institutionel styrkelse, som lægger den nødvendige politiske vægt på iværksættelse af EU-politikken til fordel for SMV.

Regionsudvalget vedtog den 1. februar 1995¹²⁷ sin udtalelse om det integrerede program, i hvilken det støtter Kommissionens forslag og blandt andet understreger vigtigheden af koordineringen mellem EU-programmerne for at lette SMV's og håndværksfagenes adgang til forsknings- og informationsprogrammer, specielt gennem øget information, en forenkling af procedurerne og en decentralisering af foranstaltningerne på regionalt og lokalt plan.

¹²⁶ EOS 973/94, rapport fra Lustenhouwer, EFT C 393 af 21.12.1994, s. 221.

¹²⁷ Regionsudvalget 18/95, udtalelse om det integrerede program til fordel for SMV og håndværksfagene.

KONKLUSION

I overensstemmelse med Rådets forespørgsel har Kommissionen i denne rapport bestræbt sig på at beskrive forbindelsen og koordineringen mellem de aktiviteter, som gennemføres gennem virksomhedspolitikken og de aktiviteter, som gennemføres gennem Unionens andre politikker. Der lægges vægt på EU-aktiviteter, som specielt vedrører SMV og håndværksfagene. I det integrerede programs ånd har Kommissionen fulgt virksomhedspolitikken to hovedlinjer, som er forbedring af virksomhedsmiljøet i SMV og støtteforanstaltninger til fordel for SMV. Koordineringen vedrører ikke bare de programmer, som har indvirkning på budgettet (såsom strukturfondene, forskningen eller erhvervsuddannelsen), men også de politikker som kan få indflydelse på virksomhedsmiljøet i SMV (som gennemførelsen af det indre marked, skattesystemet og konkurrencereglerne).

Koordineringen af EU-aktiviteterne sker på flere niveauer: for det første mellem Kommissionens tjenestegrene, for det andet med medlemsstaterne og de øvrige europæiske institutioner og endelig med de faglige miljøer.

Kommissionen vil fortsætte sine bestræbelser på at opnå en god intern koordinering for gennem sine politikker at støtte udviklingen i SMV. Det kan konstateres, at der fremover vil blive taget hensyn til SMV i næsten alle EU-programmerne. Der er sket betydelige fremskridt, som rapporten viser, inden for strukturfondene og i særdeleshed gennem EF-initiativet for SMV, inden for FTU (takket være særlige foranstaltninger til fordel for SMV, som blev lanceret i det fjerde rammeprogram) og inden for erhvervsuddannelsen (specielt inden for rammerne af det nye mål 4 i ADAPT-initiativet og det nye LEONARDO-program). Kommissionen skal imidlertid sørge for at følge op på disse programmer, for at de fastsatte mål til fordel for en øget støtte til SMV faktisk udmønter sig i konkrete fordele for SMV. Tjenestegrene for virksomhedspolitikken samarbejder med alle de øvrige tjenestegrene både med hensyn til udarbejdelse af programmer og politikker og med hensyn til deres iværksættelse. Fra det øjeblik drejer det sig om at følge op på de indledende bestræbelser for at gøre disse programmer mere synlige og effektive.

Unionens øvrige institutioner har også bidraget betydeligt til udviklingen af SMV og opfordres til at spille en afgørende rolle: Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget, EIB og EIF. Kommissionen agter at fortsætte det gode samarbejde med disse institutioner.

Det skal dog bemærkes, at Kommissionens rolle i koordineringen af medlemsstaternes politikker i kraft af nærhedsprincippet, og i betragtning af at virksomhedspolitikken først og fremmest er de nationale og regionale myndigheders ansvar, begrænses til at fremme, organisere og lede en gensidig udveksling af information og et samarbejde mellem medlemsstaterne og med Kommissionen med henblik på at sikre effektivitet, synlighed og en vis konvergens i aktiviteterne. Det integrerede program, som indleder anden generation i virksomhedspolitikken, indgår klart i dette perspektiv. Fællesaktiviteterne med medlemsstaterne skulle kunne fremme koordineringen af aktiviteterne på nationalt og regionalt plan.

Endelig kræves der for at foranstaltningerne kan blive effektive, en god koordinering og en permanent dialog med de SMV-repræsentative organisationer. Der er sket fremskridt med hensyn til repræsentationen af SMV's og håndværksfagenes interesser, specielt inden for rammerne af den sociale dialog.

Sammenfattende kan det siges, at Kommissionen vil styrke sine bestræbelser på koordinering med alle sine samarbejdspartnere, det vil sige medlemsstaterne, de europæiske institutioner og de faglige organisationer, for at Unionens indsats til fordel for SMV skal resultere i øget vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse.

ISSN 0254-1459

KOM(95) 362 endelig udg.

DOKUMENTER

DA

08

Katalognummer : CB-CO-95-386-DA-C

ISBN 92-77-91884-5

Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer

L-2985 Luxembourg